

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Historický ústav

Bakalářská práce

Odraz bojů v severní Africe v německém tisku na příkladu Znojemska

Trojan Jan

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.

České Budějovice 2008

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem Odras bojů v severní Africe v německém tisku na příkladu Znojemska vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, Filozofickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 3. 4. 2008.....

Chtěl bych poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce za jeho cenné rady a podporu, stejně tak bych chtěl poděkovat i ostatním zaměstnancům Historického ústavu za jejich rady. Mé poděkování patří také pracovníkům Státního okresního archivu ve Znojmě za jejich laskavý a trpělivý přístup. Za podporu a pochopení děkuji také svým rodičům a přítelkyni.

Anotace:

Ve své bakalářské práci se věnuji reflexi bojů v severní Africe za Druhé světové války v německém tisku na příkladu Znojemska. Jako pramenná základna mi sloužil Znaimer Tagblatt a Znaimer Wocheblatt. Nejdříve jsou popsány vždy události, jak chronologicky následovaly a poté přistupuji k samotné reflexi tisku. Práce je rozdělena do čtyř kapitol. První tři kapitoly tvoří jednotlivé roky bojů, tedy 1941, 1942 a 1943. Poslední kapitola nese název Specifika bojů v severní Africe.

Annotation

In my bachelor thesis I devote my attention to the reflections on the fights in North Africa during World War II in the German press published in Znojmo region. The sources of my research were the newspapers of that time - the Znaimer Tagblatt and the Znaimer Wochenblatt. The thesis describes the events in a chronological order first and then proceeds to the press reflections themselves. It is divided into four chapters – the first three ones deal with the individual years of the fights, i.e. 1941, 1942, and 1943. The last chapter is called “The Specificity of the fights in North Africa”.

Obsah

1) Poděkování a prohlášení	2
2) Anotace	4
3) Obsah	6
4) Úvod	7
5) Rok 1941	9
6) Rok 1942	26
7) Rok 1943	55
8) Specifika bojů v severní Africe	60
9) Závěr	62
10) Seznam pramenů a literatury	64
11) Seznam příloh	66

Úvod:

Druhá světová válka byla nejhorším konfliktem, jaký kdy lidstvo zažilo. Nacistický režim, který válku vyvolal, připravil evropským státům takové hrůzy, že trauma z nich ovlivnilo několik generací.

V mé bakalářské práci se budu zabývat reflexí bojů v severní Africe za druhé světové války v německém regionálním tisku na příkladu Znojemska. Znojmo a jeho okolí se stalo po přijetí mnichovské dohody součástí Německa. Vojáci Wehrmachtu vstoupili do Znojma 9. 10. 1938. V následujících dnech byla předána správa města do německých rukou. Znojmo se stalo součástí Gau Niederdonau. V čele krajské správy stál dr. Jury.¹ Jako pramenná základna mi sloužily německé regionální tiskoviny. A to Znaimer Tagblatt a Znaimer Wocheblatt. Tyto noviny, se v roce 1938, po připojení Znojma k Německé říši staly jedinými místními tiskovinami. Byly oficiálními hlasateli NSDAP na Znojmsku. Znaimer Tagblatt, celým názvem, Znaimer Tagblatt. Mitteilungsblatt für den Kreis Znaim der NSDAP² vycházel každý den kromě neděle. Ve všední dny měly noviny 4 stránky a stály 5 pfenigů. Sobotní vydání mělo většinou 4 - 6 stránek. První dvě stránky byly vyhrazeny pro informace o válečných a politických událostech. Ostatní stránky byly vyhrazeny pro dění v okrese a v kraji. V sobotu byla přidána fotografická příloha, jedna stránka patřila zemědělcům, dále byla přidána malá rubrika, která informovala o dění v celém světě. Sobotní vydání stálo 9 pfenigů. Druhý použitý pramen byl Znaimer Wocheblatt. Nachrichtenblatt des Landrates in Znaim, mit Bekanntmachung des Bürgermeisters von Znaim.³ Znojmský týdeník měl většinou 4 strany. První dvě opět informovaly o událostech z války a z politiky NSDAP, zbývající stránky patřily událostem ze Znojma. Znojmský týdeník vycházel v úterý, čtvrtek a sobotu. Sobotní vydání bylo rozšířeno o 2 – 3 strany, kde byly rozebírány detailněji události z kraje a Znojma, jedna strana patřila místní inzerci, na další straně byl román na pokračování. Úterní a čtvrteční vydání stálo 5 pfenigů, sobotní 10 pfenigů. Oba dva prameny jsou uloženy ve znojmském archivu. Znojmský deník má signaturu P V. / 1941; P V. / 1942 a P V. 1943. Znojmský týdeník má signaturu Z. W. / 1941, Z. W. / 1942 a Z. W. / 1943. V bakalářské práci jsem použil komparativní a přímé metody.

---

¹ V němčině zněl titul „Gaulaiter“.

² Znojmský deník, sdělovací prostředek NSDAP pro znojmský kraj.

³ Znojmský týdeník, zpravodaj zemské rady ze Znojma s vyhláškami starosty.

Nejdříve jsou vypsány události, poté následuje vždy reflexe v tisku. K této reflexi jsem použil zpravodajství OKW⁴ a italského válečného zpravodajství.

Následně se věnuji komentářům, pokud nějaké k události v tisku jsou. Jestliže noviny nějakou událost nezachycují, je na to poukázáno v textu. Stejně tak jsou rozebrány situace, kterým noviny naopak přikládají velký význam. V bakalářské práci se zabývám obdobím války po vstupu Německa na severoafrické bojiště. Důraz jsem vzhledem k omezenému rozsahu bakalářské práce kladl především na pozemní boje.

Ve své bakalářské práci jsem si položil následující otázky: Jakou úlohu hrálo severoafrické bojiště v celkovém kontextu bojů? Kolik věnovaly noviny prostoru severní Africe? Na kolik ideologie německé říše ovlivňovala válečné zpravodajství? Jaká byla míra objektivity? Umístění článků v novinách, zda když zachycovaly výhru byly větší a viditelnější a naopak?

---

⁴ Oberkommando des Wehrmacht – vrchní velení Wehrmachtu.

Předehtou pro vstup Německa do války v severní Africe bylo italské tažení proti Britům do Egypta s cílem obsadit Egypt a Suezský kanál. V září 1940 vyrazily italské jednotky pod vedením maršála Grazianiho do útoku. Italové měli pro tuto ofenzívu dispozici 220 000 vojáků soustředěných v Libyi.⁵ Italská ofenzíva se zastavila nedaleko egyptské hranice u Sidi Barrani. V prosinci Britové zahájili protiútok (protiofenzívu) pod velením generálporučíka O'Connora. Během 10 dní byli na výchozích pozicích Italů na začátku jejich ofenzívy. Následoval pád Bardie a obléhání Tobruku Brity. Poté se Hitler rozhodl zasáhnout a zachránit italského spojence před prohrou.

1941

Leden 1941 :

Hitler se setkal s Musolinim v Berchtesgadenu, hlavním tématem jejich jednání byla pomoc Německa Itálii v boji proti Britům v severní Africe. Bylo dohodnuto, že Hitler vyšle pomocný sbor. Nejdříve se mělo jednat pouze o 5. lehkou divizi,⁶ ta měla pomoci Italům bránit Tripolsko. Poté Hitler rozhodl i o vyslání 15. tankové divize. Zároveň byl přemístěn na Sicílii X. sbor Luftwaffe. Letecký sbor měl operovat nezávisle na italském velení a měl za úkol útočit na Maltu a zabezpečovat transporty 5. a 15. divize do Libye. Přemístění vojsk bylo reflektováno i v regionálním tisku v článku pod názvem: *Německo – italské bratrství ve zbraní ve Středozeří*. Dne 4. 1. 1941 informuje o odeslání části německé Luftwaffe do Itálie.⁷ Další zmínka je ze 7. ledna a hovoří o srdečném přijetí leteckého sboru od italského tisku a rozhlasu a o nutnosti společného boje Osy proti Anglii.⁸

Dne 18. ledna noviny poprvé informují čtenáře o zapojení X. sboru do války u Středozeřího moře, konkrétně o útoku na Maltu.⁹

Dne 22. ledna padl Tobruk¹⁰ a Britové postupovali na Kyraneiku.

---

⁵ Libye byla italskou kolonií od roku 1912.

⁶ Velitelem této divize se stal gen. Streich, ten nahradil příliš pesimistického gen. Funcka, který byl Hitlerem před tím poslán do Libye k zmapování situace.

⁷ Znamer Tagblatt, 4. 1. 1941.

⁸ TAMTÉŽ, 7. 1. 1941.

⁹ TAMTÉŽ, 18. 1. 1941.

¹⁰ Britové zde ukořistili 1300 děl, 400 tanků a zajali téměř 30 000 vojáků, čímž počet zajatců dosáhl téměř 130 000. Údaje jsou z knihy- Edwin HOYT, *Boje v severní Africe*, Praha 2007.

Únor 1941:

Na začátku února dobyli Britové Benghází¹¹ a dostali se až k hranicím Tripolska u El Agheily.

Dne 6. 2. byl pozván generál Erwin Rommel na schůzku k Hitlerovi na velitelství. Dovídá se od něj o jeho úmyslu vyslat vojenskou pomoc Itálii do severní Afriky. Rommel je jmenován vrchním velitelem německého afrikakorpsu.¹² Měl se hlásit u generála Gariboldiho, který nahradil ve funkci maršála Grazianiho.

Dne 12. 2. přilétá Rommel do severní Afriky a 14. 2. vplouvají do Tripolisu první německé jednotky.¹³

Dne 14. 2. informuje Znojemský deník poprvé o činnosti německého leteckého sboru v severní Africe. Toto sdělení je v článku italského válečného zpravodajství. O leteckých akcích německého sboru informuje také malá zpráva ze Znojemského týdeníku pod názvem: „Útoky německých stíhaček v severní Africe“.¹⁴

První zmínka v tisku o pozemním boji německých jednotek je ze dne 26. 2. a mluví o nasazení německých jednotek v Libyi.¹⁵ Článek čtenáře informuje o střetnutí motorizovaných jednotek na libyjském pobřeží jihovýchodně od Agedabie. Dále se zde dočteme o neurčitém množství zničených anglických vozidel a zajetí několika anglických vojáků.

Březen 1941:

V této době se tisk věnoval převážně bojům na Balkáně (vstup Wehrmachtu do Bulharska, z Bulharska měl být veden německý útok do Řecka a Jugoslávie), kromě toho je velice vyzdvihována letecká a námořní válka proti Anglii.

Zmínky o severní Africe se omezují pouze na informaci o činnosti Luftwaffe.

Dne 19. 3. odletěl Rommel na krátkou návštěvu do „Hlavního stanu“ k Hitlerovi. Ten jej vyznamenal za úspěchy ve Francii „Dubovými ratolestmi“. Tuto zprávu komentuje Znojemský deník,¹⁶ ale až na 4. straně ve fotografické příloze. Je zde uveřejněna fotka Rommela s Hitlerem a na dalších fotografiích je zachycen přesun Afrikakorpsu pouští a letci

---

¹¹ Hlavní město Kyrenaiky.

¹² DAK – Deutsches Afrika Korps, Německý africký sbor.

¹³ Byl to předvoj 5. lehké divize – 3. průzkumný a 39. protitankový prapor.

¹⁴ Znaimer Wocheblatt 15. 2. 1941.

¹⁵ Znaimer Tagblatt, 26. 2. 1941.

¹⁶ TAMTÉŽ, 25. 3. 1941.

při odpočinku v severní Africe. Dne 24. 3. po návratu Rommela zpět do Afriky zahájily německo – italské jednotky útok na Al Agheilu a obsadily pevnost, oázu i letiště.

Tato událost je komentována v Znojenském deníku¹⁷ na první straně mezi válečnými zprávami a na druhé straně v italském zpravodajství. Znovu se tomuto tématu deník věnuje i následující den, kdy jsou na 4. straně připojeny fotografie z bojiště.

Na válečném poli Britové ustoupili do soutěsky Mersa el Brega, kde měli vynikající obrané postavení. Rommel podle instrukcí z Berlína i od gen. Gariboldiho měl vyčkat s útokem na Mersa el Brega až do konce května, kdy měla být v Africe již i celá 15. tanková divize. Rommel ovšem tyto instrukce neuposlechl a 31. 3. obsadili vojáci Osy soutěsku.¹⁸ V soutěsce se zde nacházel pro Němce velice důležitý zdroj pitné vody. Britové byli opět na ústupu. Rommel se rozhodl pro pokračování ofenzivy po Via Balbia s cílem dobýt Agedabii.

Duben 1941:

Dne 2. 4. 1941 Agedabie je obsazena vojsky Osy.

Noviny o této události píše 5. dubna. Podle tisku utrpěli Angličané značné ztráty, zatímco vlastní jsou hodnoceny jako velmi malé. „*Angličané se dali na chvatný ústup na sever, k tomu hlásí 30 zničených nepřátelských vozidel...*“¹⁹ Pokračují dále noviny. Tagblatt tuto zprávu publikuje pod názvem článku: „*Erfolg deutscher Panzer in Nordafrika*“.²⁰

Dne 3. 4. 1941 Německo – Italské jednotky postupují ve třech proudech do Kyrenaiky, z které se spěšně stahují Britové. Důvodem stahování bylo to, že uvěřili v sílu Rommelových sborů. Rommel totiž nařídil výrobu maket z lepenky, které nechal osadit na podvozky osobních automobilů. K tomu se přidal faktor, že si gen. Wavel uvědomoval slabost svých jednotek. V téže noci dostává Rommel zplnomocnění jeho postupu a ve stejné době obsazují jednotky Osy Bengházi.²¹

K tomu se můžeme dočíst ve Znojenském deníku: „*V brzkých ranních hodinách ze 3. na 4. dubna, jak dává ve známost zvláštní hlášení, padla Bengházi, hlavní město Kyrenaiky.*“²²

Obsazení Kyrenaiky přisuzoval tisk velký význam. Je to patrné z umístění článku na první straně s velkými titulky, na stejné straně se problému věnuje ještě další článek, který celou

---

¹⁷ Znaimer Tagblatt, 27. 3. 1941.

¹⁸ Britové zde zanechali 50 transportérů kulometů Bren a 30 nákladních automobilů.

¹⁹ Znaimer Wocheblatt, 5. 5. 1941.

²⁰ Znaimer Tagblatt, 2. 4. 1941.

²¹ Hlavní město Kyrenaiky.

²² Znaimer Tagblatt, 5. 4. 1941.

věc více zevšeobecňuje. Článek má nadpis: „*Pád Běnghází, studená sprcha pro Londýn...*“²³ Podle autora článku se svět ocitá ve světle britského neúspěchu. Na 2. straně stejného výtisku novin se dovídáme ještě jednou o stejné události, ale z pohledu italských válečných zpráv.

Dne 4. 4. Německý Afrikakorps spolu s italskými spojenci postupuje do El Mechili. Ta byla silně opevněna a do rukou Osy padla 8. 4.

Dobový tisk se věnuje ovšem mnohem více situaci na Balkáně, pouze na druhé straně ve Znojenském týdeníku se dočteme: „*Italsko – německé kolony postupují v severní Africe dále.*“²⁴ Tagblatt z 8. 4. k tomu dodává o něco více: „*V Lybii prorazily italsko – německé kolony silné britské postavení severně a jihovýchodně od Běnghází a úspěšně odrazily protiútok nepřátelských tanků...*“²⁵

Dne 8. 4. 1941, pádem El Mechili, se dostala celá Kyrenaika pod nadvládu Němců a Italů.

Němcům se zde podařilo zajmout většinu britského hlavního štábu včetně vynikajícího pouštního стратега O'Connera.

Znojenský deník²⁶ hovoří o zajetí 6 generálů, 2 plukovníků a 2000 mužů.

Spojenecká historiografie ovšem uvádí pouze 800 – 900 zajatých mužů.

Jedním z hlavních faktorů, který ovlivnil rychlé dobytí Kyrenaiky Osou bylo, že Britové měli k dispozici dešifrované zprávy, které Rommel dostával z velitelství v Německu.²⁷ Tyto zprávy obsahovaly rozkazy pro Rommela neútočit na Kyrenaiku, Rommel ovšem těchto rozkazů neuposlechl, což Britové naprosto nepředpokládali.

Rommelovým dalším cílem se stal Tobruk, byla to bývalá italská těžce opevněná pevnost s přístavem. Díky přístavu byl Tobruk důležitým zásobovacím střediskem a zároveň byl klíčem k dobytí Egypta. Rommel ovšem předpokládal, že se Britové z Tobruku stáhnou stejně rychle jako z Kyrenaiky, netušil že dne 7. 4. vydal Churchill rozkaz, za žádnou cenu neustupovat. „Severoafriický Verdun“ mohl začít.

Dne 9. 4. Rommel nařídil dělostřeleckou palbu západně od Tobruku. Zároveň ve stejnou dobu měla 5. lehká divize obejít Tobruk z jihovýchodu a vpadnout tak Britům do zad.

Dne 10. 4. byl u Tobruku zabit velitel 15. tankové divize gen. von Pritwitz.

---

²³ Znaimer Tagblatt, 5. 4. 1941.

²⁴ Znaimer Wocheblatt, 8.4. 1941.

²⁵ Znaimer Tagblatt, 8. 4. 1941.

²⁶ TAMTÉŽ, 9. 4. 1941.

²⁷ Zprávy byly šifrovány strojem „Enigma“, jejich kód ovšem rozluštila britská tajná služba a zprávy posílala zpět britským generálům v Africe.

O jeho smrti na frontě se v jedné větě zmiňuje Znojemský deník.²⁸ Wocheblatt ze stejného data²⁹ uveřejnil ve své sobotní příloze fotky ze severní Afriky a také mapu severoafrického bojiště.

Od 11. 4. do 14. probíhali německo – italské útoky na Tobruk.³⁰ Pokaždé byly odraženy silnou dělostřeleckou palbou 20. australské brigády.³¹

Kromě útoků na Tobruk vyslal Rommel část vojska Osy, aby obešla Tobruk a pokračovala dále v postupu směrem na Egypt. Tyto jednotky obsadily dne 12. 4. Bardíji.

Útoky na Tobruk jsou dobovým tiskem komentovány jako dělostřelecká činnost našich jednotek na Tobrucké frontě.³²

Dne 13. 4. dobyli vojáci Osy Fort Capuzzo.³³

O dalším postupu na Egypt se dočteme v Znojemském týdeníku: „*italsko – německé kolony postupují dále...*“³⁴

Dne 23. 4. do severní Afriky doletěl zástupce náčelníka gen. štábu Fridrich von Paulus.³⁵

Dne 25. 4. Osa podniká několikadenní útok na Tobruk.

Dne 26. 4. do Bengahází dorazily hlavní síly 15. tankové divize.

Dne 28. 4. italsko – německé jednotky dobyly Sollum. Bylo to první město na egyptském území.

O této události se mohli čtenáři dočíst na 1. straně Znojemského deníku.³⁶ Dne 30. 4. je dění v severní Africe komentováno následovně: „*V severní Africe odrazili německo – italské jednotky protiútok na Sollum a také zničili výpad obklíčených jednotek z Tobruku.*“³⁷

O druhé části informace víme, že je naprosto smyšlená, naopak Australané v těchto dnech velmi úspěšně odráželi jeden německý útok za druhým. Vojska Osy při těchto pokusech o zdoání Tobruku měli značné ztráty na životech.

Dne 29. 4. Britové se stahují z Řecká zpět do Egypta.

Dne 30. 4. Afrikakorps podniká další neúspěšný útok na Tobruk.

---

²⁸ Znaimer Tagblatt, 12. 4. 1941.

²⁹ Znaimer Wocheblatt, 12. 4. 1941.

³⁰ Rommel měl k útoku k dispozici 3 italské a svoji 5. lehkou divizi.

³¹ Velení obrany Tobruku měl na starost brig. gen. Harding a gen. Morshead.

³² Znaimer Tagblatt, 16. 4. 1941.

³³ Tato původně italská pevnost měla chránit přístup k egyptským hranicím.

³⁴ Znaimer Wocheblatt, 15. 4. 1941.

³⁵ Ten zde zůstal 2 a půl týdne, měl nařídít Rommelovi zastavení útočných operací.

³⁶ Znaimer Tagblatt, 29. 4. 1941.

³⁷ TAMTÉŽ, 30. 4. 1941.

Květen 1941:

Rommel měl v této době značné zásobovací problémy. Nejvíce trpěl nedostatkem pohonných hmot. Britové, kteří se ve stejné době vzpamatovávali z porážky v Řecku, také žádné útočné akce nepodnikali. Válka se dostala do mrtvého bodu.

Noviny si především všímají dění na Balkáně. Po 20. 5. si všímají především bojů o Krétu.³⁸ V tomto měsíci dostali Němci povolení od vichistické Francie k používání jejich letiště v Sýrii. Britové na tento francouzský krok zareagovali přípravou ofenzívy do Sýrie.

K událostem v prvních čtrnácti dnech v severní Africe se říšský tisk vyjadřoval velmi málo. V týdeníku z 3. 5. je pro zorientování čtenářů malá mapka severoafrického bojiště a dočteme se o „*stále silnějším tlaku na Tobruk*“.³⁹

Dne 8. 5. se na druhé straně Wocheblattu v italském válečném zpravodajství dovídáme o opakovaných náletech italského a německého letectva na Tobruk.⁴⁰

Dne 10. 5. se o severní Africe zmiňuje také Znojenský deník.⁴¹ Upozorňuje své čtenáře na získání důležitých pozic u Tobruku a přestřelce na Sollumské frontě.

V podobném duchu vyznívá zmínka ze dne 15. 5., vztahující se k předchozímu dni. Mezi ostatními zprávami z války se dovíme: „*U Tobruku hlášena dělostřelecká činnost, na sollumské frontě jsme zničili 2 tanky.*“⁴²

Dne 15. 5. Britové podnikli ofenzivu na sollumské frontě.⁴³ Páteří britského útoku bylo 55 tanků, z nichž nejméně 10 byli obávané Matildy.⁴⁴ Vojáci Osy tento útok úspěšně odrazili.

O anglickém útoku Znojenský deník píše: „*V oblasti Sollumi a pevnosti Fort Capuzzo britské jednotky vytlačeny zpět na východ. Sollum i pevnost Capuzzo, stejně jako dřívější pozice jsou opět v rukou Německého afrického sboru.*“⁴⁵ V podobném smyslu se k událostem vyjadřuje i Znojenský týdeník ze stejného dne.⁴⁶

Dne 19. 5. Znojenský deník dále píše o dění na sollumské frontě, čtenáři se dovídají

---

³⁸ Na Krétu byly přesunuty zbytky vojáků bojujících proti Ose. Na Krétu se evakoval i řecký král. Dne 20. 4. podnikli Němci parašutistický útok na tento ostrov. Po dvanáctidenním boji byla Kréta dobyta.

³⁹ Znaimer Wocheblatt, 3. 5. 1941.

⁴⁰ TAMTÉŽ, 8. 5. 1941.

⁴¹ Znaimer Tagblatt, 10. 5. 1941.

⁴² TAMTÉŽ, 15. 5. 1941.

⁴³ Britové tuto akci nazvali jako operace „Brevity“. Do útoku vyslali 7. obrněnou divizi a 22. gardovou brigádu. Britové chtěli touto operací citelně zasáhnout vojska OSY, dříve než dorazí většina německé 15. tankové divize. Ta byla v této době ovšem již v severní Africe.

⁴⁴ Matildy byly nové britské tanky, měli velmi silný pancíř. Německá protitanková děla byla proti nim bezbranná.

⁴⁵ Znaimer Tagblatt, 17. 5. 1941.

⁴⁶ Znaimer Wocheblatt, 17. 5. 1941.

o neurčitém počtu zajatců a 4 zničených britských tancích u Fort Capuzzo.⁴⁷

V dalších dnech se již žádné další větší akce neudály, proto i články o severní Africe se omezují na informace o dělostřelecké činnosti u Tobruku.⁴⁸

Dne 27. 5. podnikli německé jednotky útok v průsmyku Halfaia.⁴⁹ Obsadili ho a ukořistili 6 britských děl, 7 tanků a několik nákladních vozů. Tato akce nebyla v novinách komentována. Nejspíše proto, že již 17. 5. nás noviny informovaly o tom, že všechny původní pozice jsou opět v rukou Osy. To byla pravda, s výjimkou právě Halfaiského průsmyku.

Červen 1941:

V tomto měsíci Britové vyslali do Alexandrie konvoj s 238 novými tanky a na polovinu měsíce naplánovali velkou ofenzivu. Do 15. 6. se nestali žádné větší bojové akce. V novinách těchto dní se zprávy z bojiště v severní Africe omezovaly pouze na komentář o dalším obléhání Tobruku.

Dne 15. 6. ve 4:30 zaútočili Britové na sollumské frontě.⁵⁰ Do útoku se rozjelo 190 britských tanků⁵¹ a 25 000 vojáků. Jednotky Osy měly k dispozici 150 tanků, z čehož jen 95 bylo tanků typu Panzer III a Panzer IV.

V boji Němci mistrně využili svých 88 mm kanónů.⁵² S jejich pomocí vyřadili vojska Osy za první den téměř polovinu britských tanků z boje.

Dne 16. 5. bitva dále pokračovala. Rommelovi vojáci postupně vytlačili Brity zpátky do výchozích pozic. Britové přišli o 91 tanků, zatímco ztráty Osy byly jen 12 tanků.

Byla to první velká obranná bitva Rommela i celého Wehrmachtu. Zatím co Rommelovi přinesla velkou publicitu, pro Brity byla velkým debaklem a měla pro britské velení v Africe velké následky. Churchill nahradil gen. sira Archibalda Wavela⁵³ gen. sir. Claudem Auchinleckem⁵⁴ a poslal do oblasti další posily. Velkým faktorem britské prohry se stala nezkušenost britských vojáků i velení. Teprve cestou byly například zastřelovány děla

---

⁴⁷ Znaimer Tagblatt, 19. 5. 1941.

⁴⁸ TAMTÉŽ, 22. 5. 1941; 30. 5. 1941; 31. 5. 1941.

⁴⁹ Průsmyk se nacházel nedaleko Sollumi.

⁵⁰ Operace dostala název „Battleaxe“ a naplánoval ji brig.gen.Harding a gen. Beresford – Peiers.

⁵¹ Z nich bylo 100 tanků typu Matilda.

⁵² Tato děla byla původně vyvinuta jako protiletěcká, ale stala se z nich nejúčinnější protitanková zbraň celé války.

⁵³ Gen. Wavel byl jmenován vrchním velitelem v Indii.

⁵⁴ Gen. Auchinleck převzal velení počátkem července.

u tanků. Britské vojsko bylo přejmenováno na 8. armádu. Jejím operačním velitelem se stal gen. sir Allan Cunningham.⁵⁵

O bitvě se dočteme již druhý den po vypuknutí ofenzivy ve Znojenském deníku následující: „*V severní Africe zaútočil nepřítel na sollumské frontě velkou silou. Útok se zhroutil pod obranou palbou německo italských jednotek a náletů Luftwaffe. Podle do teď došlých hlášení bylo zničeno 60 nepřátelských tanků. Boje dále pokračují. Německé střemhlavé bombardéry útočí s velkým úspěchem na nepřátelské kolony a shromaždiště vozidel. Německé stíhací letouny sestřelily v těžkých bojích nad bojištěm 9 britských stíhacích letounů a 2 bombardéry.*“⁵⁶

Dne 17. 6. se o průběhu boje dočteme následující komentář z první strany Znojenského deníku: „*V severní Africe pokračují těžké boje na sollumské frontě...*“⁵⁷ Následuje opět výčet leteckých střetů nad bojištěm. V příloze se dočteme o vyznamenání padlého generálmajora von Prittwitze.⁵⁸ Následujícího dne zabírá nejvíce místa na titulní straně nadpis ke zprávě ze severní Afriky. Ten hlásí: „*Bitva u Sollumi vítězně zakončena.*“

V článku se poté dočteme: „*Po nasazení tankových jednotek a pokusu nepřítele o průlom je naše fronta u egyptských hranic zajištěna. Britové mají velké ztráty na tankových jednotkách. Protiútok německého afrického sboru podporovaného italskými jednotkami skončil velkým vítězstvím našich společných zbraní. Nepřítel je vržen zpět a ustupuje...*“⁵⁹

Články v týdeníku mají stejný obsah jako články v deníku. Také ony bitvě přisuzovaly velký význam. Věnují se rovněž sollumské bitvě. Již ji hodnotí spíše ze strategického hlediska a z pohledu Angličanů. Dále se dočítáme, v jak těžkých podmínkách v severní Africe musí němečtí vojáci bojovat a je také zmiňováno Rommelovo válečné umění.

V dalších dnech již zmínky o severní Africe ustávají. Opět se omezují na konstatování dělostřelecké činnosti u Tobruku a o činnosti letectva v severní Africe.⁶⁰ Obě dvě periodika si během následujících dní všímají především turecké otázky a ke konci měsíce jsou stále viditelnější písemné výpady proti SSSR. Například byl pranýřován útok SSSR na Finsko.

---

⁵⁵ Generál sir Allan Cunningham se proslavil již ve válce v Etiopii, kde porazil Italy, v Británii se stal za toto tažení národním hrdinou. Od gen. Auchinlecka dostal příkaz k přípravě nové ofenzivy. Ta byla naplánována na listopad.

⁵⁶ Znaimer Tagblatt, 16. 6. 1941.

⁵⁷ TAMTÉŽ, 17. 6. 1941.

⁵⁸ Gen. mjr. Heinrich von Pritwitz byl velitelem 15. tankové divize. Padl v boji u Tobruku.

⁵⁹ Znaimer Tagblatt, 18. 6. 1941.

⁶⁰ Znaimer Wocheblatt, 21. 6. 1941.

Červenec - srpen 1941:

Tisk si všímá Sovětského svazu. Ze severní Afriky jsou opět pouze zmínky z Tobrucké fronty. Občas se dočteme hlášení, kolik bylo zničeno kusů britské techniky při leteckých útocích německého Fliegerkorpsu. Dne 1. 7. se kromě zprávy o Tobruku dovídáme o jmenování Rommela generálem tankových jednotek.⁶¹ Na konci července odlétá Rommel do Říše⁶² a poté do Říma, kde jednal s Mussolinim a gen. Cavallerem⁶³ o situaci v severní Africe. V srpnu je Rommel jmenován vrchním velitelem tankové skupiny Afrika.⁶⁴ Zároveň s jeho jmenováním probíhá reorganizace německých jednotek v severní Africe. Pátá lehká divize je přejmenována na 21. tankovou divizi. Z několika samostatných jednotek vzniká 90. lehká divize.⁶⁵ Znojemský týdeník komentuje dění v severní Africe v této době následovně:

„V severní Africe na tobrucké frontě byl zničen obrněný vůz nepřítele při výzvědné činnosti. Naše letouny zaútočily na opevněné pozice u Tobruku a na letiště nepřítele v Egyptě. Nedaleko od Sivy byly bombardovány a odstřelovány kulometnou palbou našich letadel nepřátelské nákladní vozy. Střemhlavé bombardéry zaútočily u Marsa Luch na dva nepřátelské parníky. Jeden parník o tonáži 1500 tun byl zasažen a může být považován jako potopený. Nepřítel podnikl nálety na Tripolis a Bengházíi a způsobil pouze malé škody.“⁶⁶

Podobné znění mají i ostatní články v tisku v následujících dnech. Další příklad uvedu ze Znojemského deníku: *„V severní Africe na tobrucké frontě byly pokusy nepřátelských oddílů přiblížit se k našim pozicím hladce odraženy. Letadla Osy bombardovala dělostřelecké baterie a pevnostní opevnění u Tobruku. Německé stíhací letouny zaútočily nedaleko Sollumi na silný nepřátelský svaz stíhacích letounů. Tři britské Curtisy P40 byly sestřeleny. Nepřátelské letouny podnikly další nálet na Bengházíi.“⁶⁷*

Dne 24. 7. je komentář ještě lakoničtější. *„V severní Africe dělostřelecká činnost na Tobrucké frontě.“⁶⁸* Podobné komentáře se vyskytují i v následujících dnech a týdnech.

---

⁶¹ Znaimer Wocheblatt, 1. 7. 1941.

⁶² V Berlíně měl Rommel jednání s Hitlerem o dobytí Tobruku. Hitler nařídil letectvu použít u Tobruku nové dvou a půl tunové bomby a loďstvu rozkázal, aby přesunula do Středozemního moře 6 ponorek a několik torpédových lodí. Ty měly za úkol pomoci Němcům při blokadě Tobruku.

⁶³ Gen. Ugo Cavallero vrchní velitel italských vojsk.

⁶⁴ Nadále mu bude podléhat DAK- Deutscher Afrikakorps a k tomu ještě XXI. sbor pěších italských divizí (těch bylo ve sboru 6).

⁶⁵ Tvořili ji 4 pěší prapory, 3 prapory polního dělostřelectva a 1 prapor 88 mm. děl.

⁶⁶ Znaimer Wocheblatt, 19. 7. 1941.

⁶⁷ Znaimer Tagblatt, 22. 7. 1941.

⁶⁸ Znaimer Wocheblatt, 24. 7. 1941.

Dne 12. 8. nás noviny informují o novinkách ve výstroji afrického sboru:

„Podle nařízení vrchního velitelství vojska⁶⁹ má nyní německý sbor k uniformě pásku na rameni s nápisem Afrikakorps.“⁷⁰

V dalších dnech se k severní Africe články vyjadřují pouze v souvislosti s leteckou a námořní válkou, případně komentářem o dělostřelecké činnosti u Tobruku.

Září – říjen 1941:

Britové v této době přivázejí neustále nové posily a chystají se k velké ofenzivě, kterou britské velení chystá na listopad. Rommelovi jednotky také nepodnikají žádné akce. Pouze dochází k vzájemnému odstřelování u Tobruku a k občasným přestřelkám mezi hlídkami. Důvodem nečinnosti vojsk Osy byl problém se zásobováním a také Rommelův chystaný útok na Tobruk, ke kterému mělo také dojít v listopadu. Tisk je nejvíce zaujat východním tažením, neustále jsou vypočítávány ztráty sovětských divizí a hlášeny nově dobyté pozice. K severní Africe se vyjadřuje velmi málo a v podobném stylu jako v předešlých letních měsících. Nápadně častější jsou zmínky o náletech britských letounů na pozice Osy. Jsou uváděny za výčty vlastních leteckých úspěchů v boji nad severoafrickým pobřežím. Většinou je u nich uvedeno, že nepřítel nezavinil velké škody, a že jsou hlášeny škody na civilním obyvatelstvu. Tyto stále přibývajících zprávy svědčí o narůstající síle a aktivitě britské RAF⁷¹ v severní Africe a ve Středozemním moři. Jako příklad zde uvedu zprávu ze Znojemskeho týdeníku:

„V severní Africe dělostřelecká činnost a střelecké střetnutí našich jednotek s nepřítelem u Tobruku. Nepřítel byl zahánán zpět. Britské letectvo bombardovalo Tripolis a Bengházíi, kde je hlášen jeden mrtvý a několik zraněných mezi civilním obyvatelstvem a zanedbatelné škody na vojenském materiálu. Velká skupina německých a italských letounů zaútočila množstvím bomb na cíle v Tobruku. S jistotou úspěchu byly zasaženy muniční a jiné sklady nepřítele. Přes prudkou obranu nepřítele se všechny naše letouny vrátily zpět k přistání na letiště. Nepřátelské letouny zaútočily na Croton pomocí bomb a kulometných útoků. Mezi civilním obyvatelstvem je hlášeno 12 mrtvých a 24 zraněných. Lehké škody jsou na vojenských cílech. U Pozalla (u Ragusa) napadl britský letoun kulometry železniční vlakovou soupravu. Několik cestujících bylo zraněno.“⁷² Podobné komentáře se objevují během těchto měsíců jak ve

---

⁶⁹ OKH- Oberkommando des Heeres (vrchní velitelství vojska), bylo paralelním velením k OKW – Oberkommando der Wehrmacht (vrchní velitelství wehrmachtu). Hitler protěžoval OKW nad OKH.

⁷⁰ Znaimer Wocheblatt, 12. 8. 1941.

⁷¹ Královské britské letectvo.

⁷² Znaimer Wocheblatt, 4. 9. 1941.

Znojenském deníku, tak týdeníku. Bývají ale až na druhé, nebo dokonce třetí straně, většinou v hlášeních italského válečného zpravodajství. Co se týče britských leteckých útoků na Bengházi a Tripolis, bylo jejich důvodem odříznutí vojsk Osy od jejich zásobování a zastavení přísunu nového materiálu do přístavu. O dva dny později lze v tisku číst podobnou zprávu:

*„V severní Africe na Tobrucké frontě zničili naši dělostřelci nepřátelské obrněné výzvědné vozidlo a pásový vůz.“*⁷³ Následuje opět komentář k letecké válce:

„Německé letouny zaútočily na pozice a letiště nepřítele v oblasti Tobruku a Marsa Matru. Nepřátelské letouny podnikly nálet na Tripolis a Barku. Byly zasaženy civilní budovy a nemocnice. Je hlášeno na 31 mrtvých a 56 zraněných osob z řad civilního obyvatelstva. Velká část mrtvých a zraněných byla pacienti a zaměstnanci nemocnice.“ Zprávy tohoto typu měly vzbudit u obyvatelstva ještě větší nenávisť k Angličanům a měly je vykreslit v nejčernějších barvách. Dne 14. 10. se dočítá čtenář v nadpisu italského válečného zpravodajství o stále užším obklíčení okolo Tobruku. Ve článku se lze k tomu dočíst více: *„Během noci na neděli, jak nás informuje speciální válečný dopisovatel Stefani, podnikly italské jednotky posunutí svých nejpřednějších pozic blíže k nepříteli. V neděli ráno podnikli britští nepřátelé více protiútoků na nově získané italské pozice za silné podpory tanků, obrněných vozidel a silného dělostřelectva. Tyto protiútoky byly odraženy, při čemž utrpěly britské jednotky značné ztráty, zatímco naše ztráty jsou velmi malé. Díky této akci, jak píše zvláštní válečný dopisovatel Stefani, je obklíčení Tobruku stále užší a užší.“*⁷⁴

Listopad 1941:

V tomto měsíci dostávají britské jednotky stále nové posily. Přesto, že i Rommelův Afrikakorps dostává na počátku měsíce také posily,⁷⁵ získávají Britové obrovskou přesilu ve všech druzích zbraní a dosáhli takových počtů techniky, o jakých se Rommelovi ani nesnilo. Na počátku měsíce ovšem Rommel neměl ještě o chystané britské ofenzivě ani tušení a v klidu si odletěl na 14 dní dovolené za manželkou do Říma. Také tisk pokračuje v první polovině měsíce obvyklými články jako v minulých měsících. Například Znojenský deník

---

⁷³ Znaimer Tagblatt, 6. 9. 1941.

⁷⁴ Znaimer Wocheblatt, 14. 10. 1941.

⁷⁵ Ty jsou určeny k Rommelovu chystanému novému útoku na Tobruk.

nás informuje „...o útoku německých stíhacích bombardérů na britské dělostřelecké baterie a bunkry u Tobruku a o útoku na britské letiště pomocí zápalných a trhavých pum...“⁷⁶

Ve stejný den se dozvídáme v týdeníku také o situaci na Tobrucké frontě, tentokrát o pozemních přestřelkách: „V severní Africe, na Tobrucké frontě se nepřítel pokusil o přiblížení se k našim pozicím. Tyto pokusy byly lehce odraženy. Naše dělostřelectvo odstřelovalo nepřátelské pozice v Tobruku.“⁷⁷

Den před zahájením britské ofenzivy⁷⁸ došlo k zajímavému pokusu britského velení o eliminaci Rommela. Tento plán provedly jednotky britských Commandos.⁷⁹ Ty zaútočily dne 17. 11. na Rommelovo velitelství.⁸⁰ Rommel zde ovšem pobýval pouze několik dní a poté toto velitelství ponechal zásobovacímu štábu a sám si zřídil nové velitelství v Gambutu.⁸¹

O tom ovšem neměli spojenci ani poněti, proto byla jejich akce předem odsouzena k nezdaru. Noční útok jednotek Commandos se zvrhl v přestřelku, při níž přišli o život 2 němečtí proviantní důstojníci a 2 poddůstojníci. Také byli zabiti 2 Britové. Tato operace měla v předvečer útoku na německé pozice zbavit jednotky Osy vrchního velitele a obávané „lišky pouště“. O této události jsem ovšem v tisku nenašel žádnou zmínku.

Dne 18. 11. V 06:00 hod. začíná britská ofenziva pod vedením gen. Cunninghama. Britové měli k útoku 700 tanků, 100 tis. vojáků a převahu ve vzduchu.⁸² Rommel obdržel kvůli východní frontě pouze omezené posily. Měl k dispozici jen 320 tanků, z nichž polovina byla zastaralých italských. Ráno se britská 8. armáda dala do pohybu kolem pobřeží a poté směrem na Gabr Salleh.⁸³ Ještě večer dorazili Britové do Gabr Salleh a zmocnili se ho. Němci a Italové zatím nepodnikli žádné protiakce. Rommel totiž nevěřil, že začala britská ofenziva a dále se soustředil k chystanému útoku na Tobruk.

Dne 19. 11. Britové vysílají svůj 30. sbor dále do vnitrozemí směrem k Bir el Gubi.

Dne 20. 11. U Bir el Gubi došlo k tankové bitvě mezi britskou 22. obrněnou brigádou⁸⁴ a italskou tankovou divizí Ariete. Ve stejné době byla vyslána britská 7. obrněná brigáda

---

⁷⁶ Znaimer Tagblatt, 4. 11. 1941.

⁷⁷ Znaimer Wocheblatt, 4.11. 1941.

⁷⁸ Ta byla naplánována na 18. 11. 1941. Operace nesla jméno „Crusader“.

⁷⁹ Speciální britské jednotky nasazované na zvláštní operace v týlu nepřítele. Tyto jednotky procházely speciálním a elitním výcvikem. Jejich pojmenování vzniklo převzetím jména od jihoafrických, burských jednotek, které právě pod označením commandos vedli záškodnickou válku proti britské armádě a způsobovali jí značné ztráty a potíže za Búrských válek.

⁸⁰ To se nacházelo hluboko za bojovými liniemi v Beda Litoria.

⁸¹ Gambut ležel blíže k frontě. Nacházel se zhruba v půli cesty mezi Tobrukem a Egyptem.

⁸² Britská RAF zde disponovala 1100 letouny, zatímco německá Luftwaffe měla k dispozici pouze 120 svých a 200 italských letounů.

⁸³ Gabr Saleh – bezvýznamné místo v poušti ležící 90 km. od Tobruku.

⁸⁴ Ta byla čerstvě převelena z Anglie a neměla tedy žádné válečné zkušenosti, což se projevilo během odpoledních bojů, kdy přišla o 52 tanků.

směrem na Sidi Rezegh. Během postupu obsadila Rommelovo velitelství a postupovala dále až dorazila k Sidi Rezegh.⁸⁵ Zde byla ovšem téměř obklíčena a utrpěla drtivé ztráty na tankových jednotkách.⁸⁶

Mezitím je gen. Crüwell⁸⁷ Rommelem vyslán s 15. tankovou divizí naproti britské 4. obrněné brigádě.

Britové na přesun 15. tankové divize reagují posláním 22. obrněné brigády na pomoc 4. obrněné brigádě. Rommel poté nařídil ještě i 21. tankové divizi, aby také vyrazila směrem k chystanému střetu. Podle očekávání zde vypukla velká tanková bitva. Ta trvala po několik dní. Boje se postupně vymkly z kontroly oběma stranám.. Jak Osa, tak Britové do místa přisunovali stále nové posily.

Dne 24. 11. přestávají Britové v boji u Sidi Rezegh a zotavují se. Rommel mezi tím vysílá 15. a 21. tankovou divizi na východ k Halfajskému průsmyku.⁸⁸

Dne 25. 11. se Němci držící postavení u Tobruku, dostali do kleští. Z jedné strany na ně útočilo vojsko Australanů z Tobruku a z druhé strany vojsko Novozélandců postupujících od Bardie.

Dne 26. 11. se obránci Tobruku se spojili s Novozélandci. Mezitím se k Tobruku a Sidi Rezegh vrací zpět 15. a 21. německá tanková divize.

Dne 30. 11. proběhl pokus německé 15. a 21. tankové divize o obklíčení Novozélandců.

Tisk poprvé reflektuje útok Britů 20. 11. : „*V severní Africe se 18. 11. z britských pozic jižně a jihozápadně od Sidi Omar vydaly silné jednotky do útoku směrem na Tobruk. Okamžitým protiútokem německo italských jednotek byly silné britské svazy západně od Sidi Omar zatlačeny s velkými ztrátami zpět. Množství britských tanků bylo zničeno.*“⁸⁹ Jak již ale víme, německý protiútok nebyl vůbec okamžitý, naopak první den britské ofenzivy nepodnikla vojska Osy vůbec žádné protiopatření. Ještě zajímavější je článek z následujícího dne:

„*V severní Africe pokračuje dále německo italský protiútok. Německé bitevní a střemhlavé bombardéry rozráží uskupení britských tanků a vozidel na libyjsko egyptské hranici. U Marsa Matruk byla úspěšně bombardována vojenská zařízení. Nepřítel ztratil v leteckém boji 4 letouny. V době od 12. do 18. listopadu přišlo britské letectvo o 43 letounů. Vlastní ztráty činí*

---

⁸⁵ Sidi Rezegh se nacházelo jen 12 km od Tobruku!

⁸⁶ V boji se na německé straně opět velmi osvědčily 88 mm děla, které způsobily 7. obrněné brigádě velké ztráty.

⁸⁷ Nový velitel Afrikakorpsu.

⁸⁸ Tam měly odříznout britské tankové jednotky ze zadu. Když se to dozvěděl gen. Cunningham, rozhodl se stáhnout celé vojsko. To se ovšem nelíbilo jeho nadřízenému gen. Auchinleckovi, proto nahradil gen.

Cunninghama gen. Neilem Ritchiem. Stahování vojska se nekonalo.

⁸⁹ Znaimer Tagblatt, 20. 11. 1941.

6 letounů.⁹⁰ V článku jsou viditelně zveličovány britské ztráty letounů, ale hlavnímu tématu zuřících těžkých tankových bojů, se kromě neurčitě znějící první věty noviny úplně vyhýbají. Teprve následující den se z hlášení vrchního velitelství Wehrmachtu v novinách dočteme o zuřící tankové bitvě: „*V severní Africe hrdinně bojuje německo italské vojsko od 19. listopadu na široké frontě proti silným britským tankovým svazům. Boje stále pokračují.*“⁹¹

V pondělí 24. 11. se k událostem na bojišti dále dovídáme: „*V severní Africe zničily německo italské svazy v úspěšném boji proti britským jednotkám, přicházejících z jihovýchodu, přes 260 tanků a 200 obrněných vozidel. Silný, tanky podporovaný útok obklíčeného nepřítele z Tobruku byl díky italským jednotkám odražen. V zuřících vzdušných bojích ztratil nepřítel 25 letounů...*“⁹² Další den je nepřehledná situace na bojišti komentována v tisku velmi stručně: „*V severní Africe se na všech částech fronty úporně bojuje.*“⁹³

Ve stejných novinách se dočteme v italském válečném zpravodajství o boji italské divize Ariete z předešlých dnů: „*V Marmarice trvají boje na všech částech fronty na hranicích Cyrenaiiky a Egypta a u Tobruku. Naše divize hladce odráží nepřátelské útoky a způsobuje mu těžké ztráty. Jen samotná Arietská divize zničila sama více jak 250 obrněných vozidel, z toho 50 bylo tanků, a zajala několik set nepřátelských vojáků. Naše polní nemocnice byla bombardována a ostřelována palubními kulomety nepřátelských letounů. Tento nálet má na svědomí 25 mrtvých a 35 zraněných.*“⁹⁴ Následující den se noviny věnují „Protibolševické konferenci“⁹⁵ a o severní Africe se dovídáme až z druhé stránky Znojemskeho deníku z italského válečného zpravodajství. Na článek nás upozorní již velký nadpis, který hlásí: „*Anglická 22 pancéřová divize zničena!*“ Pod nadpisem se dočteme: „*Na bitevním poli v Marmarice jsou síly Osy v uplynutých dnech v urputných bojích. Arietská divize společně s německými tankovými divizemi⁹⁶ zničily po uzavření obklíčovacího manévru anglickou 22. tankovou divizi. Byli zajati další nepřátelští vojáci. Pokračuje vyčišťování bojiště od anglických těžce poškozených a zničených tanků. U obleženého Tobruku, kde podniká nepřítel za podpory dělostřelectva a letectva tankové útoky, které jsou odraženy našimi jednotkami zpět, se nic nezměnilo. Byly zde zničeny 2 nepřátelské tanky a 3 stíhačky. Na sollumské frontě odražíme útoky nepřítele, který do boje nasazuje z východu přesunutou novou divizi. Divize*

⁹⁰ Znaimer Tagblatt, 21. 11. 1941.

⁹¹ Znaimer Wocheblatt, 22. 11. 1941.

⁹² Znaimer Tagblatt, 24. 11. 1941.

⁹³ Znaimer Wocheblatt, 25. 11. 1941.

⁹⁴ TAMTÉŽ.

⁹⁵ Ta se v těchto dnech konala v Berlíně. Tisk se jí věnoval v následujících dnech na prvních stranách. Měla být vyjádřením jednoty v boji proti SSSR a bolševizmu.

⁹⁶ 15. tanková a 21. tanková divize.

„Savona“ zde velmi znamenitě bojuje a statečně drží své hlavní pozice. Spojenecké letectvo⁹⁷ vydatně pomáhá v boji bombardováním a kulometnou palbou. Postavení a přístav u Tobruku jsou opětovně bombardovány. Naše letectvo zničilo 8 nepřátelských letounů... V průběhu těžkých bojů jsme nepříteli způsobili velké ztráty na životech, na obrněných jednotkách i na vojenském materiálu...“⁹⁸

Dne 27. 11. se již noviny severoafrickému bojišti téměř nevěnují, najdeme pouze jednu větu mezi válečným zpravodajstvím: „V severní Africe trvají těžké boje v nezměněné intenzitě.“⁹⁹ Další den bojů je komentován ve Znojenském deníku následovně: „Pokračující urputné boje v severní Africe. Obzvláště těžké jsou obrané boje našich jednotek před nepřátelskými vojsky podnikajícími útok z Tobruku.“¹⁰⁰ V sobotu 29. 11. se opět dočte čtenář jen o velmi těžkých bojích v severní Africe.¹⁰¹

Prosinec 1941:

Dne 1. 12. jsou Novozélandčané konečně obklíčeni, velká část jejich divize je zničena a Tobruk je znovu obklíčen vojsky Osy. Rommel posílá do Berlína hlášení:¹⁰² „Během nepřetržitých bojů od 18. 11. do 1. 12. bylo zničeno 814 nepřátelských obrněných vozidel, sestřeleno bylo 120 nepřátelských letounů. Dosud nelze odhadnout počet ukořistěných zbraní, munice a vozidel. Bylo zajato přes 9000 britských vojáků, včetně 3 generálů.“¹⁰³ Vojska Osy se v této době ovšem pohybovala na hranici katastrofy v důsledku nulového zásobování přes Středozemní moře.¹⁰⁴ Na pováženou byl i počet bojeschopných tanků Osy, které měl Rommel k dispozici. Z původních 250 mu jich zbývalo 40 a k tomu jeho divize trpěly značným nedostatkem munice. Rommel tedy neměl na vybranou, pokud se chtěl vyhnout totální porážce, začal se s vojsky stahovat.

Dne 7. 12. se Rommel s jeho vojsky se stahuje ke Gazale.¹⁰⁵ Noviny se počátkem měsíce k situaci v severní Africe ovšem vyjadřují ještě velmi optimisticky: „V severní Africe se proměnlivé boje příznivě vyvíjí pro německo italské jednotky. Při pokusu osvobodit obklíčené

---

⁹⁷ Autor článku tím myslí letectvo německé a italské.

⁹⁸ Znaimer Tagblatt, 26. 11. 1941.

⁹⁹ Znaimer Wocheblatt, 27. 11. 1941.

¹⁰⁰ Znaimer Tagblatt, 28. 11. 1941.

¹⁰¹ TAMTÉŽ, 29. 11. 1941.

¹⁰² Toto hlášení je již následující den otištěno v německém tisku mezi zprávami z vrchního velitelství Wehrmachtu.

¹⁰³ Edwin HOYT, *Boje v severní Africe*, Praha 2007, s. 58.

¹⁰⁴ Rommel měl slíbenou další logistickou podporu až na konec měsíce, kdy se měla na Sicílii vrátit Luftwaffe, před tím odvolaná na východní frontu.

¹⁰⁵ Tím končí britská operace „Crusader“, trvala od 18. 11. – 7. 12. 1941.

vojsko, byl nepřítel s těžkými ztrátami odražen. Německá letadla zaútočila na britská posunovací zařízení k sollumské frontě a způsobila tak obtížnou dopravní situaci u Sidi Barani a Marsa Matruku.“¹⁰⁶

Dále v článku následuje hlášení, které poslal Rommel 1. 12. do Berlína o škodách způsobených nepříteli. Stejně situaci hodnotí i Znojemský týdeník.¹⁰⁷ Příští ráno se čtenáři Znojemského deníku mohou dočíst opět o německých úspěších v severní Africe.¹⁰⁸ Jedním ze základních faktorů německých úspěchů je podle autora článku „dobré kamarádství mezi příslušníky všech zbraní“. V dalším článku ve stejném vydání novin je spekulováno o britských možnostech, především ztráta 814 kusů obrněné techniky je považována pro britské vojsko v severní Africe za katastrofální, neboť „v poušti jsou tato vozidla pro útočné operace ten nejdůležitější předpoklad...“, dočteme se dále. Velmi zajímavá je další část textu. Hovoří se v ní o složité situaci Britů, pokud chtějí dopravit nové tanky na bojiště. Tato cesta je zde popsána následovně: „Každý v Africe nasazený tank musí být vypraven na dlouhou cestu lodí z Anglie kolem jižního cípu Afriky do Egypta, poté musí být převezeny vlakem do Marsa Matruk, odtud jedou po pobřežní silnici a po špatně sjízděné pouštní oblasti více jak 100 km. pod neustálým ohrožením letectva Osy.“ Článek na nás působí velmi propagandisticky, téměř komicky, když víme, že ve stejné době měla vojska Osy nedostatek všeho válečného materiálu. Nové konvoje do Afriky nebyly vysílány a Středozemní moře ovládaly britské lodě. V pátek 5. 12. je situace na frontě podle Znojemského deníku následující: „Německo italské jednotky odrazily průzkumné oddíly nepřitele.“¹⁰⁹ Příštího dne se dočteme, že se v Marmarice rozhořely nové těžké boje.¹¹⁰ Jednotkám Osy, jak se dále dočteme, se zatím daří úspěšně bránit silným britským útokům. V dalších dnech jsou jen zmínky o probíhajících těžkých bojích v Marmarice. Teprve 13. 12. se ve Znojemském deníku dočteme o ústupu vojsk Osy.¹¹¹ Samozřejmě se Vrchnímu velitelství nechtělo informovat obyvatelstvo o ústupu, ten je proto formulován takto: „Těžké boje v Severní Africe se přesunuly západně od Tobruku, bez toho aniž by nepřítel dosáhl rozhodujících úspěchů. Bardia a Sollum¹¹² hrdinně odolávají stále rostoucímu tlaku nepřitele.“ Dne 15. 12. OKW prostřednictvím Znojemského deníku hlásí: „Německo italské jednotky odráží západně od Tobruku útoky spojených britských vojsk, zničily mnoho nepřátelských děl a 11 obrněných

¹⁰⁶ Znaimer Tagblatt, 2. 12. 1941.

¹⁰⁷ Znaimer Wocheblatt, 2. 12. 1941.

¹⁰⁸ Znaimer Tagblatt, 3. 12. 1941.

¹⁰⁹ TAMTÉŽ, 5. 12. 1941.

¹¹⁰ Znaimer Wocheblatt, 6. 12. 1941.

¹¹¹ Znaimer Tagblatt, 13. 12. 1941.

¹¹² Bardia a Sollum zůstala po ústupu vojsk Osy obklíčeny. Britové Sollum a oblast Agedabie dobili teprve v lednu.

vozu. Německé a italské střemhlavé bombardéry napadly nepřátelské motorizované kolony a způsobily jim velké ztráty. Stíhací letouny mocností Osy zničily v leteckých soubojích 15 nepřátelských letadel bez vlastních ztrát.“¹¹³

Dne 16. 12. se vojska Osy stahují z Gazaly do Kyrenaiky. Ta se ovšem špatně bránila a tak musely jednotky Afrikakorpsu a jejich italscí spojenci posléze ustupovat dále.¹¹⁴ Dne 17. 12. jsme informováni o dalších bojích: „*německo italské jednotky vedou těžké obranné boje. V protiútoky zničilo německo italské vojsko značnou část nepřátelských sil. Naše jednotky zajaly více než 100 nepřátel, včetně jednoho brigádního generála. Velké množství tanků a vozidel nepřítele bylo poškozeno nebo zničeno...*“¹¹⁵ OKW informuje 18. 12. čtenáře: „*Žádné nové události v severní Africe.*“¹¹⁶

Teprve 20. 12. se obyvatelé Znojma mohli dovědět z novin o dalším ústupu vojsk Osy: „*Německo italské jednotky se po odražení nepřátelského útoku podle plánu přesunuly dále od nepřítele.*“¹¹⁷ Další den je vážná situace na frontě komentována: „*V severní Africe byly nasazeny všechny pozemní i letecké síly k hrdinnému boji proti nepříteli.*“¹¹⁸

Den před štědrým večerem jsme informováni Znojenským deníkem o dalším dění:

„*...v oblasti východně od Bengaházie se dále těžce bojuje...*“¹¹⁹

Dne 25. 12. vojska Osy vedou dále ústupové boje s britskou armádou. Jsou nuceni ustoupit do Agedabie. Současně konečně dorazil konvoj se zásobami pro vojska Osy.¹²⁰

Vážnou situaci na severoafrickém bojišti se snaží propaganda v novinách zakrýt přesunutím událostí v severní Africe na druhou stránku. Celá první strana se naopak věnuje vyličením Angličanů jako největších gangsterů. To je patrné již v nadpisu článku: „*Brutalita britských gangsterů u Španělska.*“ V podtitulu se dočteme další informace: „*Britské bombardovací letouny potopily ve španělském přístavu Puerto de Carino německý parník Benno. Poté zahájily kulometnou palbu na německé námořníky a španělské rybářské lodě. Mnoho španělských civilistů bylo při brutálním napadení anglických vrahů zraněno...*“¹²¹ Událost je rozebírána i ve Znojenském týdeníku.¹²²

---

¹¹³ Znaimer Tagblatt, 15. 12. 1941.

¹¹⁴ Jednotky Osy se poté snažily opevnit se v Mersa el Brega. Ale i ta padla brzy do britských rukou.

¹¹⁵ Znaimer Tagblatt, 17. 12. 1941.

¹¹⁶ Znaimer Wocheblatt, 18. 12. 1941.

¹¹⁷ Znaimer Tagblatt, 18. 12. 1941.

¹¹⁸ Znaimer Wocheblatt, 20. 12. 1941.

¹¹⁹ Znaimer Tagblatt, 23. 12. 1941.

¹²⁰ Byl to první konvoj z Itálie od půlky listopadu. Rommel obdržel díky transportu 2 nové tankové roty, několik dělostřeleckých baterií a zásoby pro vojsko. Tento transport se ovšem nedá srovnávat s přísunem zásob jaké měli k dispozici Britové.

¹²¹ Znaimer Tagblatt, 27. 12. 1941.

¹²² Znaimer Wocheblatt, 27. 12. 1941.

Dne 27. 12. silné britské oddíly zaútočily na Agedabii.¹²³

Ve dnech 27. – 30. 12. vypukla velká tanková bitva o Agedabii. Britové zde až na 30 tanků, kterým se podařilo uprchnout, padli do obklíčení vojsk Osy. Rommel díky tomu dostal čas ke stažení všech jednotek Osy až na linii k Marsa el Brega, což byla hranice Tripolska.¹²⁴ Tam se stáhli do 12. 1. 1942.

Dne 30. 12. zatím co zuřila bitva o Agedabii, zaútočily britské síly znovu s velkou silou na obleženou Bardii. Tisk nás o bitvě v Agedabii poprvé informuje 29. 12. : „*Nepřítel vede útok proti německo italským pozicím v oblasti Agedabie. V úspěšném protiútoky bylo zničeno 58 britských tanků, velký počet obrněných průzkumných vozidel a mnoho nákladních vozidel.*“¹²⁵

V úterý se dozvíme o bojích další podrobnosti v Znojenském týdeníku: „*V severní Africe dosáhly německo italské jednotky v oblasti Agedabie dalších místních úspěchů. Číslo zničených nepřátelských tanků se zvýšilo na 74. Bylo zajato několik set vojáků.*“¹²⁶ Další den je již v tisku reflektován boj u Agedabie velmi skromně: „*V severní Africe úspěšná bojová činnost našich jednotek.*“¹²⁷ Dále se ještě dočteme o bojích u Sollumu a Bardie: „*Po dlouhé dělostřelecké přípravě zaútočil nepřítel za podpory tankových jednotek a letectva na naše pozice na Sollumsko – Barijské frontě. Nepřítel byl odražen. Boje pokračují dále.*“

1942

Leden 1942:

Dne 2. 1. britské vojsko dobývá obleženou Bardii.¹²⁸ O pádu nás informuje Znojenský deník následující den: „*Po více týdenním hrdinném odporu německo italských vojsk byla Bardia obsazena nepřítelem.*“¹²⁹

Dne 4. 1. dorazil do Tripolisu další zásobovací konvoj Osy.¹³⁰ Zásobování německo italských vojsk se v této době obnovuje. Německo italské jednotky tak nabírají nové posily a zotavují se z předešlého dvouměsíčního ústupu.

---

¹²³ Byla to britská 22. obrněná brigáda, znovu vyzbrojená a v plné síle.

¹²⁴ Rommel měl původně v plánu Agedábii udržet, protože ležela jižně od Bengházi a byla branou k opětovnému dobytí Kyrenaiky.

¹²⁵ Znaimer Tagblatt, 29. 12. 1941.

¹²⁶ Znaimer Wocheblatt, 30. 12. 1941.

¹²⁷ Znaimer Tagblatt, 31. 12. 1941.

¹²⁸ Padla po několika týdenním obléhání. Britské vojsko na ni útočilo pozemními vojsky, letectvem a loďstvem.

¹²⁹ Znaimer Tagblatt, 3. 1. 1942.

¹³⁰ Konvoj znamenal pro Rommela 50 nových tanků a vojenské zásoby.

Ve stejné době jsou Britové ve velmi svízelné situaci. Kvůli útoku Japonska na Malajsii jsou nuceni odvelet značnou část svého vojska ze severní Afriky na Dálný východ.¹³¹

Rommel vycítil svou šanci a začal připravovat novou ofenzivu.¹³² Ta byla připravena na 21. 1. Do té doby se žádné velké bojové operace neuskutečnily. Tudíž i v novinách jsou zmínky pouze velmi krátké a stručné. Většinou je pouze více rozepsán letecký boj nad severoafrickým bojištěm. Jako příklad uvedu článek ze Znojemskeho deníku z 6. 1. Nejprve je otištěna zpráva OKW ke 4. 1. : „*V severní Africe čilá výzvědná činnost obou stran. V oblasti Agedabie ztroskotal místní britský útok. Bombardovali jsme britské vojenské budovy a polní tábor, stejně jako kolonu jejich vozidel. Účinnými leteckými útoky jsme zasáhli nepřítele blízko Tobruku. Na letišti u Bengházi zaútočily naše bombardéry na odstavená letadla protivníka. U pobřeží Bengházi byl poškozen jeden nepřátelský bombardovací letoun.*“¹³³ Poté následuje hlášení o válečných operacích z 5. 1. : „*V severní Africe se nekonaly žádné větší bojové akce. Svazy německé Luftwaffe napadly britské letišti a protiletadlovou baterii děl u Bengházi a poté zaútočili na pobřežní silnici.*“¹³⁴ *V leteckých soubojích bylo sestřeleno 5 nepřátelských letounů.*“ V následujících dnech se již o žádných bojových situacích na tripolských hranicích nedovídáme. Začínají se ale objevovat stále častější zmínky o těžkých obranných bojích u Sollumu. Britské jednotky zde každý den znovu útočily. Vojákům Osy docházely zásoby a bojovali proti velké přesile a tak byl tento boj podáván jako velmi hrdinný a statečný. Dne 9. 1. se tak dočteme ve Znojemskeho deníku o „*dělostřelecké činnosti nepřítele na německo italské pozice v oblasti Sollumu.*“¹³⁵ V dalších dnech jsou zprávy ze sollumské fronty ještě naléhavější. Informují nás také o nasazení lodních děl u pobřeží k odstřelování pozic Osy a o neustálých náletech na Sollum. Je vyzdvihována veliká statečnost a obětavost vojáků. Dne 17. 1. nakonec byla Sollum a Halfaya obsazena. O události se dočteme již následující den:

„*V severní Africe v oblasti Sollumi nabídly obklíčené a od všeho spojení odříznuté německo italské jednotky kapitulaci, poté co v hrdinném více týdenním odporu spotřebovaly všechnu munici a ostatní zásoby.*“¹³⁶

Německo italské posádce opravdu došlo jídlo a hlavně voda, což byla hlavní příčina německé kapitulace.¹³⁷

---

¹³¹ Ze severní Afriky bylo posláno na Dálný východ 150 tanků, 5. a 6. australská pěší divize a 4 eskadry stíhacích letounů.

¹³² Rommel měl díky novým posílám k dispozici 117 německých a 79 italských tanků proti 150 tankům britské 1. obrněné divize.

¹³³ Znaimer Tagblatt, 6. 1. 1942.

¹³⁴ Tím je míněna Via Balbia.

¹³⁵ Znaimer Tagblatt, 9. 1. 1942.

¹³⁶ TAMTÉŽ, 18. 1. 1942.

Dne 20. 1. je Rommel vyznamenán. K Rytířskému kříži mu byly propůjčeny Meče s dubovou ratolestí.

Dne 21. 1. vojska Osy zahajují ofenzivu.¹³⁸

Dne 22. 1. je Rommel povýšen na generálplukovníka. Poté je i jeho tanková skupina přejmenována na tankovou armádu Afrika. O Rommelovu vyznamenání nás informují noviny z 22. 1.: „*Vůdce a vrchní velitel Wehrmachtu propůjčil generálu tankových vojsk a veliteli tankové skupiny Afrika Rommelovi 20. ledna k Rytířskému kříži Meče s dubovou ratolestí.*“¹³⁹

Pod tímto sdělením je otištěn blahopřejný telegram, který poslal Hitler Rommelovi.

Ve stejný den vojska Osy dobyla Agedabii. Britové měli během prvních dní obrovské ztráty.¹⁴⁰

Dne 27. 1. Rommel se svými vojsky provedl předstíraný útok ve směru k El Mechili, Britové na jeho činnost odpověděli přesunutím jednotek směrem k východu. Rommel poté ovšem změnil směr výpadu a zamířil k pobřeží směrem na Bengházi. Tady obklíčil 4. indickou divizi. Té se sice podařilo probít z obklíčení, ale utrpěla při tom velké ztráty.

Dne 29. 1. Afrikakorps dobyl Bengházi.¹⁴¹

O začátku Rommelovi ofenzivy se dočteme již druhý den po zahájení bojů. Ve Znojenském deníku z 22. 1. se dočteme: „*V severní Africe podniklo německo italské tankové vojsko z našich pozic u Kyrenaiky překvapivý útok na britské síly. Nepřítel ustupuje zpět ve směru na Agedabii. Jeho ústup připomíná útek.*“¹⁴²

Další den se v novinách píše o dalším postupu vojsk Osy: „*V severní Africe ženou německo italské jednotky poraženého nepřítele dále. Do této chvíle bylo zničeno nebo poškozeno 10 tanků, 46 obrněných transportérů a přes 100 vozidel.*“¹⁴³

Dne 24. 1. se ve Znojenském deníku v hlášení OKW dočteme o dalším úspěchu vojsk Osy – o dobytí Agedabie. Na stejné straně si můžeme přečíst ještě rozsáhlejší komentář o „*vynikajícím úspěchu vojsk Osy...*“ Také ve Znojenském týdeníku je kromě obvyklého hlášení z OKW velký článek s názvem „*Anglické plány v severní Africe*“ V článku jsou psány zprávy o německé ofenzivě přejeté

---

¹³⁷ Při kapitulaci se udála ještě jedna politování hodná událost. Poté co se vojáci Osy vzdali a nastoupili k odchodu do zajetí, byla na ně zahájena dělostřelecká palba. Z palby byli překvapeni jak Němci, tak Britové. Zjistilo se, že za ni mohli jednotky Svobodných Francouzů.

¹³⁸ Pro Brity byla Rommelova ofenziva naprostým překvapením. Rommel ji totiž nekonzultoval pomocí „Enigmy“ s Berlínem a i v Africe o ní věděl pouze malý okruh důstojníků.

¹³⁹ Znaimer Wocheblatt 22. 1. 1942.

¹⁴⁰ Britská 1. obrněná divize a 4. indická divize byly s velkými ztrátami v dezorientovaném útěku před postupujícími Němci. Němci zničili 299 britských tanků a obrněných vozidel, 147 děl a do zajetí padlo téměř 1000 vojáků britského impéria.

¹⁴¹ Zde se Němci zmocnili velkých zásob munice a benzínu, které zde měly Britové připravené pro jejich chystanou ofenzivu.

¹⁴² Znaimer Tagblatt, 22. 1. 1942.

¹⁴³ TAMTÉŽ, 23. 1. 1942.

z oficiálního prohlášení britského velitelství a z anglických novin, jmenovitě z „Timesu“. Tyto noviny, podle toho co se dočteme, vysoce hodnotí německého protivníka a píše o podceňování vojsk Osy britským velením. Za dva dny, tj. 26. 1., je ve Znojemském deníku již severní Africe věnováno nejvíce prostoru na první straně. Kromě hlášení o pokračujícím postupu vojsk Osy si čtenáři mohli přečíst ve velkém článku jak došlo k obsazení Agedabie, další nás informuje o ztrátách britských jednotek k 25. a 26. 1. Dne 27. 1. jsou opět hlavním tématem novin zprávy ze severní Afriky. Ve Znojemském deníku se dočteme z hlášení OKW o ztrátách nepřítele od 21. do 26. 1. : „*Britové přišli o 283 tanků, 127 obrněných vozidel, 563 vozidel, 28 stíhaček bylo zničeno činností pozemního vojska, 12 jich zničila Luftwaffe.*“¹⁴⁴ Pod hlášením ztrát následuje rozsáhlý článek útočící na Churchilla. Ten je v článku je označován za „*největšího politického podvodníka všech dob...*“ Jsou zde rozepsány všechny oblasti, ve kterých Churchill lhal.¹⁴⁵ V článku je zmíněna i situace Egypta pod britskou nadvládou.

Také Znojemský týdeník se věnuje africkému bojišti. Kromě hlášení OKW jsou zde ještě další články k tématu. Zajímavý je článek s nadpisem:

„*Rommel dělá svoji práci dobře!*“¹⁴⁶ Pisatel článku rozebírá výroky Churchilla o chystané britské ofenzivě, na kterou se britské jednotky několik měsíců plánovitě připravovali. Němci podle Churchilla měli být v krátké době zatlačeni až k tuniským hranicím a následuje komentář, jak se ale situace na bojišti vyvíjí pro Angličany teď. Churchill je osočován ze lži a blamáží, do kontrastu s ním je dáván Rommel. Dne 30. 1. jsme zvláštním hlášením OKW informováni prostřednictvím Znojemského deníku o obsazení Bengházi: „*Jak bylo sděleno zvláštním hlášením, obsadily německo italské jednotky Bengházi.*“¹⁴⁷ Kromě tohoto hlášení se v tomto výtisku novin ještě dočteme o hrdinném boji vojáků Osy na sollumské frontě, než padli do zajetí:

„*Nové úspěchy německo italských jednotek v okolí Agedábie nám dovolují poznat v celé velikosti hrdinný boj německých a italských vojáků, kteří bojovali u Solumi, Bardie a Halfayi. Zprávy a výpovědi zajatých britských důstojníků potvrzují, že na odříznuté pozice našich vojáků útočila velká část britské 8. armády. Britové museli použít celou armádu, posílenou tankovou brigádou, aby mohli odříznout německé vojáky. Tyto síly poté chyběly Britům během prvních dní bojů na Kyrenaice. Silné letecké a námořní svazy byly převeleny z jiných bojišť, aby zesílily tlak na obležené německé pozice. Zatímco silné britské vojsko útočilo na naše*

---

¹⁴⁴ Znaimer Tgblatt, 27. 1. 1942.

¹⁴⁵ Například o námořní blokádě Anglie, o ztrátě kontinentu, o svobodě národů (je rozebírána Indie a Finsko) – tato část působí na dnešního čtenáře velmi absurdně, když víme jak na tom byl nacismus a svoboda národů.

¹⁴⁶ Znaimer Wocheblatt, 27. 1. 1942.

¹⁴⁷ Znaimer Tagblatt, 30. 1. 1942.

*obránce, připravoval gen. Rommel v západní Kyrenaice nový útok, kterým by dokázal porazit britské síly. Hrdinové od Sollumi a Halfaye, kteří nehledě na sebe, statečně a tvrdě bojovali proti britské přesile, i když jim docházeli zásoby vody, jídla a munice. Vázáním sil nepřítele umožnilo gen. Rommelovi uskutečnit své cíle. Nyní za to sklízí slávu.*¹⁴⁸

Únor - duben 1942:

Dne 6. 2. se britské jednotky stahují ke Gazale.

Dne 11. 2. Rommel přesunul své velitelství do Kyrenaiky.

Němci v těchto měsících prováděli přeskupování jednotek a výcvik nových vojáků k boji v poušti. Velením 21. tankové divize je pověřen genmjr. Georg von Bismarck, 15. tankové divize se ujímá genpor. Gustav von Vaerst. Do Afriky je převeleno pod Rommelovo velení mimo jiné také 1300 elitních výsadkářů s nejmodernější výzbrojí.¹⁴⁹

Velitelem Afrikakorpsu byl jmenován gen. Walter Nehring, ten nahradil gen. Crüwella, který se stal zástupcem vrchního velitele Tankové armády Afrika (tedy Rommela).

Vojska Osy se připravovala k útoku na Maltu.¹⁵⁰

Britské velení v severní Africe také připravovalo nový útok proti Ose. Konvoje přivážející nové tanky a vojáky křižovaly každým dnem Středozemním mořem. Gen. Auchinleck měl ultimátum, zaútočit do konce června, jinak bude odvolán Churchillem ze své funkce.

Na začátku února se tisk poměrně ještě věnoval bojům v severní Africe. Po ustálení fronty na Gazalské linii, jsou zprávy lakoničtější. Samozřejmě to bylo dáno tím, že nebylo o čem psát. V dalších dnech a měsících se noviny věnovaly převážně situaci na východní frontě a všímaly si japonského tažení na Singapur. O severní Africe se většinou dovídáme pouze z hlášení OKW. Občas je doplněno mapkou severoafrického bojiště nebo je přidána fotografie od válečného korespondenta.

O dosažení Gazalské linie se dočteme 7. 2.¹⁵¹ V dalších dnech se opakují pouze hlášení o dělostřelecké nebo výzvědné činnosti doplněné o činnost Luftwaffe v severní Africe.¹⁵²

---

¹⁴⁸ Znaimer Tagblatt, 30. 1. 1942.

¹⁴⁹ Byli to veteráni z bojů o Krétu.

¹⁵⁰ K tomu nikdy nedošlo. Rommela byl proti tomuto útoku, místo toho chtěl zaútočit znovu na Tobruk.

¹⁵¹ Znaimer Tagblatt, 7. 2. 1942.

¹⁵² Nejčastějším terčem pro Luftwaffe se stal opět Tobruk, který byl neustále letecky napadán.

Květen 1942:

Na tento měsíc naplánoval Rommel svoji ofenzívu. Byla naplánována na 26. 5. Britská tajná služba o této ofenzivě sice věděla, ale vzhledem k nespolehlivosti odhalování Rommelových operací v severní Africe na tuto informaci britské velitelství nijak nereagovalo.¹⁵³

Rommel měl k útoku k dispozici dvě německé tankové divize,¹⁵⁴ jednu italskou tankovou divizi,¹⁵⁵ jednu italskou motorizovanou¹⁵⁶ a tři italské pěší divize.¹⁵⁷

Gen. Ritchie s jeho 8. armádou měl připravené dvě motorizované divize a jednu pěší divizi v oblasti u Gazalského obranného pásu. Další dvě zesílené divize měl rozprostřené do kruhu vedoucího až k Tobruku (El Ademu). K tomu měl ještě dvě tankové divize jako mobilní zálohu. Na linii od Gazaly byly připraveny britské gardové brigády, brigáda Svobodných Francouzů a indická brigáda.

V tankových jednotkách vypadala situace následovně: Vojsko Osy mělo 560 tanků¹⁵⁸ a 90 motorizovaných děl. Britské vojsko disponovalo 850 tanky.¹⁵⁹ Ve vzduchu měli převahu Němci a byli „pány nebe nad bojištěm“.

U Gazaly vybudovali Britové obrannou linii táhnoucí se od pobřeží hluboko na jih. Takto ji popsal historik Paul Carell ve své knize: *„Fronta u Gazaly, na které se Tomíci opevnili, byla úplný technický zázrak. Sahala od pobřeží Bir Hacheim¹⁶⁰ hluboko v poušti a byla 65 kilometrů dlouhá. Byl to rafinovaný obranný systém skládající se z jednotlivých pevnostních zaminovaných opěrných bodů, zvaných „boxy“ o průměru dva až čtyři kilometry. Boxy vypadaly takto: nejdříve byly umístěny široké kruhové drátěné sítě. Potom následovala hluboko rozčleněná minová pole s dělostřelecky hlídanými okraji, naslouchacími hlídkami, kulometnými hnízdy a strážním zajištěním. Mezitím posádka o síle jedné brigády měla všechno, aby se mohla bránit dlouhou dobu. Za boxy pak ležely operativní zálohy, tankové jednotky a motorizované svazy. Posádka měla za úkol střežit minová pole, aby nepřítel nerušeně – jak se to až dosud mohlo stát – nevybudoval ulici v minovém pásmu. Boxy byly*

---

¹⁵³ Informace o chystaném německém útoku měli Britové již od druhé poloviny dubna.

¹⁵⁴ Byly to již dříve jmenovaná 15. a 21. tanková divize.

¹⁵⁵ Byla to divize Ariete.

¹⁵⁶ Divize Trieste.

¹⁵⁷ Byly to divize Sabratha, Brescia a Pavia

¹⁵⁸ Z toho bylo 320 německých a 240 italských.

¹⁵⁹ Z nich bylo 167 amerických nových tanků typu „Grant“s 75 mm děly. Ty byly pro Němce naprostým překvapením, protože v severní Africe Rommel neměl tanky, které by se jim mohly rovnat. V boji by se mu mohl vyrovnat pouze Panzer IV, těch měl ovšem Afrikakorps pouze několik.

¹⁶⁰ Předstunuté pouštní stanoviště 60 km. od Tobruku, bránili ho Svobodní Francouzi.

navíc místa odporu, která ofenzivní protivník po prolomení fronty musel v první řadě odstranit, když nechtěl podstoupit nebezpečí, že mu budou probíhat rušivé útoky na přísunové trase. Když se však protivník zabýval boxy, pak na něj mohly být nasazeny tankové síly, které byly připraveny hluboko za těmito kruhovými postaveními.“¹⁶¹

Přímý útok na Gazalskou linii by byl pro Rommela a jeho divize velmi riskantní. Proto se rozhodl pro obchvat této linie, současně s tím měl být proveden klamný přímý útok na obrannou linii táhnoucí se od Gazaly.¹⁶²

Dne 26. 5. v 16:00 začala německo italská fingovaná ofenziva ve směru na Gazalskou linii.¹⁶³ Večer po soumraku vyráží Rommel s tankovými divizemi k jeho obchvatnému manévru směrem k Bir Hacheim.¹⁶⁴

Dne 27. 5. ráno se Rommelovy jednotky dostaly až Bir Hacheimu, odkud se stočily směrem na sever na Tobruk.¹⁶⁵ Cestou musely svádět těžké boje s Brity. 15. tanková divize obklíčila britskou 4. obrněnou brigádu a zajala velitele britské 7. obrněné divize gen. Meserveye.¹⁶⁶

Poté německé jednotky zničily britskou 22. obrněnou brigádu. Strhla se zde tanková bitva, na kterou Britové dorazili s novými tankovými posilami, vyzbrojenými tanky „Grant“. S Rommelovým útokem to nevypadalo dobře.

Dne 28. 5. se vojska DAKu snažila probojovat k Tobruku, kde probíhaly těžké boje.

Dne 29. 5. Rommelovi a jeho tankům došlo palivo a hrozilo, že se budou muset vzdát. Rommel podniká v noci „záchrannou“ výpravu a se zásobovacími jednotkami proklouzl britskými liniemi. Při průzkumu situace nad bojištěm je ve svém „Storchu“¹⁶⁷ sestřelen Rommelův zástupce gen. Crüwell.

Dne 30. 5. Rommel obnovil rádiový kontakt s velitelem Luftwaffe v Africe gen. Waldauem, který před tím kvůli nemožnosti navázání kontaktu s Rommelem, nemohl pomoci vysláním letadel na podporu pozemních vojsk (nevěděl, kde se německá vojska pohybují). Waldau tedy poté vysílá všechna svá letadla¹⁶⁸ do boje a přispívá tím ke zvrácení situace.

---

¹⁶¹ Paul CARELL, *Lišky pouště*, Praha 1996, s. 166.

¹⁶² Tento klamný útok byl jedním z dalších vynikajících Rommelových tahů. Dojem celé útočící tankové armády udělaly makety tanků a nákladní vozy s leteckými motory a vrtulemi na korbách, ty vířili v poušti prach.

¹⁶³ Operace dostala krycí kód „Benátky“.

¹⁶⁴ Bir Hacheim odolávala vojákům Osy až do 10. června a působila tím Rommelovi značné zásobovací potíže. 10. 6. Francouzi ustoupili a pevnost byla obsazena 90. lehkou divizí.

¹⁶⁵ Rommelův útočný voj vypadal následovně: V čele jely tanky, za nimi postupovali ženisti, poté dělostřelci a zpravodajská četa, následovala pěchota na korbách nákladních automobilů, po bocích konvoj kryly protitankové jednotky. Uprostřed kolony jely zásobovací vozy.

¹⁶⁶ Tomu se později podařilo uprchnout (7. 6.)

¹⁶⁷ „Storch“ (v češtině „čáp“) byl německý dvojmístný letoun používaný německými veliteli k průzkumné činnosti. Velmi ho v Africe využíval i sám Rommel.

¹⁶⁸ Měl pod svým velením 326 letadel.

O německém útoku se čtenáři novin poprvé dočtou až 29. 5. : „*V Kyrenaice vyrazily německo italské jednotky 26. 5. k útoku proti nepříteli. Od té doby probíhá urputný boj.*“¹⁶⁹

Další den se dočteme více o bojích v hlášení z italského válečného zpravodajství: „*Od 26. 5. útočí italsko německé bojové síly na Marmarické frontě proti nepřátelským pozicím. Od dopoledne 27. 5. zde probíhá velká bitva. Situace se vyvíjí pro mocnosti Osy příznivě. Byli zajati nepřátelští vojáci a způsobeny válečné škody. Letectvo neustále útočí ve velkých svazech na nepřítele. V leteckých bojích bylo sestřeleno německými stíhacími letouny sedm britských letadel.*“¹⁷⁰

Červen 1942:

Dne 1. 6. vojáci Osy pokračují v útoku na Gazalskou linii. Náčelníkem gen. štábu Rommel jmenuje plk. Fritze Bayerleina.¹⁷¹

Německo italským jednotkám se podařilo prolomit Gazalskou linii a získat osmi kilometrový koridor, který posloužil jako zásobovací tepna Afrikakorpsu. Při tomto průlomu linie zajali Rommelovi pancéřový granátníci tři tisíce britských vojáků.¹⁷² Noviny o této události již druhý den informují: „*V severní Africe byla při útoku na pevnostní opěrné pozice rozstřílena a zničena silná britská skupina. Do našich rukou padlo 3000 mužů, z toho jeden generál. Během 31. 5. a 1. 6. bylo zničeno nebo poškozeno sto jedna tanků, velký počet vojenských vozidel a mnoho válečného materiálu.*“¹⁷³ Dále jsme informováni v novinách o události z 27. 5. : „*Při průzkumném letu nad nepřátelskou linií byl sestřelen tankový generál Crüwell. Po sestřelení byl zajat britskými vojáky.*“ Další den se ve Znojenském deníku dovídáme z italského válečného zpravodajství ještě další podrobnosti z bojů z 1. 6. : „*Úspěch, který zaznamenaly jednotky mocností Osy v oblasti Got el Ualeb, mají veliký význam. Mezi zajatci, jejichž počet se vyšplhal na tři tisíce byl i velící generál britské 1. obrněné brigády... V bojích předešlých dní se především vyznamenaly německé tankové divize a naše motorizovaná divize Trieste. Následující protiútoky nepřítele byly odraženy. Naše letectvo zasadilo ničující úder na zásobovací linie nepřítele. Nepřítel zaznamenal mnoho výbuchů. V leteckých soubojích s německým a italským letectvem ztratilo anglické letectvo deset letounů. Jeden náš letoun se*

¹⁶⁹ Znaimer Tagblatt, 29. 5. 1942.

¹⁷⁰ Znaimer Wocheblatt, 30. 5. 1942.

¹⁷¹ Nahradil ve funkci gen. Gauseho, který byl raněn v boji. Raněn byl také gen. Vaerst, velitel 15. tankové divize.

¹⁷² Byli to příslušníci britské 150. brigády. Ta byla téměř zničena, zbytek 3000 vojáků se vzdalo 300 vojákům III. praporu 104. pluku pancéřových granátníků, kterým velel mjr. Ehle.

¹⁷³ Znaimer Wocheblatt, 2. 6. 1942.

nevrátil, druhý byl poškozen.“¹⁷⁴ V dalších dnech se dočteme o pokračování těžkých bojů a leteckých soubojích.

Po prolomení Gazalské linie bylo na řadě zúčtování s Bir Hacheim, kterou se již od 27. 5. snaží neúspěšně dobýt Italové.¹⁷⁵ Rommel nařídil zaútočit 90. lehké divizi s několika tanky Afrikakorpsu, podpořených ještě 33. průzkumným praporem a italskou divizí. K tomu ještě požádal o podporu ze vzduchu a tak je na Bir Hacheim do jeho pádu provedeno přes tisíc náletů.

Dne 5. 6. v ranních hodinách útočí britské jednotky na německý koridor v Gazalské linii. Jejich útok končí katastrofálně – ze 70 těžkých tanků jich Němci zničili 56.

Odpoledne Rommel zahájil protiútok, při němž zajal 4000 britských vojáků.

Tento německý úspěch je samozřejmě hned následující den prezentován v novinách:

*„V severní Africe zaznamenaly německé a italské tankové jednotky, podporované velkým počtem letounů, při protiútoky velký úspěch. Nepřítel byl zatlačen a část jeho vojska zničena. Nepřítel ztratil dalších třicet tanků, množství děl a vozidel. Zajali jsme čtyři tisíce vojáků. Ztráty britských úderných sil od 26. 5., kdy začala bitva v Marmarice, činí přes 10 000 zajatců, 550 obrněných vozů, 200 děl a stovky vozidel.“*¹⁷⁶

Dne 8. 6. začal další velký útok na Bir Hacheim.

Dne 10. 6. je Bir Hacheim konečně dobyt. Asi 2700 Francouzů, kteří přežili 2 týdenní boje, proklouzlo v noci německými liniemi, zbytek mužů padl nebo byl zajat.

Tato událost je hned následujícího dne hlavní zprávou v novinách. O události se dovíme již letmým pohledem, když spatříme velký nadpis: *„Jižní pilíř britského obranného systému dobyt“* Ve článku se dočteme další podrobnosti: *„V severní Africe byla včera v dopoledních hodinách dobytá po vícedenním obléhání a urputné obraně obkličovaných silných nepřátelských jednotek, pevnost Bir Hacheim, jižní pilíř britského obranného systému. Naše letecké síly zasahují do pozemních bojů a bombardují nepřátelské kolony a uskupení jednotek. V leteckých bojích ztratili Britové 21 letounů.“*¹⁷⁷ Dobytím Bir Hacheimu se ještě zabývá Znojemský deník i další den. Stejně tak i Znojemský týdeník z 13. 6. Kromě článku o ztrátách v tomto vydání novin najdeme ještě článek, ve kterém válečný dopisovatel čtenářům zprostředkovává tankovou bitvu v poušti. Samozřejmě je v článku vyzdvihován Rommel:

---

¹⁷⁴ Znaimer Tagblatt, 3. 6. 1942.

¹⁷⁵ V Bir Hacheim se bránilo 3000 Svobodných Francouzů a 1000 příslušníků židovského praporu. Obranu vedl plk. Pierre Koenig, který později dostal na starost jako guvernér francouzskou okupační zónu v Německu.

¹⁷⁶ Znaimer Tagblatt, 8. 6. 1942.

¹⁷⁷ TAMTÉŽ, 11. 6. 1942.

„...tento geniální generál je vždy tam, kde je nejvíce potřeba: kde zuří nejtěžší boje.“¹⁷⁸ Na jeho obranu je ovšem nutno dodat, že Rommel se doopravdy ve většině bitev pohyboval se svým vozem v předních liniích a to i během nejtěžších bojů, aby si udělal sám názor na probíhající bitvu. Mělo to také velký vliv na morálku obyčejných vojáků.

Dne 11. 6. vojska Osy zaútočila na Brity v El Adenu a zajala zde čtyři sta mužů. O dalším postupu se dočteme ve Znojenském deníku: „V severní Africe se po obsazení Bir Hacheimu vydala Tanková armáda Afrika na sever. Úspěšně zde pokračuje v bojích se zbytky nepřátelských tankových sil západně od El Ademu.“¹⁷⁹ Ve stejném výtisku je ještě reportáž o dobytí Bir Hacheimu, což je pro Brity, podle autora článku, těžká ztráta. K tomu je nutné vysvětlit, proč bylo přikládáno dobytí Bir Hacheimu taková důležitost: Britové doufali v co nejdější udržení pevnosti, to by vojskům Osy znemožňovalo účinný pokus o dobytí Tobruku. Pevnost by se totiž stala stejným problémem, jako byl v roce 1941 pro německo-italské vojsko Tobruk. Stal by se stálým ohrožením zásobovacích cest Osy. Proto také britské velení tuto pevnost nechalo hájit jednotkami Svobodných Francouzů a židovským praporem, neboť předpokládali, že vydrží velmi dlouho odolávat německým útokům. Při zajetí jim totiž hrozila okamžitá smrt. Němci je totiž považovali za „teroristy“ a „židovskou lůzu“. Hitler také vydal rozkaz k jejich okamžité likvidaci poté co se vzdají.¹⁸⁰ O tomto rozkazu se soudí, že ho nechal Rommel ihned po obdržení zničit, protože k likvidaci zajatců nedošlo. O tom, že byli zajati příslušníci Svobodných Francouzů, se mohl čtenář dočíst 12. 6. ve Znojenském deníku: „V bojích o pevnost Bir Hacheim bylo zajato 2000 nepřátel, většina z nich byli příslušníci jednotek gen. de Gaulla...“¹⁸¹

Počet zajatců zde byl ovšem nadsazen. O tom, že se velkému počtu Francouzů podařilo v noci projet německými liniemi, samozřejmě propaganda mlčí.

Dne 12. 6. německé tankové divize obklíčily britské obrněné jednotky. Došlo k velké tankové bitvě.

Dne 13. 6. pokračovala tanková bitva. Nakonec v bitvě vítězí tanky Afrikakorpsu. Po bitvě se britské tankové síly zmenšily již jen na 70 tanků. Rommel měl ve stejné chvíli 124 středních tanků.¹⁸² K tomu měl ještě jednu výhodu - ovládl bojiště.¹⁸³ O bojích předešlých dní se lze

---

¹⁷⁸ Znaimer Wocheblatt, 13. 6. 1942.

¹⁷⁹ Znaimer Tagblatt, 13. 6. 1942.

¹⁸⁰ Jediné co mohlo být podle rozkazu důvodem k odkladu jejich zavraždění byla nutnost jejich výslechu.

¹⁸¹ Znaimer Tagblatt, 12. 6. 1942.

¹⁸² Typu Panzer III. a několik Panzer IV. Speciál s 75 mm. kanóny. K těmto německým měl ještě 60 lehkých italských a 25 lehkých německých tanků typu Panzer II.

¹⁸³ To bylo důležité zejména proto, že mohl nechat v noci odtáhnout poškozené tanky, které se daly v opravárenských dílnách za frontou opravit a mohli být v krátké době opět bojeschopné a připravené k použití.

dočíst v novinách: „Boje v severní Africe mají pro nás příznivý průběh. Při útoku do boku nepřítele jsme zničili 54 nepřátelských tanků a zajali 400 mužů...“¹⁸⁴

Dne 14. 6. se po prohrané bitvě začaly britské jednotky stahovat z Gazalské linie. 1. jihoafrická divize se stahuje po Via Balbia na východ k Tobruku. Britská 50. divize proklouzne z Gazalské linie směrem na jihozápad a poté na jih. Cestou projde liniemi italského 20. sboru. Luftwaffe na ně při ústupu podniká jeden nálet za druhým. Celá silnice je opět pokryta troskami ohořelých vozidel a válečného materiálu, který Britové při ústupu nestihli vzít sebou.

Dne 15. 6. německá 15. tanková divize uzavřela obklíčení Britů tím, že dorazila až k moři. Zoufale prchající Britové však s několika jednotkami prorazili, unikli z obklíčení a stáhli se k Egyptským hranicím. V tisku se k obklíčení píše: „Bitva v Marmarice dopadla pro německo italské jednotky západně od Tobruku příznivě. Poté co byly tankové síly nepřítele zničeny, byla při pronásledování nepřítele na sever překročena Via Balbia a dosaženo pobřeží. Tím byly odříznuty anglické a jihoafrické jednotky od jejich spojení s Tobrukem.“¹⁸⁵

Dne 16. 6. pozdě večer dobyli vojáci Osy El Aden. Poslední britskou baštou se zde stal Tobruk.

O dobytí El Adenu nás informuje Znojenský deník 17. 6. Nejdříve se dočteme o počtech zničených tanků a počtu zajatců v bojích předešlých dní, poté je zmínka o El Adenu: „V oblasti El Adenu byly přes úpornou obranu obsazeny pozice nepřítele.“¹⁸⁶

Dne 18. 6. byla postupně vyčištěna všechna místa na Gazalské frontě, poté se měly všechny síly soustředit k útoku na Tobruk.

Dne 19. 6. v noci Afrikakorps zaujal bojové pozice kolem Tobruku, pouze 90. lehká divize postupovala směrem na východ k Bardii.¹⁸⁷

V 5:20 začalo německo italské dělostřelectvo útok na Tobruk. Před 6. hodinou se k útoku přidalo několik set střemhlavých a stíhacích bombardérů. Poté vyrazila do útoku pěchota s ženisty. Ti měli za úkol přemostit protitankový příkop, což se jim v ranních hodinách podařilo. Následoval útok tanků přes přemostěný protitankový příkop podporovaný pěchotou. Za příkopem se strhla tanková bitva, v níž britští obránci přišli o 50 tanků. Cesta vojáků Osy k Tobruku byla volná. První útočila divize Afrikakorpsu, následovaná italskými divizemi. Z přístavu se pokusili evakuovat britské lodě, šest jich při tom potopily německé

---

¹⁸⁴ Znaimer Tagblatt, 15. 6. 1942.

¹⁸⁵ TAMTÉŽ, 16. 6. 1942.

¹⁸⁶ TAMTÉŽ, 17. 6. 1942.

¹⁸⁷ Měla zajistit britské sklady, které nepřítel nestačil zničit ani odvést s sebou a k tomu měla ještě za úkol zmást Brity o Rommelových úmyslech – útoku na Tobruk.

protiletadlové baterie a dělostřelectvo. Během dne se divizím Afrikakorpsu podařilo obsadit přístav a město. Zbývalo dobytí pevností, které ještě kladly odpor.¹⁸⁸ Večer již vojska Osy ovládala většinu pevností. V Znojenském deníku z 20. 6. se dozvíme pouze, že „*náš útok dále pokračuje*“.¹⁸⁹

Týdeník ze stejného data komentuje situaci článkem: „*Rommel vyhrál první kolo*“.¹⁹⁰ V článku ovšem nejsou o boji o Tobruk žádné konkrétní informace. Dne 20. 6. se dočteme v Znojenském deníku o dobytí některých pozic v Tobruku a o dosažení libyjsko egyptské hranice předvojem německé divize.

Dne 21. 6. kapitulovaly poslední jednotky Jihoafričanů. Oficiální kapitulaci provedl na silnici Via Balbia gen. Klopper. Tobruk byl konečně v rukou vojáků Osy. Do zajetí padlo 35000 vojáků, včetně několika generálů a obrovské množství všech zásob, včetně drahocenných pohonných hmot. Tyto zásoby umožnily Rommelovi dále pokračovat v ofenzivě. Na srpen byl ale plánován útok německo italských vojsk na Maltu.¹⁹¹ To byl pro Rommela ovšem velký problém, protože by tím přišel o velkou část letecké podpory. Útok jak víme, nikdy nebyl realizován. Britská 8. armáda ztratila v bojích osmdesát tisíc mužů a skoro všechny své tanky. K dosaženému vítězství vydal Rommel následující rozkaz dne:

„Velká bitva v Marmarice byla korunována vaším rychlým dobytím Tobruku. Celkem jsme zajali přes 45 000 vojáků a zničili jsme nebo ukořistili více než 1000 obrněných bojových vozidel a téměř 400 děl. Díky své jedinečné odvaze a houževnatosti jste během dlouhých a těžkých bojů v uplynulých čtyřech týdnech uštědřovali nepříteli jednu ránu za druhou. Váš energický útok připravil nepřítele o jádro jeho polní armády, připravené k ofenzivě. Především však ztratil své silné obrněné jednotky. K tomuto vynikajícímu úspěchu důstojníkům i vojákům srdečně blahopřeji.

Vojáci tankové armády Afrika!

*A nyní přejdeme k úplnému zničení nepřítele. Nepřestaneme, dokud nerozprášíme poslední zbytky britské 8. armády. Vyzívám vás, abyste během nadcházejících dnů vyvinuli další obrovské úsilí, díky němuž dosáhneme tohoto konečného cíle.“*¹⁹²

---

¹⁸⁸ Např. pevnost Pilastrino a Solaro.

¹⁸⁹ Znaimer Tagblatt, 20. 6. 1942.

¹⁹⁰ Znaimer Wocheblatt, 20. 6. 1941.

¹⁹¹ Původně na ni měli zaútočit pouze němečtí výsadkáři, ale Italové se nechtěli nechat připravit o další vavřiny. A tak byl domluven společný útok, z německé strany k tomu byly impulsem velké ztráty, které utrpěli němečtí výsadkáři v bojích o Krétu.

¹⁹² Edwin HOYT, *Boje v severní Africe*, Praha 2007, s. 74.

Dne 22. 6. je Rommel za odměnu jmenován generálem polním maršálem. Vojska Osy se přesunují směrem na východ k Egyptu.

Pro Velkou Británii byla kapitulace Tobruku naprostým šokem. Předpokládalo se totiž, že Tobruk stejně jako vloni vydrží dlouhé obléhání, místo toho je dobyt ve dvou dnech. Ve stejné době také došlo na Dálném východě k velké porážce Britů od císařského Japonska. Japonci zajali 85 000 britských vojáků. Další závažný problém pro Britské impérium představovaly hlasy volající po nezávislosti Egypta.¹⁹³ Angličané se oprávněně báli, že se z těchto hlasů může stát pátá kolona, o což se také Abwehr admirála Canarise snažil.¹⁹⁴ Všechny tyto události měly obrovský vliv na mínění v Anglii. Pod Churchillem se třásla jeho židle.

Zatím gen. Auchinleck připravoval seznam budov, které mají být zničeny v Káhiře před příchodem Němců. Dále schválil Ritchieho návrh na stažení 8. armády do Marsa Matruh a poté až k El Alamein, kde má být 8. armáda znovu zformována a vyzbrojena slíbenými americkými tanky. Do Marsa Matruh byl místo 8. armády vyslán 10. armádní sbor.¹⁹⁵

Ještě večer 22. 6. dosáhly vojska Osy egyptských hranic. Jejich postup byl ovšem značně ztížen nálety RAF, která po několikadenní nečinnosti začala útočit na německo italské kolony, které postupovaly bez letecké podpory.¹⁹⁶ O pádu Tobruku jsme poprvé informováni 22. 6 ve Znojenském deníku: „*Jak bylo dáno ve známost zvláštním hlášením OKW, dobyly německo italské jednotky pod vedením generálplukovníka Rommela včera větší část silně opevněné pevnosti Tobruku. Dnes ráno předal britský vyslanec nabídku ke kapitulaci italskému polnímu štábu. Město a přístav jsou již obsazené. Dosud bylo zajato přes 25 000 mužů, z toho několik generálů. Bylo ukořistěno obrovské množství zbraní a válečného materiálu.*“¹⁹⁷ Dále pokračuje hlášení popisem událostí dále na východě: „*Při pronásledování poraženého nepřítele na východ byla obsazena Bardie a Bir el Gobi.*“ V dalších dnech je dobytí Tobruku hlavní zprávou jak v deníku, tak v týdeníku. Již 23. 6. nalezneme ve Znojenském deníku velký článek, zabírající téměř půl stránky. Článek se jmenuje: „*Rommel překonal nejsilnější pouštní pevnost v Africe – Tobruk.*“ V článku je poměrně detailně popsán postup německých jednotek při útoku na pevnost. Také Znojenský týdeník ze stejného dne věnuje hlavní pozornost severní Africe. V článkách je vyzdvihován Rommel a celý jeho Afrikakorps. Také se dovídáme o povýšení Rommela do hodnosti polního maršála. V dalším článku je

---

¹⁹³ Egypt byl sice oficiálně neutrální, ale fakticky pod britskou správou.

¹⁹⁴ Abwehr byla německá výzvědná služba. V jejím čele stál admirál Canaris.

¹⁹⁵ 10. armádní sbor byl přeložen ze Sýrie.

¹⁹⁶ Luftwaffe nestíhala tak rychle reagovat na postup pozemních vojsk. Musela totiž nejdříve najít, nebo zřídit nové letiště blíže k nové frontě, což chvíli trvalo. Navíc se počítalo s jejich odvelením na Maltu.

¹⁹⁷ Znaimer Tagblatt, 22. 6. 1942.

komentován pád Tobruku z politicko – mocenského hlediska. Podle autora článku je to pro Anglii jedna z nejhorších vojenských pohrom. Dále se autor vysmívá Churchillovu výroku ze začátku loňského roku, kdy prohlásil, že Kréta, Tobruk a Alexandrie nikdy nepadne do německých rukou. Na druhé straně se noviny rozepisují o postoji USA. V USA, stejně jako v Anglii, jak se dočteme, zavládl velký pesimismus.

Dne 23. 6. vojska Osy dále postupují k Matra Matruh. Britové zde k obraně tohoto přístavu měli 159 tanků.¹⁹⁸

Dne 25. 6. z Káhiry dorazil gen. Auchinleck, který se chtěl osobně ujmout velení 8. armády.¹⁹⁹

Znojemský týdeník nás 25. 6. informuje o obsazení Halfay, Sollumi a Capuzzo: „V severní Africe odrazily německo italské jednotky protiútok na libyjsko egyptské hranici a obsadily pevnosti v Capuzzi, Sollumi a Halfay. Poté při jejich pronásledování dosáhli Sidi Barani a oblast jihovýchodně od Sidi Barani.“²⁰⁰ V dalším článku se noviny ještě vrací k obsazení Tobruku: „Obsazení Tobruku bylo pro Brity tak překvapivé, že se jim ani nepodařilo se zachránit po moři nebo vzduchem. Několik lodí se pokusilo narychlo opustit přístav. Dělostřelectvo na ně zahájilo spolu s letectvem a loďstvem útok a několik lodí potopilo. Touto vzornou spoluprací bylo dosaženo rychlého úspěchu...“²⁰¹ Na druhé straně týdeníku je fotka vojáka v severní Africe.

Dne 26. 6. vojska Osy zaútočila na Marsa Matruh. Proti 159 britským tankům vyrazil Rommel do útoku s 60 svými tanky podporovanými pěchotou.²⁰² O těchto bojích se dočteme v pondělním hlášení OKW za víkend: „V oblasti jižně od Marsa Matruk byly znovu poraženy britské síly a přinuceny k dalšímu ústupu. Nepřítel utrpěl značné ztráty tanků. Silně opevněná pevnost Marsa Matruk byla obklíčena. Bombardovací letouny útočí na britské obranné pozice a na nepřátelské uskupení vozidel. Svazy stíhacích letounů ovládly bojiště nad naší tankovou armádou a bez vlastních ztrát sestřelily deset britských letounů.“²⁰³

Dne 29. 6. Němci obsadili Marsa Matruh. Zajali zde dalších 2000 vojáků britského impéria²⁰⁴ a zničili 40 tanků a mnoho děl. Tisk dobytí Marsa Matruk reflektuje následující den:

„Včera v dopoledních hodinách byla dobytá pevnost Marsa Matruk, přesto že byla její obrana zesílena mnohými obranými předsunutými pozicemi a minovými poli. Bylo zajato

---

¹⁹⁸ Marsa Matruh bránil 10. sbor s 10. indickou divizí a 13. sbor s 29. indickou brigádou.

¹⁹⁹ Gen. Ritchie byl propuštěn ze své funkce velitele 8. armády.

²⁰⁰ Znaimer Wocheblatt, 25. 6. 1942.

²⁰¹ TAMTÉŽ.

²⁰² Rommel měl k dispozici asi 2500 mužů.

²⁰³ Znaimer Tagblatt, 29. 6. 1942.

²⁰⁴ Některé zdroje, zejména německá historiografie uvádí až 6000 zajatých vojáků.

6000 Britů, zničeno 36 tanků a velký počet dělostřeleckých baterií. Velké množství válečného materiálu padlo do německo italských rukou. Při útoku na Marsa Matruk se vyznamenala 90. lehká divize. Německé a italské tankové svazy přinutily nepřítele dát se na další ústup a dosáhly oblasti na východ od Fuky...“²⁰⁵ Rommelovi se věnuje i článek ve Znojenském týdeníku z 30. 6. : „Rommelovy tanky zlomí každý odpor.“ Dočteme se již ve velkém nadpisu. Pod tímto článkem se dočteme o reakci anglického tisku na německé úspěchy v severní Africe. Nejvíce je rozebírán postoj „Daily Telegraph“. Podle jejich dopisovatele, který je u 8. britské armády, „je pozice Angličanů den ze dne horší.“ V druhém odstavci se dočteme o ztrátách pozemních vojsk, které Britové utrpěli od počátku bitvy v Marmarice. Britské obrněné síly ztratily podle autora článku 977 tanků, mnoho set děl a obrovské množství mužů. Poté se jsme seznámili se situací ve vzdušných bojích: „jen v pátek sestřelili naše stíhací letouny 27 nepřátelských letounů. Veškeré naše letouny se vrátily zpět na letiště.“ Zatímco u ztrát na zemi byly údaje novin docela přesné, u letecké války byly zkresleny vlastní ztráty, neboť mezi 29. 6. - 30. 6. RAF zcela ovládla situaci nad bojištěm, protože německé letectvo nestíhalo rychlý postup pozemních vojsk.

Dne 30. 6. vojáci Osy dorazili k El Alamein. Britové zde vytvořili poslední baštu před branami delty Nilu, Káhiry a poté Suezského průplavu. Gen. Auchinleck se poučil ze svých porážek a začal budovat britské síly po vzoru Rommelova Afrikakorpsu, zejména využívání tankových jednotek k samostatným operacím.²⁰⁶ El Alamein byl ideální přírodní ochranný val pro obránce – na severu bylo Moře, z jihu Katarská proláklina. Nedalo se zde tedy využít obchvatu, v kterých byl Rommel s jeho vojáky mistry. Pokud chtěla Osa projít, muselo dojít k přímému útoku. Britské vojsko v oblasti vytvořilo další vynikající obranný val, složený z několika linií pevností, vzdálených od sebe 15 mil. K obraně sem byly již převeleny jednotky z Iráku a Sýrie.²⁰⁷ K obraně měli Britové 150 tanků. Rommel k útoku u El Alamein shromáždil 60 německých tanků, 30 italských tanků, 1500 německých pěšáků a 5000 italských pěšáků.²⁰⁸ Výhodou na straně vojsk Osy ovšem bylo, že britské velení mělo mylné informace a domnívalo se, že Rommel má k dispozici 6krát více pěchoty.²⁰⁹

O postupu vojsk Osy k El Alamein se čtenáři novin mohli dočíst 1. 7. ve Znojenském deníku:

---

²⁰⁵ Znaimer Tagblatt, 30. 6. 1942.

²⁰⁶ Více v kapitole o specifikách bojů v severní Africe.

²⁰⁷ Byly zde: Jihoafrická divize, 9. a 18. indická brigáda, 4. 5. a 6. novozélandská brigáda. K tomu dal gen. Auchinleck vytvořit ještě jednu samostatnou tankovou brigádu, k samostatnému manévrování v boji.

²⁰⁸ O bojových schopnostech italské pěchoty při útoku si však nedělal nikdo z německého štábu velké iluze. Proto byla italská pěchota používána většinou až jako druhý sled.

²⁰⁹ Britské velení mělo tyto informace od výzvědné služby. Ta sílu nepřítele odhadovala zhruba na 25 000 mužů.

„V Egyptě postupují německo italské jednotky územím od El Daba na východ a stojí před útokem na pozice u El Alamein, poslední nepřátelské opevněné pozici před Alexandrií.“²¹⁰

Červenec 1942:

Dne 1.7. se rozhořela první bitva o El Alamein. Rommel v ní chtěl opět použít taktiku obchvatů. K přímému frontálnímu útoku totiž neměl dost sil. Z jedné strany zaútočily tankové divize Afrikakorpsu, druhou stranu kleští měla vytvořit svým úderem 90. lehká divize. Ta měla obejít opevnění kolem El Alamein. Tanky Afrikakorpsu musely zaútočit na 18. indickou brigádu, ta držela obranné postavení kolem pevnosti Deir el Shein. Po vyčerpávajících bojích byla 18. indická divize poražena. Afrikakorps v boji ovšem utrpěl nenahraditelné ztráty – přišel o 18 tanků.²¹¹ Německá 90. lehká divize se v odpoledních hodinách střetla s Jihoafričany.²¹² Také 90. lehká divize utrpěla při těchto bojích těžké ztráty. Prorazit nepřátelské pozice se jí ale nepodařilo.

Přes velké potíže na frontě nenajdeme v hlášení OKW, které vyšlo ve Znojenském deníku, žádnou zmínku o nějakém problému při ofenzivě: *„V Egyptě prorazily německé a italské jednotky po zuřivém boji s nepřátelskými bojovými svazy pozice u El Alamein. Německo italské jednotky pronásledují nepřítele, který ustupuje do oblasti delty Nilu.“²¹³* Jak vidíme, německá propaganda už viděla Rommelův Afrikakorps „koupat se v Nilu“. Je ovšem nutné dodat, že stejný názor měly i velitelské špičky britského velení, které již mělo připravené plány k evakuaci celého Egypta a stažení vojsk na obranu Suezského průplavu. O co více byl německý tisk optimističtější, o to více pesimismus vládl v řadách britských vojáků všech šarží.

Dne 2. 7. se 90. lehká divize opět snažila postoupit dále, ale opět bez úspěchu. Má další velké ztráty. RAF mezitím podniká neustále další a další útoky na divize Osy. Afrikakorps zatím postupuje od pevnosti Deir el Shein a snaží se dobýt britské pozice u Ruweisatu. Německý útok ale uvíznul i zde na mrtvém bodě. Podívejme se, jak je situace komentována následujícího dne ve Znojenském deníku: *„V Egyptě byly při rozšiřování průniku nepřátelskými liniemi u El Alamein dobyty mnohé těžce opevněné pozice. Bylo zajato přes 2000 Britů, zničeno 30 děl a mnoho nepřátelských tanků.“²¹⁴*

---

²¹⁰ Znaimer Tagblatt, 1. 7. 1942.

²¹¹ 15. a 21. tankové divizi tedy zbývalo dohromady už jen 37 tanků.

²¹² Konkrétně s 1. , 2. a 3. jihoafrickou brigádou, které bránily opevnění kolem El Alamein.

²¹³ Znaimer Tagblatt, 2. 7. 1942.

²¹⁴ TAMTÉŽ, 3. 7. 1942.

Dne 3. 7. Rommel nechal zformovat zbytky Afrikakorpsu, italskou mechanizovanou divizi Littorio a 90. lehkou divizi k útoku na El Alamein, kde se v předcházejících dnech snažila probít samotná 90. lehká divize. Proti těmto divizím Osy však podnikli protiútok Novozélandčané a útok německo italských divizí zastavili. Mezitím podnikli Britové i útok na italskou arietskou divizi. Ta měla krýt křídlo útočícím divizím Osy. Divize Ariete byla poražena na hlavu.²¹⁵

Rommelovi hrozilo, že touto mezerou na jeho boku Britové zaútočí a obklíčí tak vojska Osy. Večer dal Rommel svým vojákům rozkaz zakopat se. Tankové divize se měly stáhnout a do první linie je měli nahradit italští pěšáci. Rommelova ofenziva tak definitivně ztroskotala. Rommel se dostal do velmi svízelné situace. Neměl téměř žádné tanky, jeho zásobovací cesty byly dlouhé téměř 2000 km., zatímco britské zásobovací linie byly dlouhé pouhých 200 km. Vojáci Osy byli smrtelně unaveni, italští spojenci hromadně dezertovali z fronty.

Nic z těchto faktů se ovšem čtenář doma v Říši v novinách nedozvěděl. Místo toho je situace líčena poměrně příznivě: „*V Egyptě trvá obklíčení pevnosti El Alamein. Nepřátelský protiútok byl po tvrdých bojích odražen*“²¹⁶ Vedle hlášení z fronty je na první straně další článek týkající se Egypta: „*V okamžiku, kdy naše útočné jednotky vstoupí na egyptské teritorium, potvrzují mocnosti Osy, že zajistí a budou dbát na nezávislost a suverenitu Egypta. Vojska Osy se po vstupu do Egypta nebudou k této zemi chovat jako k nepřátelskému území, nýbrž jako k území, z kterého mají být vyhnáni britští vojáci a kde mají být poté prosazeny vojenské operace k osvobození Blízkého východu od anglické vojenské nadvlády. Základní politiku Osy tvoř heslo: „Egypt Egypťanům“. Pomůžeme Egyptu osvobodit se z pout, kterým ho svázala velká Británie a kvůli kterým byl Egypt nucen snášet válečné následky britského jednání. Pomůžeme Egypťanům najít si své místo mezi suverénními a samostatnými národy.*“²¹⁷ Tento článek je velice zajímavý z hlediska propagandistického boje mezi oběma velmocemi. Tentýž článek, jen pod jiným nadpisem, vyšel toho dne i ve Znojenském týdeníku.²¹⁸ Na druhé straně týdeníku je poté rozebíráno opuštění Alexandrie britskou flotilou. Ta sice skutečně z bezpečnostních důvodů opustila Alexandrii, ale v té době již bylo největší nebezpečí vstupu vojsk Osy do Alexandrie zažehnáno. Pro německý tisk, to byl ovšem důkaz, že vojska Osy musí vstoupit každou chvíli do srdce Egypta.

---

²¹⁵ Britští vojáci se zmocnili všech kanónů, které divize měla a zajali 380 italských vojáků. Ostatní vojáci arietské divize se rozutekli.

²¹⁶ Znaimer Tagblatt, 4. 7. 1942.

²¹⁷ TAMTÉŽ.

²¹⁸ Znaimer Wocheblatt, 4. 7. 1942.

Dne 4. 7. Britové zaútočili na Rommelovy pozice. Vojáci Osy tento nápor sice odrazili, ale měli další ztráty. Znojemský týdeník k tomuto britskému útoku dodává: „*V Egyptě byl odražen nepřátelský protiútok v oblasti opevnění u El Alamein*“.²¹⁹ Jak se situace u El Alamein postupně zhoršuje, přestává se severní Africe tisk věnovat. Krátké zmínky pak jsou publikovány pouze v hlášení OKW. Zájem novin se postupně přesouvá zpět na východní frontu. Velmi vhod přišlo nacistické propagandě dobytí Sevastopolu.²²⁰ Následovaly obdobné oslavné články jako po dobytí Tobruku. Byly vypočítávány ztráty sovětských tanků a děl, počty zajatců.²²¹ Sevastopolská pevnost je nazývána nejlépe opevněnou pevností na světě, je líčen její důmyslný obranný systém a také postup dobytí německými a rumunskými vojáky. Stejně jako byl Rommel jmenován za dobytí Tobruku maršálem, byl i pokořitel Sevastopolu, gen. Erich Manstein,²²² jmenován generálem polním maršálem.

V dalších dnech se musí vojska Osy usilovně bránit dalším britským útokům. Mezi útoky se snaží vybudovat lepší obranné postavení a zaminovat své pozice.

Rommel v následujících dnech dostal nový přísun tanků a plánoval nový útok.

Ve dnech 13. – 17. 7. následuje Rommelova nová ofenziva. Britové ji zastavili protiútokem na italské divizi. Italská část fronty se naprosto zhroutila. Italové hromadně prchali z bojiště. Rommel musel použít všechny své muže²²³ k zastavení britského útoku. Vojáci Afrikakorpsu a 90. lehké divize museli být rozprostřeni po celé linii. V obranných bojích je zabit kpt. Seebohm, který velel rotě rádiového odposlechu.²²⁴ Rommel tak ztratil své „ucho v poušti“.

Tato Rommelova ofenziva není v novinách vůbec komentována. V tisku se dočteme až o protiútku Britů, který je prezentován jako britská nepodařená ofenziva. Propaganda dokázala podat svým čtenářům ztroskotanou ofenzivu jako úspěch německých zbraní. Ve Znojemském deníku se k předešlým dnům bojů dočteme: „*V noci 15. července podnikl nepřítel silný útok, podporovaný tankovými jednotkami, na prostřední část El Alameinské fronty. V úspěšném protiútku byli Britové zatlačeni zpět. Bylo zajato přes 1200 mužů a zničeno značné množství obrněných jednotek. V průběhu 16. července byly britské tankové síly, přes silnou dělostřeleckou podporu, zatlačeny naší tankovou armádou v pokračujícím protiútku dále na východ. Úspěšný útok vojsk Osy byl podporován leteckými svazy.*

---

²¹⁹ Znaimer Tagblatt, 6. 7. 1942.

²²⁰ Německá vojska dobyla Sevastopol 1. 7. 1942.

²²¹ Ty dosáhly přes 50 000 mužů.

²²² Erich von Manstein byl známý tankový stratég z východní fronty. Do listopadu roku 1942 velel 11. armádě. Poté se stal velitelem skupiny armád „Don“ a později skupiny armád „Jih“. Velel při znovudobytí Charkova německými vojáky a vedl neúspěšnou bitvu v Kurském výběžku.

²²³ Míněno vojáky německé armády. Rommel musel do předních linií vyslat i všechny své vojáky ze zásobování, štábu a logistického zabezpečení.

²²⁴ V boji padla i většina vojáků jeho roty, zbytek roty padl do zajetí.

V brzkých ranních hodinách toho samého dne podnikl, po dělostřelecké přípravě, nepřítel na severní straně El Alameinské fronty tankový útok vedený jižním směrem od pobřežní silnice. Nepřítel byl odvážnými protiútoky německých jednotek vytlačen do východních poloh. Při tom bylo zničeno 8 nepřátelských obrněnců. V ranních hodinách 17. července podnikl opět nepřítel útok pěchoty a tanků na severní části fronty. V zuřivých bojích znovu odrazily německé jednotky, podporované svazy střemhlavých bombardérů a stíhacích letounů, nepřítele zpět na východ. Bylo zajato 500 Britů a zničen veliký počet tanků. Na druhé straně fronty skončil nepřátelský průnik italskými jednotkami velkými ztrátami nepřítele. Také ve středním úseku fronty byl podniknut 17. července britský útok pěchoty podporované tanky. Také zde utrpěli Britové značné ztráty. Dohromady bylo v těchto třech dnech bojů zničeno 25 tanků. Letectvo podporovalo boje jednotek Osy útoky na nepřátelské pozice a na nepřátelské postupující jednotky...²²⁵

Dne 21. 7. gen. Auchinleck zahájil útok na německé pozice.²²⁶ Do bojů musel Auchinleck nasadit novou obrněnou brigádu, která právě dorazila z Anglie.²²⁷ Dva tankové pluky²²⁸ této brigády se pokusily probít německými pozicemi. Tady utrpěly děsivé ztráty. Němci zničili 87 britských tanků ze sta.²²⁹ Britská ofenziva byla tedy odražena. Za Churchilovu tvrdohlavost zaplatil Auchinleck celkově 146 tanky a 1200 mužů.

Znojemský týdeník k britskému útoku dodává: „*Pokusy nepřítele proniknout našimi pozicemi byly snadno odraženy. Při tom jsme zničili několik tanků. Kromě toho zničilo velké množství tanků naše letectvo.*“²³⁰ Dne 25. 7. se ve Znojenském deníku dočteme komentář k velkému počtu zničených tanků. Je popisován útok „Štuk“ na britský tankový praporek. Podle novin je to další těžká rána pro britskou armádu v severní Africe.

Během dalších dní probíhalo zbrojení a doplňování jednotek na obou stranách fronty. Rommel obdržel během července 13300 nových vojáků z Německa.²³¹ Byli to vojáci ze 164. lehké divize, která měla nově zasáhnout v bojích v severní Africe.

---

²²⁵ Znaimer Tagblatt, 21. 7. 1942.

²²⁶ Tento útok musel gen. Auchinleck podniknout na přímý Churchillův rozkaz. 8. armáda nebyla podle gen. Auchinlecka k ofenzivě ještě připravená, měla se podle jeho mínění nejdříve zotavit a poté zaútočit.

²²⁷ Proti britským silám měl Afrikakorps k dispozici 42 německých a 50 italských tanků.

²²⁸ Tedy 100 tanků.

²²⁹ Za tuto akci byl vyznamenán svobodník Günter Halm, střelec protitankového děla (které bylo ruské výroby a bylo součástí kořisti Wehrmachtu na východní frontě). Se svým kanónem dokázal zastavit tyto dva britské obrněné pluky tak dlouho, dokud nedorazila 21. tanková divize a spolu se „Štukami“ nerozdrtila anglické tanky. Než bylo dělo desátníka Halma zničeno, rozstřílel 9 anglických tanků. Za to byl vyznamenán Rytířským křížem.

²³⁰ Znaimer Wocheblatt, 23. 7. 1942.

²³¹ Do Afriky byli transportováni letecky, ovšem bez vojenských vozidel.

Srpen 1942:

V srpnu dále rostly počty vojáků obou táborů. Rommel dostal další čerstvé síly, mimo jiné 1. paradestní brigádu.²³² Také italské divize byly doplňovány, ale německé velení v Africe jim již nikdy nedokázalo zcela věřit.

Dne 3. 8. do Káhiry přiletěl Churchill a nařídil další anglický útok.

Dne 6. 8. britské jednotky podnikly další útok, který je Osou odražen. Churchill za to propustil Auchinlecka a jeho přátele z jejich funkcí. Vrchním velitelem pro Blízký východ se stal gen. sir Harold Alexander. Gen. Bernard Law Montgomery měl být velitelem 8. armády při britském útoku.²³³

Dne 12. 8. do severní Afriky přilétá gen. Montgomery. O změně v britském velení nás informují i noviny, i když s několikadenním zpožděním. Znojemský týdeník k této události píše:

*„Generál Auchinleck byl odvolán. Jeho následovníkem ve funkci vrchního velitele vojsk na středním východě byl jmenován generál Alexander. Jako nástupce generála Ritchieho ve funkci velitele 8. armády byl jmenován generál Montgomery. Generál Alexander je známý z velení britským jednotkám v Barmě. Po excelentním vítězství Japonců musel s malými zbytky své armády uprchnout na území Indie.“*²³⁴

Tisk si v srpnových dnech severní Afriky téměř vůbec nevšímá. Nejvíce je zaujat východní frontou, kde si všímá bojů v okolí Voroněže. Velmi často je také pranýřována Velká Británie, jako „imperialistický utlačovatel národů“. Jako ukázky mohou sloužit už nadpisy těchto článků: „Krvavý teror v Indii“,²³⁵ další nese název „Střelba bez varování“,²³⁶ nebo článek s názvem „Britská chuť vraždit rádí dále v Indii“.²³⁷

Rommel tušil, že Britové chystají ofenzivu. Proto se rozhodl naplánovat poslední pokus o dobytí El Alamein a předběhnout tak Brity. Rommel k útoku shromáždil 515 tanků²³⁸ Montgomery měl proti těmto silám Osy připravených 767 tanků. Rommel navíc postrádal dostatek pohonných hmot.²³⁹

---

²³² Byl to další elitní sbor výsadkářů, kteří se zúčastnili bojů o Krétu. Jejím velitelem byl gen. Hermann Ramcke. Tato brigáda ovšem podléhala velitelství Luftwaffe v severní Africe.

²³³ Na tuto funkci byl původně jmenován gen. Gott. Ten byl při cestě do Afriky sestřelen německým letounem (stíhačky určené k ochraně jeho letounu byly odvolány k ochraně Churchilla). Gen. Gott při incidentu zahynul.

²³⁴ Znaimer Wocheblatt, 20. 8. 1942.

²³⁵ Znaimer Tagblatt, 13. 8. 1942.

²³⁶ TAMTÉŽ.

²³⁷ TAMTÉŽ, 18. 8. 1942.

²³⁸ Z nich bylo 234 německých typu Panzer III. a Panzer IV.

²³⁹ Měl sice slíbených 6000 tun pohonných hmot, ale díky čtení německých zpráv kódovaných pomocí přístroje „Enigma“ Brity, byla většina tohoto konvoje potopena.

Montgomery měl navíc výhodu, že od samého počátku znal Rommelův plán útoku a znal i místo a čas začátku ofenzivy. Takže se na ni mohl důkladně připravit.

Dne 30. 8. v noci zahájily jednotky Osy ofenzivu.

Září 1942:

Dne 1. 9. pokračovala Rommelova ofenzíva. Vojska Osy a Britů spolu sváděly těžké boje. Boje vešli ve známost jako „bitva u Alam el Halfa“.

Dne 2. – 4. 9., poté co Rommelovým divizím došly pohonné hmoty, musel Rommel nařídít ústup svých jednotek. Ten probíhal bez britských protiútoků. Montgomery tím nevyužil jedinečnou šanci k úplnému zničení Němců a Italů, místo toho vyčkával. Tím dovolil vojákům Osy vrátit se do svých obraných linií. Rommel přišel v bitvě o 536 mužů²⁴⁰ a 36 tanků. Britové přišli o 67 tanků, 68 letadel a i jejich ztráty na životech byly vyšší. Na rozdíl od Rommela si ovšem tyto ztráty Montgomery mohl dovolit, protože měl neustálý přísun nového vojenského materiálu a čerstvých vojáků. O této bitvě se dočteme: „*Německo italské tankové oddíly podnikly výpad proti nepříteli. Při tom zničily asi 30 nepřátelských tanků.*“²⁴¹ Další podrobnosti se dovíme v novinách ze 4. 9. : „*Na Egyptské frontě je čilá výzvědná činnost. V bojích minulých dní bylo nakonec zničeno 51 britských tanků a 20 obrněných vozidel...*“²⁴²

Dne 14. 9. se Britové pomocí Commandos²⁴³ a námořní pěchoty snaží vylodit v Tobruku. Podporuje je při tom 180 letounů. Rychlá protiakce Němců jim jejich plány překazila. Navíc se ještě Němcům podařilo kanóny na pobřeží zničit dva britské torpédoborce. O této britské akci se dovíme ve Znojenském deníku: „*V nočních hodinách se pokusil nepřítel nasazením svých sil z moře, vzduchu i po zemi, dostat se více místy do přístavu v Tobruku. Tento pokus byl okamžitou reakcí německých a italských vojáků zneškodněn. Byly potopeny dvě lodě nepřítele a zajato mnoho Britů. Německé stíhací letouny sestřelily dva britské letouny, čtyři byly sestřeleny protiletadlovými kanóny.*“²⁴⁴ Ještě více podrobností se o této události dovíme na druhé straně novin z italského válečného zpravodajství. Je zde detailně a přesně popsán postup Britů. Tyto informace, jak se dočteme na začátku článku, byly získány výsledky zajatců a jejich rozkazy.

---

²⁴⁰ Z nich bylo 360 příslušníků Wehrmachtu, ostatní byli Italové.

²⁴¹ Znaimer Wocheblatt, 1. 9. 1942.

²⁴² TAMTÉŽ, 4. 9. 1942.

²⁴³ Příslušníci Commandos se do Tobruku dostali v převlečení za zajatce s eskortou v nákladních automobilech. Jejich cílem nebylo vojenské obsazení Tobruku, ale vyřazení přístavu z provozu, aby ho nemohli používat konvoje Osy k zásobování.

²⁴⁴ Znaimer Tagblatt, 16. 9. 1942.

Kromě zpráv z počátku měsíce a zpráv o porážce britské diverzní akce u Tobruku se noviny k severní Africe v tomto období téměř nevyjadřovaly. Od poloviny měsíce začíná tisk věnovat nejvíce prostoru obklíčování Stalingradu. K tomu samozřejmě nechybí propagandistické výpady proti všem spojencům. I v září se opět dočteme o britském teroru v Indii²⁴⁵ nebo „*O ďábelském plánu Churchilla a jeho bolševistických přísluhovačů*“²⁴⁶ Článek se odvolává na anglický tisk, Churchill údajně prosazuje, aby byli v Německu po válce, v případě vítězství Velké Británie a jejich spojenců, odebrány německým matkám všechny děti od 2 do 6 let a do jejich 25 let byly vychovávány v cizině. Tam by ztratily německou identitu. Tím by mělo být zajištěno, aby Němci jako národ zmizeli z Evropy. Článek nám krásně ilustruje, jak byli obyvatelé zstrašováni před vítězstvím Spojenců. Podobných článků přibývá později především po prohrané bitvě u Stalingradu a Kurska.

Dne 19. 9. do Afriky přiletěl gen. Georg Stumme, který měl vystřídat ve funkci stále více nemocného Rommela.

Dne 23. 9., poté co Rommel předal gen. Stummemu funkci, odlétá na léčbu do Říše. V Berlíně poté obdržel Rommel maršálskou hůl a zúčastnil se propagandistických akcí pořádaných Göbbelsem. Poté odjel na léčbu ke své ženě. Tam je až do vypuknutí nové britské ofenzivy.

Říjen 1942:

V tomto měsíci zůstala fronta neměnná. Britové chystali novou velkou ofenzivu. Dováželi nové zbraně a cvičili vojáky k boji v poušti. Německo italské síly se pod velením gen. Stummeho snažily vybudovat co nejlepší obranné pozice. Očekávaly, že musí přijít brzy britský útok. Stále vážlo jejich zásobování, takže se každým dnem zvyšovala převaha Britů ve všech druzích zbraní i počtech mužů.

Tisk se v prvních dvou třetinách října severní Afrikou téměř nezabýval. Najdeme opět jen zmínky o výzvědné činnosti a občasných dělostřeleckých výměnách. Největší pozornost noviny věnovaly probíhající bitvě o Stalingrad a boji na Kavkaze.

Na konec měsíce byla naplánovaná Montgomeryho ofenziva. Britské síly připravené k úderu čítaly 220 000 mužů, 1100 tanků²⁴⁷ a 750 letadel. RAF zcela ovládala nebe. Také děl měli Britové 2krát více než Osa – 1000 polních děl, 100 samohybných děl a 800 protitankových

---

²⁴⁵ Znaimer Tagblatt, 5. 9. 1942.

²⁴⁶ TAMTÉŽ, 28. 9. 1942.

²⁴⁷ Mezi nimi 270 nových amerických tanků typu „Sherman“ a 210 „Grantů“.

kanónů. Vojsko Osy mohlo zapojit do obrany 104 000²⁴⁸ vojáků, 489 tanků.²⁴⁹ Dělostřeleckou podporu mohla poskytnout pouze italská polní děla. Co bylo nejhorší, němečtí vojáci měli pouze 24 kusů 88mm. děl. Rommel, než odjel, nařídil vybudovat obranné pozice, které by byly schopny odolat britské přesile. Nejdříve se táhla minová pole.²⁵⁰ Poté následovala obranná linie pěchoty. Ta byla zhruba dva km za minovými poli. Za pěchotou bylo připraveno k odražení britského útoku polní dělostřelectvo s protitankovými děly. Za nimi byly tankové jednotky, které byly určeny jako mobilní zálohy. Hlavním problémem Osy byl opět nedostatek zásob. Nejvíce chyběl benzín.²⁵¹

Chyběla ale také munice²⁵² a strava pro vojáky, Ti dostávali již velmi dlouho pouze poloviční dávky. Rommel tedy musel spoléhat na statickou obranu. Montgomerymu hrála do karet jeho velká přesila. Dalším plusem pro něj bylo, že Rommel nemohl kvůli nedostatku pohonných hmot využívat jeho manévrovacích schopností. Také mu přišel vhod zastaralý způsob britského výcviku. Ten spočíval v zastaralých vyčerpávajících útocích. Tato taktika ještě pramenila z dob 1. světové války.

Dne 23. 10. britské vojsko zahájilo v nočních hodinách ofenzivu.²⁵³ Nejdříve se dala do práce děla a zasypala německo italské pozice velkým množstvím granátů.

Dne 24. 10. v ranních hodinách vyrazila do útoku pěchota podporovaná tanky. V jednom úseku fronty útočilo 600 tanků a 60 000 vojáků. Část Italů začala dezertovat. Jednotkám Osy se podařilo britský útok odrazit.²⁵⁴ V ranních hodinách byl ve svém voze napaden dělostřelectvem gen. Stumme. Při incidentu se ztratil.²⁵⁵ Hitler povolal zpátky do Afriky Rommela. Z novin se o britské ofenzivě dovídáme: „*V Egyptě podnikl nepřítel po dělostřelecké přípravě v široké frontě očekávaný útok velkými skupinami pěchoty a tanků, podporovanými letectvem. Probíhají těžké a zuřivé boje. Nepřítel do této chvíle ztratil 20 letounů a množství tanků.*“²⁵⁶

Dne 25. 10. Britové dobyli většinu pahorku 31. Probíhaly zde úporné boje. Před půlnocí se Britové zmocnili také pahorku 28. Německá 15. tanková divize se snaží o protiúder, ale je

---

²⁴⁸ 51 000 německých a 53 000 italských vojáků.

²⁴⁹ Mezi nimi bylo jen 30 Panzerů IV, rovnocenných soupeřů „Shermenů“.

²⁵⁰ Ženisté Osy zde nakladli na 500 000 min, vlastních měli málo, proto rozebírali britská minová pole, také využívali nevybuchlé bomby a granáty. Němečtí ženisté byli velmi uznávaní v přípravě léček a nástrah v minových polích.

²⁵¹ Spojenci dále úspěšně potápěli většinu konvojů Osy díky znalosti německého kódování.

²⁵² Gen. Stumme na začátku britské ofenzivy zakázal odpovídat dělostřeleckou palbou, protože musel šetřit municí. Později mu někteří vysocí důstojníci, včetně Rommela, dávali za vinu, že tím Montgomerymu umožnil zvítězit u El Alamein.

²⁵³ Byla to operace s krycím názvem „Supercharge“.

²⁵⁴ Napadený úsek bránila německá 164. lehká divize a italská trentská divize.

²⁵⁵ Později je jeho tělo nalezeno, pravděpodobnou příčinou jeho smrti byl infarkt.

²⁵⁶ Znaimer Wocheblatt, 27. 10. 1942.

odražena nálety RAF. V hlášení OKW se dočteme o dalším průběhu bojů: „*V Egyptě byly ušetřeny nepříteli při převážně úspěšných obraných bojích proti velkému britskému útoku značné ztráty. Doposud bylo hlášeno zničení 104 nepřátelských tanků. Boje dále pokračují...*“²⁵⁷

Dne 26. 10. ráno se snaží vojáci Osy zpátky dobýt pahorek 28. Jsou ale s velkými ztrátami odraženi. Odpoledne je nasazeno letectvo Osy k útoku na britskou kolonu. Britské protiletadlové baterie a stíhací letouny jim způsobily velké ztráty. Rommel přesunuje na severní stranu linie posily z jižního sektoru.

Dne 27. 10. se Rommelovým jednotkám na severním křídle linie daří odrážet díky posilám britské útoky. V odpoledních hodinách vydává Rommel rozkaz k znovudobytí kóty 28. Útok je odsouzen k nezdaru útoky RAF. Tankové divize mají nedostatek benzínu, Rommelovi tím zabraňují v jejich použití.

Dne 28. 10. Montgomery podniká během dne tři pokusy o průlom severní části linie. Tyto pokusy byly odraženy, ale stály Rommela mnoho ztrát. Velké ztráty měli ovšem i Britové. Za dobu trvání ofenzivy již ztratili 10 000 mužů. V tisku se k pokračování britské ofenzivy dočteme:

*„Přes těžké útoky a velké nasazení munice nemohl nepřítel díky statečnému odporu německo italských jednotek zaznamenat úspěchy. Bylo zajato přes sto vojáků.“*²⁵⁸

Dne 30. 10. se vojska Osy se připravují ke stáhnutí se na linii u Fuky.²⁵⁹

Probíhaly další boje. Rommel zadržel na severu další pokus Australanů o průnik.²⁶⁰ Při tom zajal 200 Australanů a zničil 20 nepřátelských tanků. Ve Znojenském deníku z 31. 10. se dočteme pouze o „*ztroskotání dalšího místního britského útoku*“.²⁶¹

Dne 31. 10. britské tanky útočí podél pobřežní silnice. Do protiútku Osy je vyslána 21. tanková divize, ale kvůli dělostřelecké palbě a náletům RAF je její postup zastaven.

Je obnoveno částečné zásobování Osy, především leteckým mostem.

---

²⁵⁷ Znaimer Wocheblatt, 28. 10. 1942.

²⁵⁸ Znaimer Tagblatt, 29. 10. 1942.

²⁵⁹ Fuka ležela 100 km. západně od El Alamein.

²⁶⁰ Útočila zde 9. australská divize, Rommelovi důvěrně známí obránci Tobruku.

²⁶¹ Znaimer Tagblatt, 31. 10. 1942.

Listopad 1942:

Dne 1. 11. v noci z prvního. na druhého. britská armáda znovu zaútočila. Její útok zahájilo dělostřelectvo. Skoro 500 kanónů tři hodiny ostřelovaly Obranné linie Osy. K útoku se přidaly noční bombardéry, nesoucí pod svými křídly zkázu pro vojáky Osy. Po dělostřelecké předešle vyrazila do útoku pěchota následovaná tanky. Britové prolomili linie Osy na jih od 24.kóty. Vytvořenou mezerou projížděly britské tankové jednotky o síle 400 tanků. Dalších 400 tanků čekalo v záloze na svůj úkol. I přes tuto ohromnou masu tanků se podařilo vojsku Osy linii udržet. V hlášení OKW je útok komentován: „*V Egyptě podnikl nepřítel nový silný útok pěchoty a tankových jednotek. Po dlouhých bojích byl nepřátelský útok zastaven. Boje pokračují dále...*“ Ve stejném výtisku novin najdeme ještě i hlášení OKW z následujícího dne: „*Německo italský protiútok v severním úseku fronty zastavil nepřátelský průlom. Především australská divize utrpěla značné ztráty.*“²⁶²

2. 11. Montgomery vyslal do vytvořené mezery v liniích i zbývající tanky.²⁶³ Britové mají obrovským ztráty tanků.²⁶⁴ Rommelovi způsobovali značné problémy Italové. Americké tanky v soubojích ničily jeden italský tank za druhým. Italové hromadně dezertovali z fronty. Divize Litoria a Trieste přestaly být bojeschopnými. Rommel nařídil stáhnout všechny jednotky k pozicím u Fuky. Jako první měly vyrazit pěší jednotky. Ty musely pro nedostatek vozidel postupovat pěšky. Kryt je měly divize Afrikakorpsu spolu s ostatními německými motorizovanými jednotkami 90. lehké divize. Tyto tři německé divize měly co nejdéle zdržovat Brity a poskytnout jim co nejvíce času. Akce se začala uskutečňovat v noci z 2. na 3. 11. Čtenáři novin o tomto ústupu informováni nejsou. V Znojenském deníku z 3. a 4. 11. se dočteme pouze o dalších těžkých bojích a stupňujícímu se tlaku nepřítele na linie Osy. Velení Osy v Římě a v Berlíně ovšem o tomto ústupu informováno bylo. Hitlera tato zpráva přímo rozzuřila.²⁶⁵ Do Afriky posílá telegram následujícího znění:

„Celé Německo spolu se mnou sleduje heroickou defenzivu v Egyptě s bezvýhradnou důvěrou ve Vaše velitelské schopnosti a odvahu Vašich německých a italských jednotek. V naší situaci není možno připustit jinou alternativu než vytrvat, neustupovat ani o píď a do bitvy nasadit absolutně každé dělo a každého bojeschopného muže. V příštích dnech se Vrchnímu veliteli Jih (Kesselring) dostane značné vzdušné posily. Také Duce a jeho vrchní velení podniklo vše,

²⁶² Znaimer Tagblatt, 2. 11. 1942.

²⁶³ Byla to poslední velká tanková bitva v severní Africe. Sřetlo se zde 90 Rommelových tanků se 700 Montgomeryho tanky.

²⁶⁴ Např. britská 9. obrněná brigáda ztratila v bojích 70 z 94 tanků.

²⁶⁵ Je to v době kdy 6. armáda u Stalingradu zažívá velmi těžké chvíle.

co je jen v jejich lidských silách, aby Vám dodali dostatek prostředků k udržení Vašich pozic. Nepřítel – i když v převaze – je dozajista také u konce svých sil. Nebylo by to v dějinách poprvé, kdy by železná síla vůle triumfovala nad vojsky početně silnějšími. Svým vojákům můžete nabídnout jen jedinou cestu – cestu, které vede k Vítězství nebo na Smrt.“²⁶⁶

Dne 3. 11. Montgomery neprovedl žádný mohutnější útok. Rommel musel místo pokračování ústupu vydat příkaz k pokračování obraných bojů.

Dne 4. 11. je zajat velitel Afrikakorpsu gen. von Thoma.²⁶⁷ Byly zničeny také poslední zbytky divize Ariete. Ta přestala fakticky existovat. Na vojsko pozice Osy bráněné 90. lehkou divizí a 20 tanky Afrikakorpsu zaútočilo 650 britských tanků. Britové pronikli německo italskými pozicemi do otevřené pouště. Hitler konečně schválil Rommelovi stažení vojska.²⁶⁸ Tím skončila druhá bitva u El Alamein. Britská armáda v boji přišla o 13500 mužů a 600 tanků. Rommel přišel o 9000 německých vojáků,²⁶⁹ italské divize přišly o 17000 mužů²⁷⁰ a o 180 tanků.

O německém ústupu se dočteme poprvé 5. 11. : „*Bitva v Egyptě pokračuje dále po celé šíři fronty. V jednotlivých úsecích byly naše jednotky plánovitě přesunuty do předem připravených druhých pozic...*“²⁷¹ Poté následují výčty úspěšných sestřelů britských letadel nad severní Afrikou.

Dne 5. 11. Britové obsadili El Daba. Rommelovi vojáci ale stihli odjet před jejich příjezdem. Montgomery měl v plánu obklíčit Rommelovu armádu a v bitvě ji zničit. Rommelovi se ovšem podařilo z jeho pasti vždy uniknout. Jeho ženisté za sebou zanechávali důmyslná minová pole s mnoha léčkami a nástrahami. Rommelova armáda čítala 4000 mužů²⁷² a 11 tanků. K tomu měl ještě 3500 mužů jako zálohu. V hlášení OKW ve Znojenské deníku se o bojích předcházejícího dne dočteme: „*Německo italské jednotky v prudkých bojích zaútočily na nepřátelské tankové formace v oblasti Fuky a Marsa Matruk. Večer tato bitva v nezmenšené prudkosti pokračovala*“.²⁷³

Dne 6. 11. se britská armáda pokusila obklíčit Rommelovy „lišky pouště“ u Baggush. Rommel zde znovu proklouzl. Na místě zbyla jen část 21. divize, které došly pohonné hmoty.

---

²⁶⁶ David IRVING, *Rommel, liška pouště*, Brno, 1995, s. 296.

²⁶⁷ Poté co dostal rozkaz neustupovat, připnul si všechny své vyznamenání a vyrazil v čele svých několika tanků 15. a 21. tankové divize do boje proti obrovské britské přesile. Nakonec, když byl jeho tank zničen, byl zajat.

²⁶⁸ Rommel jeho rozkaz o zákazu ústupu o několik hodin dříve neuposlechl, když kvůli situaci na frontě nařídil obnovit ústup.

²⁶⁹ Z toho 1000 mužů padlo a 8000 mužů bylo zajato.

²⁷⁰ Padlo 1000 Italů, zbývajících 16000 jich bylo zajato.

²⁷¹ Znaimer Tagblatt, 5. 11. 1942.

²⁷² 2000 německých vojáků a 2000 italských vojáků.

²⁷³ Znaimer Tagblatt, 6. 11. 1942.

Na Němce zaútočily britské tanky.²⁷⁴ Vojáci Afrikakorpsu tento útok odvrátili a v noci, poté co sehnali pohonné hmoty, projeli britskými řadami a vydali se za zbytkem vojsk Osy. V noci prudce pršelo a poušť se proměnila v bažinu. O bojích v severní Africe se dočteme ve Znojenském deníku z 7. 11. pouze neurčité sdělení o pokračujících těžkých bojích.

Dne 7. 11. se k Rommelově armádě přidalo 800 elitních výsadkářů gen. Ramckeho.²⁷⁵

Dne 8. 11. se Spojenecké vojsko vylodilo ve Francouzské severní Africe.²⁷⁶ Vylodění proběhlo v oblasti Casablanky, Oranu a Alžíru.²⁷⁷ Toto území bylo francouzskou kolonií. Spravovala ho francouzská vláda z Vichy. Americko britská armáda musela na některých místech překonávat odpor francouzských jednotek. Němci zareagovali na invazi vysláním armády do Tuniska. K 1. 12. zde již měli 15 000 vojáků pod velením gen. Walther Nehringa, který byl později nahrazen gen. Hansem Jürgenem von Arnimem. Tato událost měla v tisku velkou odezvu. Noviny o této události informují následujícího dne v článku s názvem: *„Anglicko americký pokus o vylodění ve francouzské severní Africe. Nový brutální útok na bývalého spojence.“* V článku čteme k události: *„Pobřeží francouzské severní Afriky bylo, jak bylo sděleno francouzskou stranou, napadeno angloamerickými útočnými silami. V neděli v 3:30 po silném vzdušném bombardování se pokusily angloamerické síly provést vylodění v okolí Alžíru. Kolem 4. hodiny bylo vylodění s nepřátelskými ztrátami odraženo. Také v okolí Oranu a na dalších místech byly pokusy o vylodění odraženy. Probíhají další pokusy o vylodění.“*²⁷⁸ Po tomto sdělení z první strany novin se severní Africe věnuje celá druhá strana. Je zde otištěna odpověď maršála Petaina Rooseveltovi. Také ve vedlejších sloupcích je situace rozebírána. Angloamerická invaze je popisována jako brutální pirátský akt, který je proti mezinárodnímu právu. Podobné články nacházíme v tisku i v následujících dnech.

Mezitím dále pokračoval ústup Rommelových jednotek pronásledovaných Brity. Britská generalita neustále žádala Montgomeryho o možnost zaútočit na Rommela, ten se ovšem obával, že by v lokální bitvě prohrál a tím si zkazil kariéru. Další ústup je komentován i v hlášení OKW: *„V severní Africe se německo italské jednotky přesunuly dále na západ. Nepřítel byl v četných bojích naším zadním bojovým vojem zastaven.“*²⁷⁹ O dalším stahování jsme informováni i v hlášení OKW druhého dne *„Na Egyptské frontě dále pokračují záměrné*

---

²⁷⁴ Byla to britská 22. obrněná brigáda.

²⁷⁵ Ti byli považováni za nezvěstné. Zůstali u El Alamein. Výsadkáři přepadli britský zásobovací konvoj. Ukořistili jejich auta a na nich se jim podařilo projet mezi britskou 8. armádou.

²⁷⁶ Operace nesla krycí název „Torch“.

²⁷⁷ Velitelem těchto sil byl gen. Dwight Eisenhower, gen. Alexandr se stal jeho zástupcem. V severní Africe se vylodilo 80 000 amerických vojáků a 25 000 Britů.

²⁷⁸ Znaimer Tagblatt. 9. 11. 1942.

²⁷⁹ TAMTÉŽ, 11. 11. 1942

*přesuny německo italských vojsk. V úspěšných bojích s nepřítelem bylo zničeno 12 nepřátelských tanků. Britské letectvo ztratilo 4 letouny.*²⁸⁰

Dne 11. 11. Britové při pronásledování dohonili zadní sled Rommelova vojska u Halfay. Rommel přišel o prapor italské pěchoty a tři baterie kanónů. V hlášení o bojích z tohoto dne se dočteme: „*V severní Africe stojí německo italské jednotky na libyjsko egyptské hranici v těžkých bojích se silnými nepřátelskými tankovými svazy.*“²⁸¹

Dne 12. 11. Rommelovy jednotky vyklidili Tobruk. O vyklizení Tobruku se dočteme druhý den:

„*V Marmarice útočí nepřítel s nezměněnou silou. Německo italské jednotky opustily po zničení všech vojenských zařízení plánovitě Tobruk.*“²⁸²

Dne 13. 11. začala italská evakuace Benghází.²⁸³

O dalším průběhu bojů se dočteme ve Znojenském deníku: „*V Kyrenaice prokazují německo-italské jednotky v boji proti nepříteli houževnatý výkon.*“²⁸⁴

Dne 17. 11. část britských sil pronásledovala Osu přes poušť směrem na Msus. Rommelovi hrozilo, že zůstane s vojskem uvězněn v Kyrenaice. Proto musela být provedena okamžitá evakuace Kyrenaiky. Dne 17. 11. jsme Znojenským deníkem informováni o vstupu německo italského vojska do Tuniska.

Dne 19. 11. Rommelův zadní voj, 90. lehká divize, opustila Benghází a Kyrenaiku. Ve stejný den se čtenář dočetl v tisku o zaujetí pozic německo - italských jednotek na tunisko - alžírských hranicích.²⁸⁵

Dne 20. 11. vojska Osy vstoupila do Agedabie. Rommelovi vojáci začali budovat obranné postavení v soutěsce u Mersa el Brega. Ve Znojenském deníku z 20. 11. se kromě obvyklého hlášení z velitelství dočteme také o osvobození židů ve francouzské severní Africe. To je považováno za velmi pobuřující. Dne 21. 11. se v hlášení OKW dočteme o plánovaném opuštění Benghází. V dalších dnech čteme o čilé výzvědné činnosti na obou stranách severoafrických front. Severní Africe je během zbytku měsíce věnován prostor převážně z propagandistického a politického hlediska. Například je rozebíráno, jak Roosevelt předal moc v Alžírsku „*židům a komunistickým gangsterům.*“

Dne 28. 11. Rommel odlétá za Hitlerem k osobnímu rozhovoru.²⁸⁶ Vrací se 2. 12.

---

²⁸⁰ Znaimer Tagblatt, 11. 11. 1942.

²⁸¹ TAMTÉŽ, 12. 11. 1942.

²⁸² TAMTÉŽ, 13. 11. 1942.

²⁸³ Spíše než evakuaci připomínal italský postup zběsilý útek. Dokonce některé lodě s tak potřebným benzínem nebyly ani vyloženy a rovnou odpluly pryč.

²⁸⁴ Znaimer Tagblatt, 16. 11. 1942.

²⁸⁵ TAMTÉŽ, 19. 11. 1942.

Prosinec 1942:

Britské velení se chystalo v půlce měsíce k nové ofenzivě. Rommel věděl o nashromáždění velkého britského vojska, z toho správně předpokládal, že chce Montgomery zaútočit. Nařídil ústup italské pěchoty. Opět řešil katastrofální nedostatek benzínu. Noviny se v první třetině měsíce severní Afriky věnovaly jen velmi málo. Z Kyrenaiky jsme většinou informováni o místní dělostřelecké a výzvědné činnosti. Kromě toho jsme informováni o místním úspěchu německo italských akcí v Tunisku. O těchto úspěších jsme informováni v článku ze 7. 12. 1942: „*V Tunisku byla vyčištěna oblast kolem Toboury. Bylo zajato 1100 amerických a britských vojáků a zničeno přes 70 tanků a 40 kanónů.*“²⁸⁷

Dne 11. 12. Montgomeryho vojáci podnikli průzkum bojiště. Rommela tím upozornili, že ofenziva začne v nejbližší době. Zahájil tedy i ústup zbývajících jednotek. V hlášení OKW ve Znojenském deníku se k události dočteme, že byl v Kyrenaice odražen nepřátelský útok britských tanků. Poté je komentována situace v Tunisku, kde německo italské jednotky úspěšně bojují s angloamerickými silami. Další dny je dění komentováno pouze dělostřeleckou činností.

Dne 13. 12. Montgomery zahájil ofenzivu. Ta narazila na odpor italské divize Ariete, která britské síly odrazila a utrpěla při tom velké ztráty.

Dne 15. 12. byly pro nedostatek benzínu obklíčeny 15. a 21. německá tanková divize.²⁸⁸ V noci z obklíčení ujely.

Rommel v této době disponoval zhruba 70 tanky. Lví podíl na tom měli především němečtí mechanici z pojízdných servisních dílen, kteří opravou rozbitých tanků navyšovali Rommelovi tankové síly. Rommelův ústup se zastavil na Bueratské linii.

O ústupu Rommelových jednotek se dočteme 17. 12. : „*V Kyrenaice se německo italské jednotky plánovitě přesunuly na západ. Všechny pokusy nepřítele tento přesun narušit, byly v prudkých bojích odraženy.*“²⁸⁹ V dalších dnech se dovíme o úspěšném pokračování přesunu

---

²⁸⁶ Rommel chce získat další povolení pro ústup. Hitler ovšem nemá pro Rommelovu situaci pochopení – je to v době, kdy vrcholí německá zkáza u Stalingradu.

²⁸⁷ Znaimer Tagblatt, 7. 12. 1942.

²⁸⁸ Vojáci přelili poslední zbytky benzínu z tanků 21. divize do tanků 15. divize, ty pak mohli do noci bránit 21. divizi před britskými tanky. V noci si obstarali Rommelovi tankisté benzín, probili se britskými liniemi a ustoupili na západ za ostatními Rommelovými divizemi.

²⁸⁹ Znaimer Tagblatt, 17. 12. 1942.

a poté je již jen komentována situace v Tunisku, kde zaznamenalo vojsko Osy místní úspěchy. Např. v hlášení OKW ve Znojenském deníku z 28. 12. se mluví o 200 nových zajatcích.

1943

Leden 1943:

Obě dvě bojující strany měly problémy se zásobováním. Brity trápil především nedostatek benzínu kvůli jejich dlouhé zásobovací linii. Útok na Bueratskou linii tak mohli podniknout až v půli měsíce. Do útoku mělo vyrazit 450 tanků a 200 obrněných vozidel. Postavit se jim mohlo 36 německých a 57 italských tanků a 33 obrněných vozidel. Podobný poměr byl i v počtech dělostřelectva a pěchoty. V prvních polovině měsíce se objevuje v tisku jen málo zmínek o boji v severní Africe. Jsou hlášeny dělostřelecké činnosti a letecká válka nad oběma frontami, občas je zaznamenán místní úspěch z tuniské fronty. Krom toho je připojen 14. 12. ve Znojenském týdeníku propagandistický článek o americkém vojákově, který byl zajat. Mnohé napovídá již nadpis: „*Radši v německém zajetí, než žít v americké svobodě.*“ Dne 15. 1. britské vojsko zaútočilo na německou linii. Došlo k bitvě mezi britskou armádou a německými divizemi.²⁹⁰ V bitvě ztratili Britové 30 tanků, divize Afrikakorpsu přišly o dva tanky.

Dne 16. 1. pokračovaly boje. Německá 15. tanková divize zničila 20 britských tanků.

O britské ofenzivě se dočteme teprve v pondělí 18. 1. z dodatečného hlášení OKW:

*„V Libyi se pokusila britská 8. armáda obklíčit německou italskou tankovou armádu z jihu. V zuřivých bojích byla jejich silná armáda odražena. Při tom nepřítel utřil ztrátu 35 tanků.“*²⁹¹

Ve stejném vydání se dočteme i o pokračování bojů, hlásí nám ho OKW ze 17. 1. :

*„Těžké obrané boje německo italské tankové armády trvaly také další celý den. Nepřítel útočí na široké frontě se silnými tankovými a pěšími silami.“*²⁹²

---

²⁹⁰ Bojů se zúčastnila 15. a 21. tanková divize, 90. lehká divize, 164 divize a Ramckeho paradestantní brigáda.

²⁹¹ Znaimer Tagblatt, 18. 1. 1943.

²⁹² TAMTÉŽ.

Ve dnech 17. – 18. 1. se vojska Osy se stáhla na Homskou linii.²⁹³ O tomto ústupu se dovíme až 23. 1. hlášení OKW: „Po zničení všech vojenských zařízení byl vyklizen Misurat a Homs.“²⁹⁴

Rommel v lednu poslal 21. tankovou divizi do Tuniska, kde se formovala 5. armáda pod velením gen. Jürgena Arnima.²⁹⁵ Britové získali nad Rommelem převahu v poměru 8 : 1.

Dne 21. 1. britské vojsko útočilo na pravé křídlo vojsk Osy. Hrozil průlom a zničení celé německo italské armády. Rommel proto zahájil další ústup.

Dne 23. 1. poslední jednotky Osy opustily Tripolis. Ustupovaly na Maretskou linii.²⁹⁶

Tento ústup je komentován opět jako „plánovitě odpoutání od nepřítele“.²⁹⁷

Také v Tunisku probíhaly v druhé polovině ledna intenzivní boje mezi Spojenci a německou 5. armádou.

Únor 1943:

Probíhal ústup Rommelových vojsk do Tuniska. Britové se v Tripolisu začali přeskupovat a opravovat přístav, aby sem mohli přivážet své zásobování. Rommela měl v jeho funkci pro Duceho nespokojenost nahradit italský gen. Giovanni Messe.²⁹⁸

Ve velení Osy panoval po ústupu Rommela do Tuniska značný zmatek. Rommelova tanková armáda dostala nové jméno - „první italská armáda“. Jejím velitelem se stal gen. Messe.

Ve skutečnosti ji ovšem velel dále Rommel. Kromě toho tu byla ještě 5. armáda gen. von Arnima.

Britové během února zprovoznili Tripolis. Montgomery se zde chystal k útoku na Marethskou linii. V první polovině měsíce viditelně ubývá zmínek jak o severní Africe, tak i o Stalingradu. Hlášení OKW jsou velmi krátká.

Dne 14. 2. ráno podnikly německé jednotky ofenzivu. Ta byla rozdělena do dvou proudů. Jeden vedl von Arnim a druhý nezávisle na něm Rommel. Arnimovi jednotky zaútočily u Sidi - bou Zid. Němci zde nasadili několik nových tanků typu „Tiger“²⁹⁹ a zničili 40 amerických tanků.

---

²⁹³ Ta byla poslední baštou před Tripolisem. Táhla se od pobřežního Hamsu k Tarhuně.

²⁹⁴ Znaimer Tagblatt, 23. 1. 1943.

²⁹⁵ Arnim byl slezský aristokrat s vojenskou tradicí v rodině, s Rommelem si moc nerozuměl.

²⁹⁶ Tato obraná linie probíhala mezi pobřežím a Matmatou v Tunisku.

²⁹⁷ Znaimer Tagblatt, 25. 1. 1943.

²⁹⁸ Než byl gen Messe poslán do Afriky, vedl italský expediční sbor na východní frontě.

²⁹⁹ „Tiger“ měl nové výkonné dělo a „Sherman“ se mu nemohl rovnat.

Ve dnech 14. – 17. 2. němečtí vojáci úspěšně postupovali proti Spojencům a dosáhli Subajtuly. Ušetřili Američanům obrovské ztráty na tankových jednotkách. Poté změnil Arnim směr útoku na Foundok, který bez boje obsadil.

Mezitím Rommelovi jednotky obsadily Gafsu. V hlášení o této události stojí: „*Na severoafrické frontě pokračují úspěšně boje. Byla obsazena Gafsa a Sbeitla. Doposud bylo zajato 3000 mužů, především Američanů. Zničeno 169 tanků, 95 obrněných průzkumných vozidel, 36 samohybných děl, 60 děl a mnoho jiných vojenských vozidel.*“³⁰⁰ Poté jeho útok pokračoval ve směru na Thelepte.

Rommel a Arnim se poté nedokázali shodnout na společném postupu. Rommel chtěl spojenými silami zahnat Spojence do Alžíru.

Dne 20. 2. Rommelovy jednotky³⁰¹ útočí na průsmyk Kasserine. Zde probíhaly těžké boje. Po dvou dnech se jim podařilo průsmyk dobýt.³⁰² Po dobytí průsmyku pokračovaly Rommelovy jednotky směrem na Thalu. Tu bránili Britové. Rommelovi vojáci Thalu obsadili a zajali zde velký počet britských vojáků. Kvůli silné dělostřelecké palbě se ale museli stáhnout. Noviny nás informují o úspěšném průběhu bojů 23. a 24. 2.³⁰³ Poté se vracejí k obvyklému hlášení „*Na severoafrické frontě jen místní boje...*“ .

Dne 26. 2. Zaútočil na Marethskou linii Montgomery. Tím donutil Rommela přerušit útok. Rommelovy jednotky zničily Američanům během těchto bojů 165 tanků a zajali 4000 amerických vojáků. Rommelovi úspěšná Kasserinská bitva přinesla velení nad armádní skupinou Afrika. Jeho velení nyní podléhala jak 5. armáda von Arnima, tak první italská armáda gen. Messeho. Také v americkém táboře měla bitva odezvu. Eisenhower odvolal gen. Frededalla. Ve funkci velitele II. sboru ho vystřídal gen. Georg Patton.

Dne 26. 2. gen. Arnim zaútočil s jeho 5. armádou na americko - britské síly. Jeho útok byl Spojenci odražen.

---

³⁰⁰ Znaimer Tagblatt, 22. 2. 1943.

³⁰¹ Zbytky Afrikakorpsu a část 10. tankové divize.

³⁰² Němci zde ukořistili 20 tanků a 30 obrněných transportérů.

³⁰³ Znaimer Tagblatt 23. 1. 1943. ; Znaimer Tagblatt, 24. 2. 1943.

Březen 1943:

Dne 6. 3. Rommel provedl útok proti Montgomeryho armádě u Medenice. Při útoku utrpěl značné ztráty a v noci musel útok odvolat.³⁰⁴ Tento útok není v tisku reflektován.

Rommel se musel začít připravovat na Spojenecký útok.³⁰⁵ Spojenci ovládali vzdušný prostor a také Středozevní moře. Disponovali 1600 tanky, 850 polními děly, 1100 protitankovými děly a 230 000 muži.

Dne 9. 3. Rommel odletěl z Afriky, nejprve do Itálie, poté do Hitlerova velitelského stanoviště v Rusku. Tady chtěl prosadit stáhnutí německé armády z Afriky, aby se zabránilo stejné katastrofě jako u Stalingradu – zbytečnému zničení celé armády.

Dne 11. 3. Rommel dostal od Hitlera vysoké vyznamenání. Jeho Rytířský kříž s Dubovými ratolestmi ozdobily nově diamanty.³⁰⁶ Stáhnutí armády se mu ovšem prosadit nepodařilo. Poté byl Rommel poslán na zdravotní dovolenou. Do Afriky se již nikdy nepodíval. Velení v Africe se ujal von Arnim, ale tato skutečnost měla být z psychologického hlediska držena v tajnosti. Noviny nám z těchto dnů bojů hlásí pouze místní dělostřeleckou a výzvědnou činnost.

Dne 17. 3. Patton zaútočil ve směru k Marethské linii. V tisku se k boji dočteme: *„Byly odraženy silné nepřátelské útoky pěchoty v oblasti jižní části fronty.“*³⁰⁷

Dne 20. 3. na Marethskou linii útočí Montgomeryho armáda.³⁰⁸

V dalších dnech probíhaly těžké boje. Oba dva bojující tábory měly velké ztráty. Dne 23. 1. se dočteme ve Znojenském deníku *„o těžkých a zuřivých bojích“* a také o *„nové silné americko-britské ofenzivě“*. Také v následujících dnech pokračují v tisku stejné zprávy. Čteme o úspěšném odražení silných spojeneckých útoků.

Dne 28. 3. jednotky Osy opustili Marethskou linii. Novou obranou linii chtěly vytvořit u vyschlého koryta Akaritu. V OKW je ústup jako obvykle komentován jako předem naplánovaný přesun: *„V jižním Tunisku se nepřítel pokusil o obklíčovací operaci. Byly odraženy protiútoky nepřátelských vojsk. Německo italské svazky v tomto úseku zaujaly předem naplánovaná postavení.“*³⁰⁹

---

³⁰⁴ Britové ztratili jen 130 vojáků. Rommel přišel o 40 tanků.

³⁰⁵ Proti vojsku Osy stáli Američané, Britové a jednotky Svobodných Francouzů.

³⁰⁶ Rommel byl první v německé armádě, kdo je kdy obdržel.

³⁰⁷ Znaimer Tagblatt, 19. 3. 1943.

³⁰⁸ 200 tanků a 27 000 mužů.

³⁰⁹ Znaimer Tagblatt, 29. 3. 1943.

Duben 1943:

Na začátku měsíce útočí americká armáda na El Quettar. Tisk³¹⁰ nás informuje o těžkých bojích a pokusech angloamerických vojsk o obklíčení německo italské armády.

Dne 5. 4. začal další útok Spojenců.

Po marných pokusech zastavit spojenecké vojsko se Osa stahuje na k Enfidavill. Britové zajali 4000 německých a italských vojáků. V hlášení pro veřejnost se v novinách dočteme:

*„Na jižní tuniské frontě vedou německo italské jednotky statečný odpor nepřátelským vojskům. Tankové síly nepřítele, které prorazily naše linie byly zastaveny. Jejich pokus o naše obklíčení byl zmařen. Podle plánu byly zaujaty nové pozice.“*³¹¹

Dne 8. 4. se britská a americká armáda spojila.

Po spojení spojeneckých armád probíhají útoky na vojsko Osy, brání se na enfidavillské linii u Tunisu. Tady probíhají po celý duben silné boje. Vojáci Osy odráželi z posledních sil jeden útok Spojenců za druhým.³¹² V tisku je každý den komentován statečný odpor německo - italských vojsk proti angloamerické přesile, která se každým dnem navyšovala. Jsou komentovány úspěšné protiútoky. Téměř úplně chybí zprávy o východní frontě. Také jakékoliv komentáře k bojům v severní Africe. Čtenář je odkázán pouze na krátká lakonická hlášení vrchního velitelství.

Květen 1943:

Dne 7. 5. Spojenci dobyli Tunis, hlavní město Tuniska. Zbytky německo italské armády se chtějí bránit na poloostrově Cape Bon. Jejich ústup je ale díky neustálým spojeneckým útokům velmi chaotický. O boji na severoafrickém bojišti se dočteme každý den z hlášení vrchního velitelství. Zprávy se téměř každý den opakují. Je vyzdvihován statečný odpor vojáků Osy, dočteme se o velké přesile Spojenců, o odhodlání německých vojáků dále bojovat.

Dne 10. 5. gen. von Arnim kapituloval. O jeho kapitulaci však noviny své čtenáře vůbec neinformují. Místo toho se lze dočíst: *„Na africkém bojišti se vyznamenala především 90. lehká africká divize pod velením generálporučíka Grafa Sponecka a 15. tanková divize pod velením generálmajora Borowietze. Obě divize se účastní afrického boje od začátku našeho*

---

³¹⁰ Znaimer Tagblatt, 1. 4. 1943. ; TAMTÉŽ, 2. 4. 1943.

³¹¹ TAMTÉŽ, 9. 4. 1943.

³¹² Spojenci měli 15krát více tanků, 6krát více pěchoty a absolutní vzdušnou nadvládu.

tažení.“³¹³ Ve stejném výtisku se čtenář může dočíst zajímavou zprávu o Rommelovi. K článku je přiložena jeho fotografie. Dočteme se zde o Rommelově špatném zdravotním stavu, kvůli kterému je na léčení. Také o jeho neúčasti na začátku britské ofenzivy u El Alamein. Jsou připojeny jeho úspěchy v německých taženích a čtenář se také dozvěděl o jeho vyznamenání brilianty. Dá se spekulovat, že tato zpráva byla připravena proto, aby nebyl Rommel zdiskreditován porážkou vojsk Osy v Africe. Hitler totiž s Rommelem počítal v dalších bojích. V tomto ohledu měl Rommel proti jiným německým velitelům značnou protekci, protože neupadl v jeho nepřízeň jako se to stalo jiným neúspěšným generálům na východní frontě.

Dne 12. 5. je italský gen. Messe povýšen na polního maršála.³¹⁴

Ale již 13. 5. polní maršál Messe kapituluje. Do zajetí putuje 248 000 německých a italských vojáků. Válka v severní Africe je u konce. Následujícího dne se o kapitulaci vojsk Osy dočteme ve velkém článku pod názvem: „*Čestné ukončení bojů v Tunisku. Německo - italský africký sbor splnil svůj úkol.*“³¹⁵ V článku je komentován hrdinný odpor německých a italských vojáků pod velením generála von Arnima. Mise je považována za úspěšně skončenou, je přidán telegram Arnimovi od Hitlera a Duceho.

Specifika bojů v severní Africe

Boje v severní Africe měly své specifické podmínky, ve kterých probíhaly. Jednou z nich byla geografická poloha bojiště. Většina bojů se odehrávala v poušti, kde bylo přes den obrovské vedro, v noci naopak byly teploty velmi nízké. K poušti patřil stálý nedostatek vody, o kterou musely být často vedeny boje. Vojáci obou bojujících stran často slyšeli rozkazy k zákazu holení a mytí. Dalším důležitým faktorem byl stálý nedostatek pohonných hmot, které museli řešit především vojáci Osy. Pro německou armádu byla fatální chyba, že nikdy nepřistoupila k obsazení Malty, která po celé tři roky bojů „ujídala zásoby“ putující do severní Afriky. K útoku na Maltu se Hitler nechtěl odhodlat kvůli ztrátám, které utrpěli němečtí výsadkáři při dobývání Kréty. Přes neustálé nálety letectva Osy na Maltu, nebyl tento malý ostrov nikdy zcela paralyzován. Britské námořnictvo tak dokázalo ničit německo italské konvoje, vezoucí drahocenné zásoby. Německo italské vojsko spotřebovalo zhruba 116 000 tun zásob měsíčně, Hlavní zásobovací přístav Tripolis však dokázal přijmout pouze 45 000

---

³¹³ Znaimer Tagblatt, 12. 5. 1943.

³¹⁴ Mussolini se zde inspiroval Hitlerem u Stalingradu.

³¹⁵ Znaimer Tagblatt, 14. 5. 1943.

tun měsíčně. Jiné přístavy, jako například Bengházi byly používány málo, měly malou kapacitu a byly dále od Itálie, což znamenalo mnohem větší nebezpečí pro transport. Velkou roli v bojích o zásoby sehrála britská tajná služba. Rozluštění „Enigmy“ znamenalo pro britskou stranu obrovskou výhodu.³¹⁶ Díky čtení německých a italských zpráv mohli čekat na konvoj britské ponorky, lodě a letectvo. Rommel byl kvůli nedostatku zásob často nucen vést kořistnické výpravy za britské linie. Tak například v době bojů o El Alamein se dvě třetiny německých vojáků přepravovaly v anglických ukořistěných vozidlech. Také pro dobytí Tobruku byla hlavní motivace špatné zásobování vojsk Osy bojujících na egyptských hranicích. Cele konvoje musely před Tobrukem sjet z Via Balbia a dále putovat pouští. Dalším zvláštním faktorem boje v poušti byla velká vzdálenost, které vojska překonávala při ofenzivách během několika dní. Bránící se strana byla nucena při prolomení jejich linií nucena ustupovat stovky kilometrů, aby zabránila svému obklíčení. Problémem bylo také zastavení nepřítele, když se ustupující armáda nemohla zakopat a zaujmou obranné pozice. Nejdůležitější zbraní v poušti byl tank, to byl jeden z hlavních důvodů, proč se v novinách v každém výčtu o porážce nepřítele byly uváděny počty ztracených tanků nepřítele. Právě na špatnou mobilnost a staré tanky doplatili ve svém tažení v roce 1941 Italové, kteří sice měli obrovskou přesilu v počtech mužů, ale neměli je jak rychle přesunovat. Díky tomu se stali snadnou kořistí pro mobilní britské vojsko. Naopak Rommelovi úspěchy vycházely z jeho modernějšího pojetí boje, než jaké zastávali Britové. Ti ještě vycházeli ze zkušeností z první světové války, které spočívaly ve velkých útocích pěchoty podporovaných tanky. Naopak Rommel využíval tanků v samostatných jednotkách k obklíčovací operacím a zapříčinil tím Britům ne jednu starost. Ve vedení boje byl od obou stran používán rozdílný způsob. Britské velení naplánovalo průběh bitvy a poté čekalo, jestli se bitva vyvine podle jejich předpokladů. Rommel naopak měl plán boje pouze do začátku ofenzivy, poté ho měnil operačně. Přesunul do prvních linií, aby se sám přesvědčil o situaci a podle toho dále rozhodoval.³¹⁷ Teprve gen. Auchinleck pochopil britské nedostatky v taktice a snažil se okopírovat německou taktiku boje.

---

³¹⁶ „Enigma“ byl kódovací přístroj používaný německou a italskou stranou k šifrování zpráv. Britům se ho podařilo rozluštit.

³¹⁷ Tento pohyb v předních liniích mu byl vyčítán některými štábními důstojníky. Občas se totiž stalo, že Rommel nebyl k dostižení od jeho štábu. Naopak ovšem Rommelova přítomnost v prvních liniích mohla být důležitým faktorem pro morálku obyčejných vojáků.

Závěr:

Z důvodu reálného nebezpečí, porážky italských vojsk v severní Africe, byl Hitler nucen vyslat na pomoc svému spojenci „expediční sbor“. Sbor měl za úkol zabránit naprosté katastrofě italské armády. Měl zastavit britský postup a umožnit tím Italům znovu přeskupit svoji armádu. Velitel „expedičního sboru“ gen. Rommel na místo plnění tohoto úkolu, zahájil svou vlastní ofenzivu a po dva roky britskému velení dělal „svými kousky“ starosti. Severoafrické bojiště bylo po obsazení Balkánu jediným pozemním bojištěm mezi vojsky Osy a Britským impériem. Pro německé velení ovšem zůstávalo severoafrické bojiště „druhořadým“. Německou armádu čekal smrtelný zápas se SSSR. Po zahájení operace Barbarossa, tedy po napadení SSSR, se většina dodávek zbraní, munice i zásob musela soustředit na východní frontu. Výraznější posily a více zbraní přepravilo Německo do severní Afriky teprve v roce 1943, tedy v době, kdy již vše bylo rozhodnuto.

Spojenci již měli takovou přesilu, že ji německé dodávky zbraní nemohli zvrátit. Rozhodující bitvou v severní Africe se stala bitva u El Alamein. Bitva probíhala ve stejné době, kdy na východní frontě německá 6. armáda sváděla boj o Stalingrad. Německo italská prohra u El Alamein bývá také někdy označována jako „africký Stalingrad“. Před bitvou u El Alamein se Rommel a jeho vojáci domnívali, že budou brzy na Blízkém východě. Po prohrané bitvě sváděl Rommel již pouze ústupové boje. Důležitým faktorem, který ovlivnil německou porážku, byla nejdříve finanční výpomoc USA a poté i přímé nasazení amerických vojáků do bojů v severní Africe.³¹⁸

Po porážce vojsk Osy v severní Africe se Spojencům odkrylo středomořské pobřeží Evropského kontinentu. Spojenci tak okamžitě začali připravovat vylodění na Sicílii. Vylodění Spojenci podnikli již v červenci roku 1943.

Tisk věnoval severoafrickému bojišti nejvíce prostoru především v době triumfu německých zbraní. Nejmarkantněji je to patrné po dobytí Tobruku v roce 1942. Tento triumf si německá propaganda přímo „vychutnávala“. Mezitím se armáda Osy blížila k Egyptu. Oba dva válčící tábory se domnívaly, že již nic nemůže zastavit německé a italské vojáky před vstupem do Káhiry. Tomu také odpovídal prostor věnovaný severní Africe v této době v tisku. Kromě vojenských hlášení velmi přibýlo i komentářů a úvah o dalším osudu Egypta.

---

³¹⁸ V březnu 1941 schválil americký kongres zákon o půjčce a pronájmu. Díky němu mohlo USA prodávat na dluh, nebo dát k pronájmu válečný materiál určený pro obranu jiných států. Tohoto zákona nejvíce využila Velká Británie.

Německá propaganda udělala z Rommela „osvoboditele porobeného národa z okovů britského impéria“. Egyptu byla slibovaná samostatnost. Nemůže být pochyb, že by se této samostatnosti Egypt pod německou nadvládou kdy dočkal. Naopak, dá se předpokládat, že by se stal nejspíše novou „římskou kolonií“.

Poté co se ukázalo, že invaze do Egypta byla odražena a naopak, že ustoupit bude muset Rommel s jeho armádou, se intenzita článků v novinách viditelně snížila. Po definitivní porážce v druhé bitvě u El Alamein zpráv ze severní Afriky ubývá, „ztenčují“ se na velmi lakonická hlášení vrchního velitelství. Jak si opravdu vedli němečtí vojáci na frontě se dalo vyčíst i z nadpisů. Pokud německo italské kolony postupovaly vpřed, byly nadpisy velké, naopak pokud ustupovaly, chyběly většinou nadpisy u hlášení z vrchního velitelství úplně. Občas také docházelo k posunutí „špatných zpráv“ z první strany novin na další. To ovšem nebylo pravidlem.

Pokud hovoříme o ovlivňování novin ideologií, je samozřejmě patrné, již po shlédnutí jednoho výtisku novin, že novináři byli pronacisticky orientovaní. Jak Znojemský deník, tak i Znojemský týdeník byli německé, nacistické tiskoviny. NSDAP se jejich pomocí snažila ovlivňovat mínění veřejnosti. Z tohoto pohledu je nutné pohlížet na míru objektivitu obou tiskovin. Ta byla nejvyšší, pokud německo italský sbor vítězil. Jako příklad může opět sloužit podrobný popis útoku na Tobruk. Ve chvíli, kdy armáda Osy začala prohrávat, měly noviny tendenci především bagatelizovat svoje ztráty a upozornit na ztráty nepřítele. Pro působení na čtenáře nechybí slovník často používaných slov jako například: „hrdinný, statečný, heroický odpor našich vojáků proti obrovské přesile...“. V novinách se rovněž nikdy nedočteme o německém ústupu. Ten je vždy „maskován“ jako „předem naplánovaný přesun našich jednotek směrem na západ“.

Zajímavé by mohlo být srovnání německých tiskovin s hlášeními OKW a britského tisku s hlášeními britského velení o průběhu bojů. Obě dvě bojující strany používaly z pochopitelných důvodů cenzuru novin. Mohlo by být zajímavé porovnání míry zásahu cenzury obou válčících stran.

Seznam pramenů a použité literatury

Prameny:

Státní okresní archiv Znojmo.

Znaimer Tagblatt. Mitteilungsblatt für den Kreis Znaim der NSDAP, P V. / 1941; P V. / 1942 a P V. 1943.

Znaimer Wocheblatt. Nachrichtenblatt des Landrates in Znaim, mit Bekanntmachung des Bürgermeisters von Znaim, Z. W. / 1941; Z. W. / 1942 a Z. W. / 1943.

Literatura:

BERGER, P., *Naši v poušti*, Praha 2002.

BERNARD, I., *Válka ve Středomoří*, Praha 2003.

BRÜTTING, G., *Německá esa na střemhlavých bombardérech*, Plzeň 1995.

CARELL, P., *Lišky pouště*, Praha 1996.

COLLINS, J. L., *Vojevůdci třetí říše*, Praha 2001.

GRYNER, P. H., *Kréta 1941: okřídlená invaze*, Praha 1995.

GUNSTON, B., *Bojová letadla druhé světové války*, Praha 1998.

HOYT, E., *Boje v severní Africe*, Praha 2007.

HRBEK, I. – HRBEK, J., *Lodstva států účastníci se druhé světové války*, Praha 1994.

HUBÁČEK, M., *Boj o Středomoří*, Praha 2003.

CHURCHILL, W., *Druhá světová válka*, Praha 1993.

IRVING, D., *Rommel. Liška pouště*, Brno 1995.

JORDAN, D. – WIEST, E., *Atlas druhé světové války*, Praha 2006.

KEEGEN, J., *Druhá světová válka*, Praha - Plzeň 2002.

KENNEDY, P., *Vzestup a pád velmocí. Ekonomické proměny a vojenské konflikty v letech 1500-2000*, Praha 1996.

KLAPÁLEK, K., *Ozvěny bojů*, Praha 1987.

KNOPP, G., *Hitlers Krieger*, Mnichov 1998.

MACKSEY, K., *Hitlerovy možnosti*, Plzeň 1997.

MACKSEY, K., *Vojenské omyly druhé světové války*, Praha 1995.

MACKSEY, K., *Od triumfu k pádu*, Brno 1998.

McNAB, Ch., *Němečtí výsadkáři*, Praha 2003.

MOENG, S. – EDEN, P., *Anatomie letadel druhé světové války*, Praha 2006.

MOOREHEAD, A., *Montgomery*, Praha 2002.

NÁLEVKA, V., *Světová politika ve 20. století*, I. díl, Praha 1999.

NÁLEVKA, V., *Světová politika ve 20. století*, I. díl, Praha 1999.

PIEKALKIEWICZ, J., *Letecká válka 1939-1945*, Plzeň 1995.

PIEKALKIEWICZ, J., *Námořní válka 1939-1945*, Plzeň 1997.

PIEKALKIEWICZ, J., *Rommel. Tajná válka v severní Africe 1941-1943*, Plzeň 1994.

PIEKALKIEWICZ, J., *Tanková válka 1939-1945*, Plzeň 1995.

REUTH, R. G., *Rommel, Des Führers General*, Mnichov 1990.

REUTH, R. G., *Rommel. Konec jedné legendy*, Praha 2006.

SUTHERLAND, J. - CANWELL, D., *Druhá světová válka v kostce*, Praha 2005.

TEJCHMAN, M., *Balkánská politika Velké Británie na počátku druhé světové války (1939-1941)*, Praha 1979.

THEIL, E., *Rommel verheizte Armee. Der Kampf der Heeresgruppe Afrika von El Alamein bis Tunis*, Mnichov 1979.

YOUNG, D., *Rommel. Der Wüstenfuchs*, Londýn 1950.

Internetové stránky:

www.palba.cz

www.vojenstvi.cz

www.fronta.cz

Seznam použitých zkratk:

DAK – Deutsches Afrika Korps, Německý africký sbor.

OKH – Oberkommando des heeres, vrchní velitelství (pozemního) vojska.

OKW – Oberkommando des Wehrmacht, vrchní velitelství Wehrmachtu (branné moci).

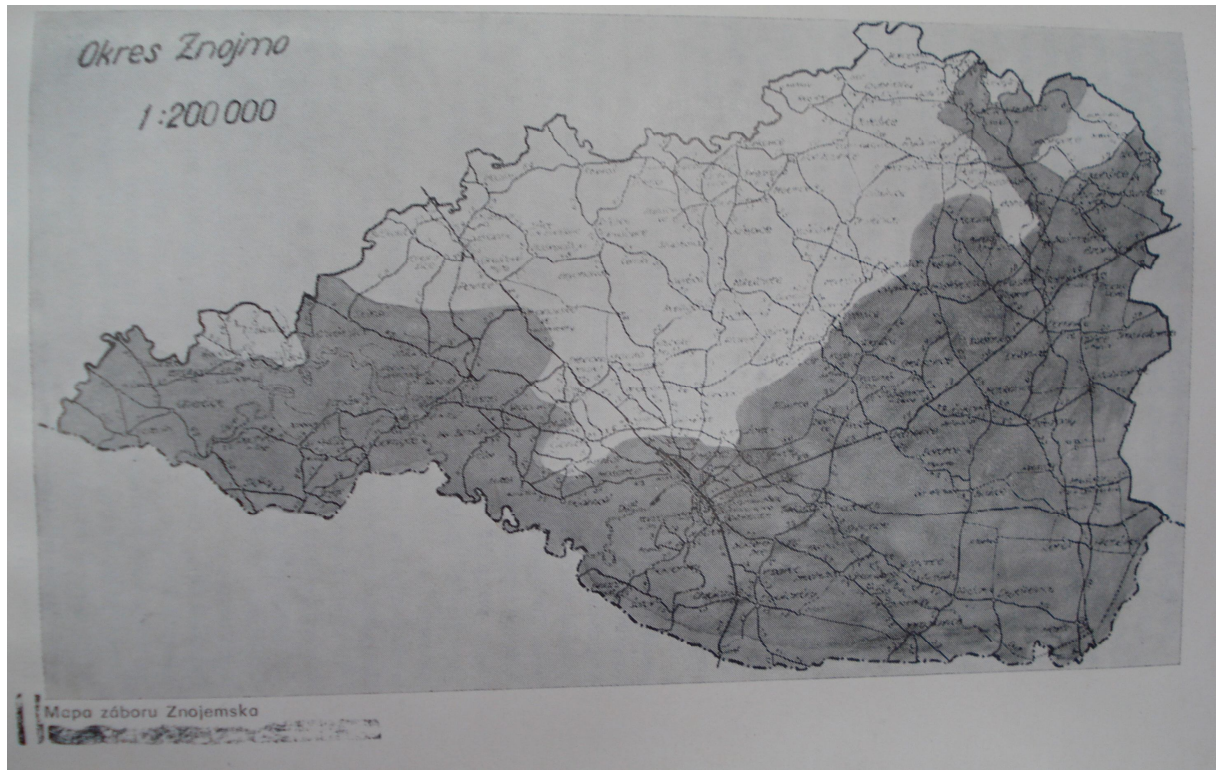
RAF – Royal air force, britské královské letectvo.

Seznam příloh:

1. Páska německé uniformy označující vojáky Afrikakorpsu (ofocena ze soukromé sbírky).
2. Mapa záboru Znojemska v roce 1938 (ofocena ze soukromé sbírky).
3. Mapa Gau Niederdonau po připojení československého pohraničí (ofocena ze soukromé sbírky).
4. Ukázka první strany Znaimer Wocheblatt (Znaimer Wocheblatt, 21. 1. 1941).
5. Ukázka první strany Znaimer Tagblatt (Znaimer Tagblatt, 1. 10. 1941).
6. Článek informující nás poprvé o pozemních jednotkách Wehrmachtu v severní Africe (Znaimer Tagblatt, 26. 2. 1941).
7. Mapa německého postupu na jaře roku 1941 (JORDAN, D. – WIEST, E., *Atlas druhé světové války*, Praha 2006).
8. Mapa britské operace „Crusader“ z listopadu – prosince 1941 (JORDAN, D. – WIEST, E., *Atlas druhé světové války*, Praha 2006).
9. Mapa bitvy u Sídí Rezegh (JORDAN, D. – WIEST, E., *Atlas druhé světové války*, Praha 2006).
10. Mapa Rommelova postupu z ledna 1941 (JORDAN, D. – WIEST, E., *Atlas druhé světové války*, Praha 2006).
11. Mapa bojů na Gazalské linii a dobytí Tobruku (JORDAN, D. – WIEST, E., *Atlas druhé světové války*, Praha 2006).
12. Mapa porážky vojsk osy v Tunisku. (JORDAN, D. – WIEST, E., *Atlas druhé světové války*, Praha 2006.)
13. Ukázky dobových map z německého tisku (Znaimer Wocheblatt, 4. 12. 1941; Znaimer Tagblatt, 8. 2. 1941; Znaimer Wocheblatt, 3. 5. 1941; Znaimer Wocheblatt, 12. 4. 1941).
14. Ukázky dobových fotografií ze severoafrického bojiště v německém tisku (Znaimer Tagblatt, 18. 1. 1943; Znaimer Tagblatt, 29. 3. 1941; Znaimer Tagblatt, 25. 3. 1941).

1.

2.

3.

Zusammenkunft Führer - Duce

Aussprache im Zeichen herzlichster Freundschaft und enger Kampfverbundenheit

Berlin, 20. Jänner.

Der Führer und der Duce hatten gelegentlich einer Zusammenkunft in Gegenwart der Außenminister der Achse eine eingehende Aussprache über die Lage, die im Geiste der herzlichsten Freundschaft zwischen beiden Regierungschefs und der engen Kampfverbundenheit zwischen dem deutschen und dem italienischen Volke verlief und eine volle Übereinstimmung der beiderseitigen Auffassungen in allen Fragen ergab.

roffete Demokratie wird führen und ein neues, mächtiges Deutschland wird entstehen wie der Führer es den Werktätigen Deutschlands und damit allen Werktätigen Deutschlands, jedem einzelnen von uns, entworfen hat.

Noch ist der letzte Schritt zu diesem nicht getan. Es gilt, in diesem Jahr die Kräfte zusammenzunehmen, um im Sinne der Jahresbotschaft unseres Führers den Sieg damit die Freiheit Deutschlands zur Vollendung zu führen.

Dr. Jury an die Volksgenossen Niederdonaus: Die Fahne hoch - Deutschland bestimmt die Zukunft

Volksgenossen Niederdonau!

Wir sind über die Schwelle eines neuen Jahres getreten. Eine Rückschau auf das vergangene zeigt uns eine Fülle gewaltiger militärischer und diplomatischer Erfolge, die den Namen des Deutschen Reiches wieder zum Hauptnamen der Geschichte gemacht haben.

Unsere tapfere Wehrmacht hat in unübersehbarem Ansturm zu Lande, zu Wasser und in der Luft das Festland Europa von den schlimmsten Feinden befreit.

Kräfte vernichtet werden. England ist aus der Nordsee vertrieben, es ist nicht mehr Herr des Atlantik, und es muß bereits die empfindlichen Schläge unserer U-Bootsstreitkräfte im Stillen Ozean hinnehmen.

Selt fünf Monaten hämmert unsere unvergleichliche Luftwaffe unter der Führung des Reichsmarschalls in geballter Wucht auf die Industriezentren und Stützpunkte des Feindes.

Aber wir wollen die Blicke auch nach vorwärts, in die Zukunft richten. Wie diese deutsche Zukunft beschaffen sein soll, davon entwarf der Führer in seiner Rede vor den Berliner Rüstungsarbeitern vom 10. Dezember 1940 ein eindringliches Bild. Er zeigte uns ein Deutschland des Sozialismus, des Aufbaues, der Freiheit und Gerechtigkeit, ein Land, dessen Schicksal alle des Glückes der Arbeit und des Aufstieges teilhaftig werden sollen.

Volksgenossen Niederdonau! Im Blicken an die herrlichen Erfolge des vergangenen und an die noch unfer wartenden Leistungen vor uns liegenden Jahres ruft euch die Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei **neuen Versammlungswellen** an, die ich für den 24. bis 26. Jänner anbefohlen habe.

In allen Orten des Gaues werden die Vertreter der Partei zu euch sprechen. Sie werden euch einen lebendigen Blick über das Geschehene und euch die Ziele dieses großen Kampfes für Deutschland umreißen.

Das deutsche Volk Niederdonaus tritt diesem entscheidenden Jahr mit starkem Glauben und abklärter Seele für den Kampf

4.

Znaimer Tagblatt

Mitteilungsblatt für den Kreis Znaim der NSDAP.

Nachrichtenblatt des Landrates in Znaim — Amtsblatt des Znaimer Bürgermeisters und der Bürgermeister von Scain, Joslowitz, Mährisch-Kromau und Mißlitz

---

44. Jahrgang Znaim, Mittwoch, den 1. Oktober 1941 Seite 231

Siegereiche Panzerschlacht bei Dnjepropetrowsk

Mehrere feindliche Batterien genommen - 45 sowjetische Panzer vernichtet - Schiffsbauzentrum Newcastle bombardiert - Weitere Luftangriffe gegen kriegswichtige Einrichtungen in Grossbritannien

Aus dem Führerhauptquartier, 1. Oktober 1941.

Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Die Angriffsoperationen ostwärts des Dnjepr verliefen nach wie vor erfolgreich. Ostwärts Dnjepropetrowsk nahm die Panzerdivision in überraschendem Vorstoß mehrere feindliche Batterien, wobei davon stieß eine andere Panzerdivision auf feindliche Panzerkräfte und vernichtete 45 von 50 sowjetischen Panzern. Der Rest wurde in die Flucht geschlagen.

Kampfflugzeuge griffen in der Nacht zum 1. Oktober militärische Anlagen in Moskau an.

würden zum Abbrechen gezwungen. Nachtjäger, Flak- und Marineartillerie schossen drei feindliche Flugzeuge ab.

Das brit. Schlachtschiff „Nelson“ von einem Torpedo getroffen

Bei der erfolgreichen Aktion der italienischen Luftwaffe im Mittelmeer

Bei der erfolgreichen Aktion italienischer Torpedoflugzeuge gegen einen britischen Flottenverband im Mittelmeer wurde, wie aus der Sondermeldung des Hauptquartiers der italienischen Wehrmacht hervorgeht, u. a. auch ein Schlachtschiff durch einen Torpedo getroffen.

Die Reuter nunmehr aus amtlicher Quelle zugibt, handelte es sich dabei um das Schlachtschiff „Nelson“, das mit einer Wasserverdrängung von fast 40000 Tonnen und einer Besatzung von 1320 Mann zu den mächtigsten Kriegsschiffen der englischen Flotte gehört.

Die anderen schweren Verluste der Mittelmeerflotte — die Versenkung von zwei schweren und einem leichten Kreuzer, die Beschädigung von sieben weiteren Kriegsschiffen und der Verlust von vier Handelsschiffen — werden der britischen Öffentlichkeit hinsichtlich ihrer Details bisher wie üblich vollkommen verschwiegen.

sammenbrechen muß, damit die Welt befreit wird und daß ein für allemal mit dem Widerstand aufgeräumt werden muß, daß eine Nation die Möglichkeit hat, einen ganzen Kontinent nach ihrem Belieben zu blockieren. Der Weg zur Erreichung des von den beiden Führern gestellten Ziels, so schreibt „Popolo d'Italia“ ist lang. Aber die Helden der Achse rücken in Eilschritten vor.

Kreuzer „Leipzig“ und „Emden“ beschossen Sowjetfeldstellungen

Einheiten der deutschen Kriegsmarine griffen wiederholt in den letzten Tagen mit großem Erfolg Landziele im nördlichen Abschnitt der Ostfront an. Dabei beschossen die deutschen Kreuzer „Leipzig“ und „Emden“ sowjetische Feld- und Artilleriestellungen mit wirksamer Feuer.

Letzte Insel im Ladogasee besetzt

Gute Fortschritte der finnischen und deutschen Truppen

An der finnischen Front zwischen dem Ladogasee und dem Ostseegebiet

5.

Eingreifen deutscher Truppen in Libyen

Rüstungsbetriebe in Ipswich sowie andere kriegswichtige Ziele erfolgreich angegriffen
Wieder fühlbare britische Schiffsverluste

Das Oberkommando der Wehrmacht gibt am 26. Februar bekannt:

Ein Unterseeboot meldet die Versenkung eines feindlichen bewaffneten Handelsdampfers von etwa 8000 BRT.

Ein anderes Unterseeboot versenkte ein britisches Bewachungsfahrzeug und machte dabei einige Gefangene.

Im Seegebiet südostwärts Englands wurde ein britischer Zerstörer von einem Schnellboot versenkt.

An der libyschen Küste, südostwärts Agadabia, stießen in den Morgenstunden des 24. Februar ein deutscher und ein englischer motorisierter Spähtrupp zusammen.

Eine Anzahl englischer Kraftfahrzeuge, darunter mehrere Panzerpähwagen, wurde vernichtet, einige Gefangene eingebracht.

Auf deutscher Seite entstanden keine Verluste.

In den Nachmittagsstunden des 24. Februar warfen deutsche Kampfflugzeuge zwei große Handelschiffe in einem Hafen der Cyrenaika in Brand und erzielten Bombentreffer in den Hafenanlagen.

Deutsche Jagdflieger schossen über der Insel Malta ein Flugzeug vom Typus Hurricane ab.

Erfolgreiche Angriffe schwächerer Kampffliegerverbände richteten sich in der letzten Nacht gegen kriegswichtige Ziele und Hafenanlagen in Hull, Harwich und

Great Yarmouth, gegen Flugplätze in Ostengland sowie Rüstungsbetriebe in Ipswich und Norwich.

Bei einem erfolglosen feindlichen Angriffsversuch an der Kanalküste, schossen Jagdflieger drei britische Flugzeuge ab.

Der Feind warf in der letzten Nacht an

mehreren Stellen Westdeutschlands wahllos Spreng- und Brandbomben, die nur unbedeutenden Sachschaden verursachten. Erände konnten im Entstehen gelöscht werden.

Flakartillerie schoß ein feindliches Flugzeug ab.

Die Stimme der Welt:

„Europa steht vor entscheidenden Ereignissen“

Nachhaltiger Eindruck der Führerrede

In großer Aufmachung hebt die italienische Presse die Reden der Führer der beiden Achsenmächte hervor und unterstreicht dabei, daß, während noch die Rede des Duce sich in der Welt auswirkte, die Rede des Führers bereits eine Bekräftigung der italienischen Haltung und damit eine Verstärkung und Vertiefung des Geistesindrucks gemacht habe. Mit tiefer Genugtuung heben die Blätter die vom Führer in seiner Münchener Rede zum Ausdruck gebrachte Anerkennung des gewaltigen von Italien in diesem gegen den gemeinsamen Feind England geführten Krieg an allen Kampfabschnitten geleisteten Beitrag zum Sieg hervor und stellen vor allem die Ankündigung des wirklichen und eigentlichen U-Boot-Krieges für das Frühjahr durch den Führer der deutschen Nation heraus.

„Der Frühling wird“, so schreibt „Tevere“, „im Norden und Süden den granitartigen Willen vorfinden, den Kampf bis zur endgültigen Abrechnung durchzukämpfen.“ „Zwei Völker, aber ein einziger Wille“ wählt das Mittagblatt des „Giornale d'Italia“ als Ueberschrift. Der von der faschistischen Luftwaffe und dem deutschen Fliegerkorps im Mittelmeergebiet gemeinsam ausgefochtene und dem Feind keine Ruhe mehr gönnende Kampf ist bereits Wirklichkeit geworden.

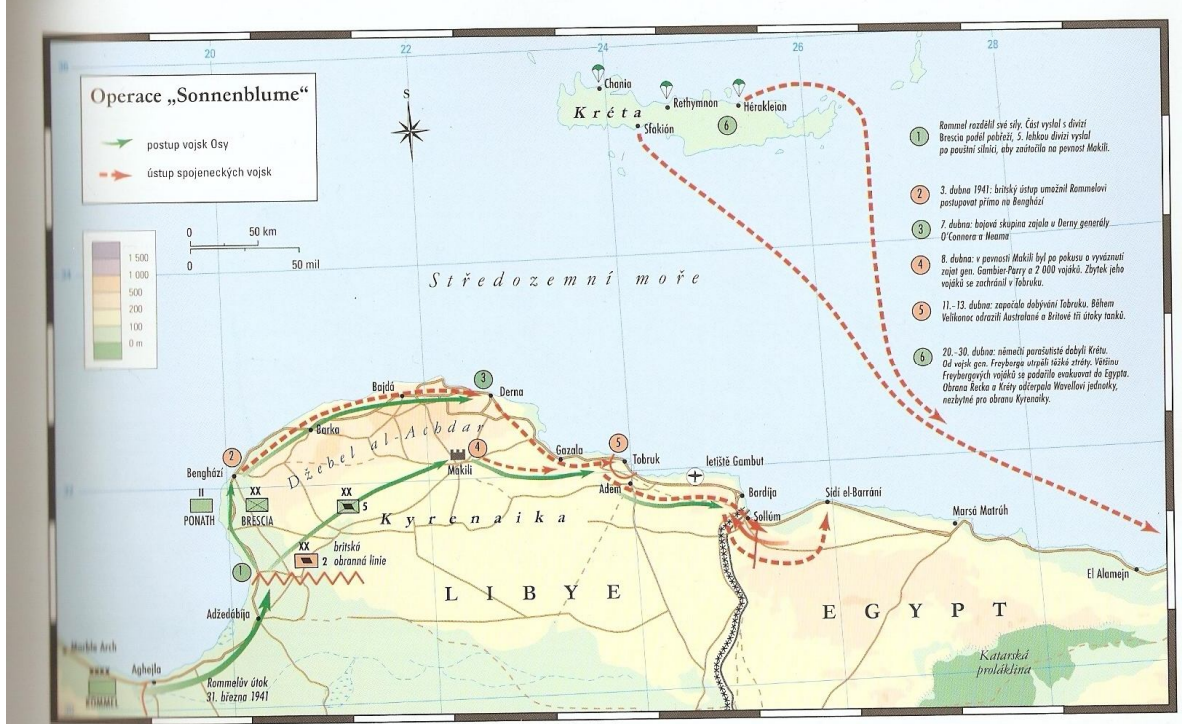
„Geschichtliche Schicksalswende Europas“

Besonders starke Beachtung findet das absolute Siegesbewußtsein, mit dem der Führer und das ganze deutsche Volk dem kommenden Entscheidungskampf entgegenblickten, in der ungarischen Presse. Stark hervorgehoben wird die Mitteilung des Führers über die Versenkung von 315.000 Bruttoregistertonnen feindlichen Handelschiffes innerhalb von 48 Stunden, was für das Ausmaß und für den Erfolg des im Frühjahr einsetzenden deutschen U-Bootkrieges als entscheidendes Argument angesehen wird.

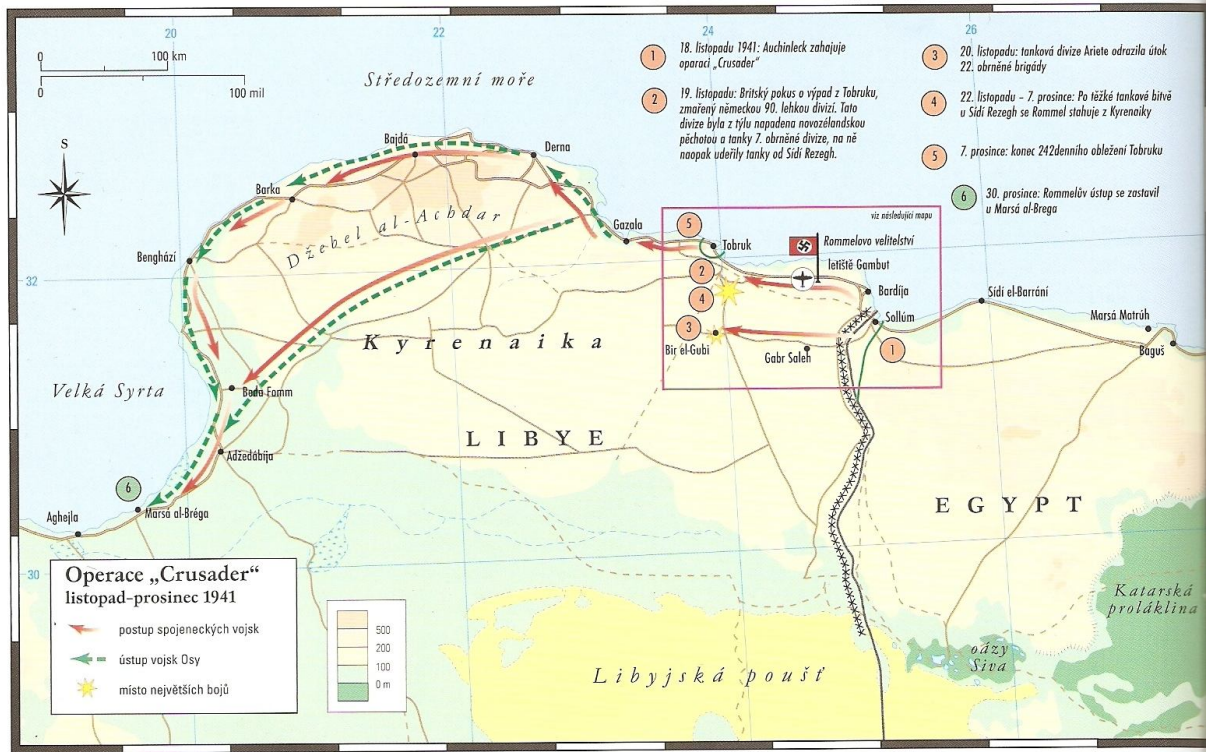
Londons einziger Ausweg: die Lüge!

Hilfloses Reuter-Dementi soll die Versenkung der 250.000 BRT.

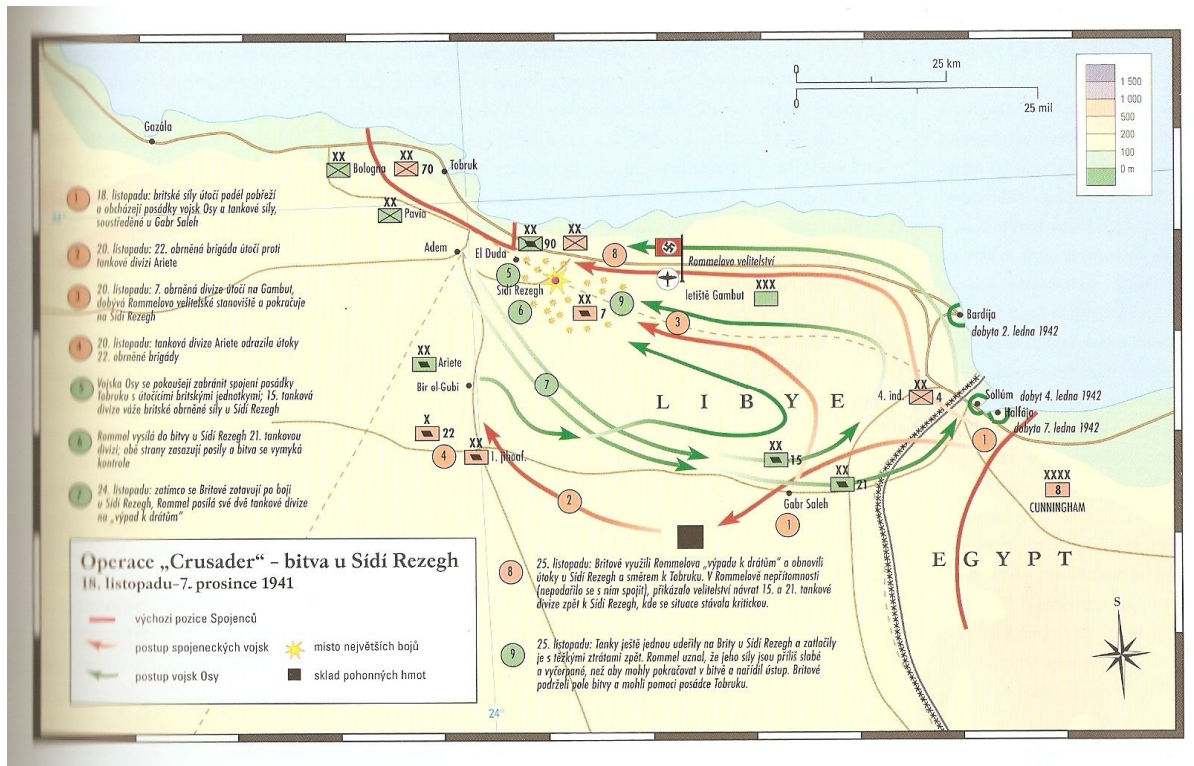
6.

7.

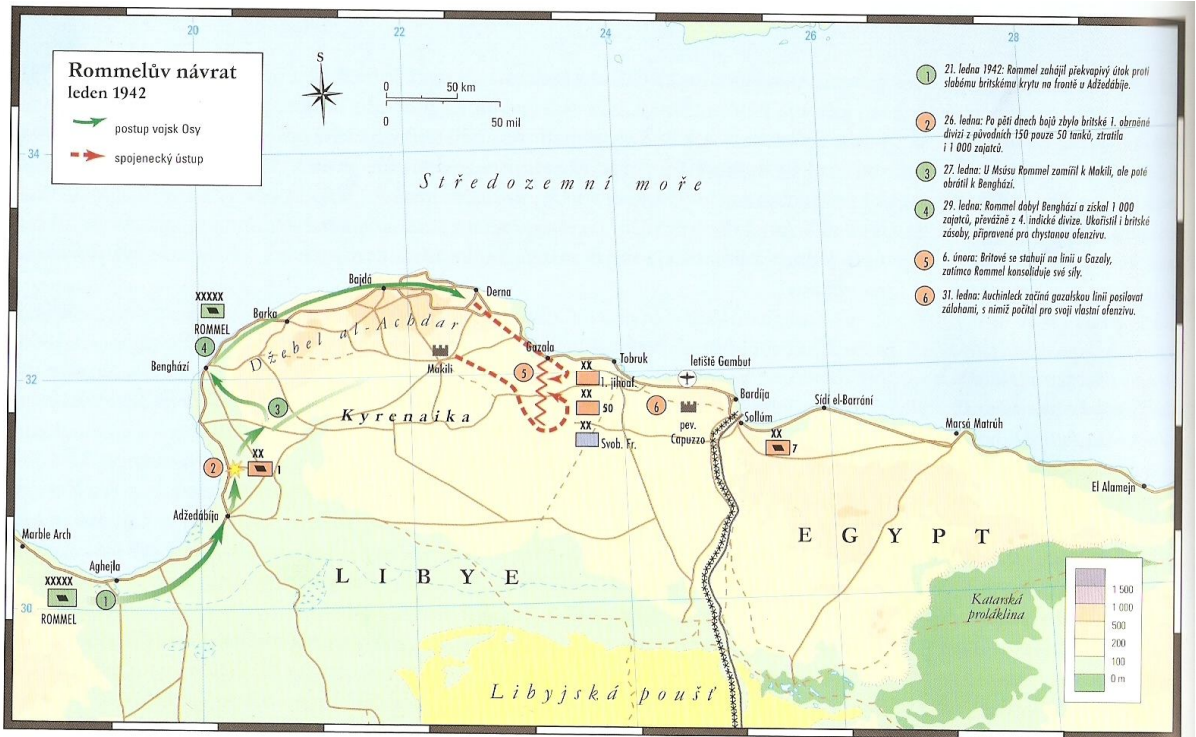

8.

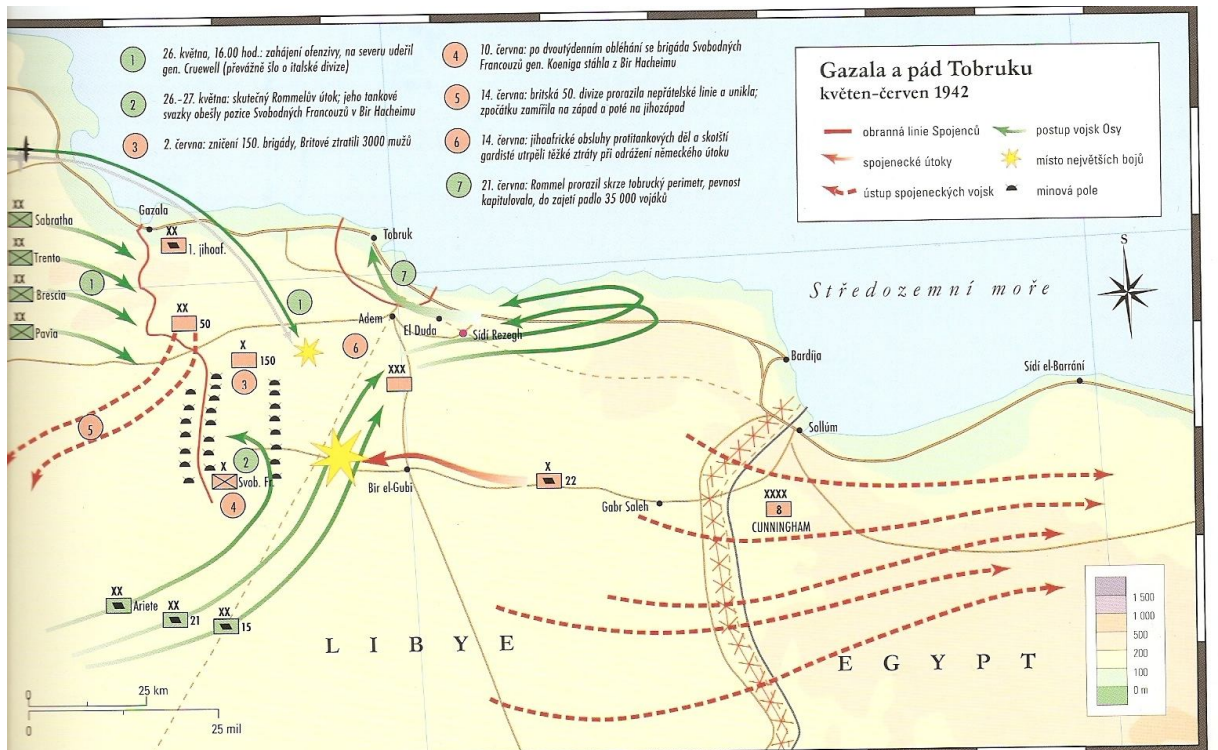

9.

10.

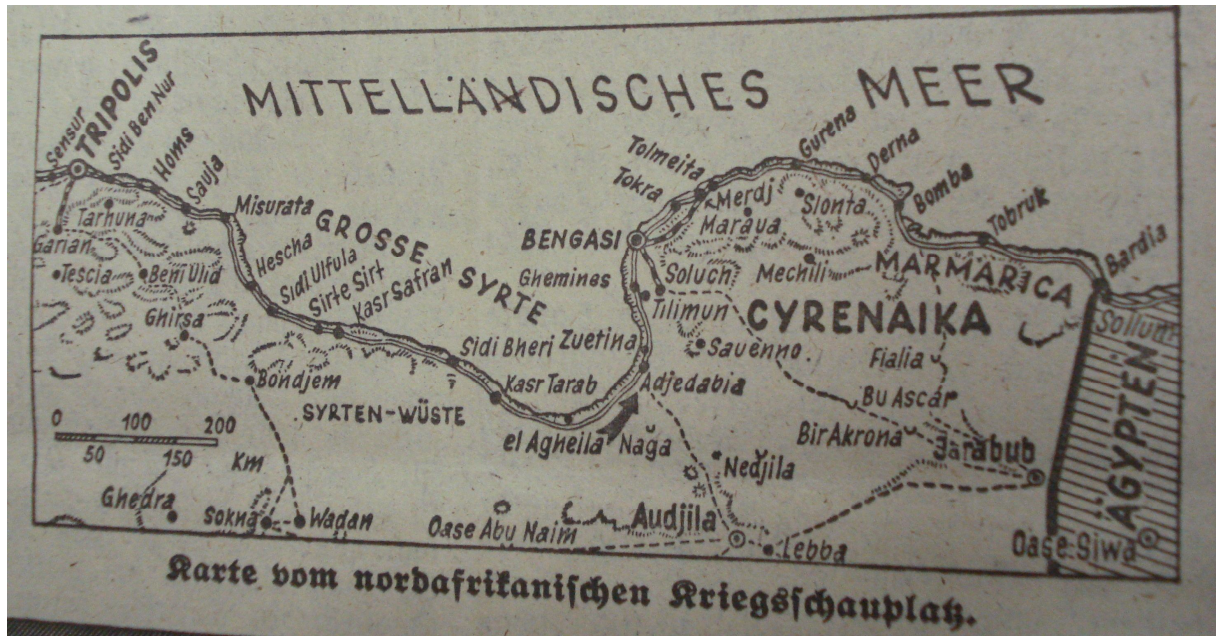
11.

13.

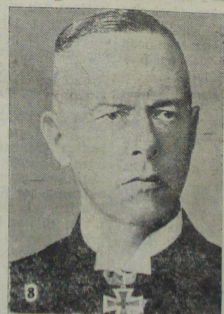
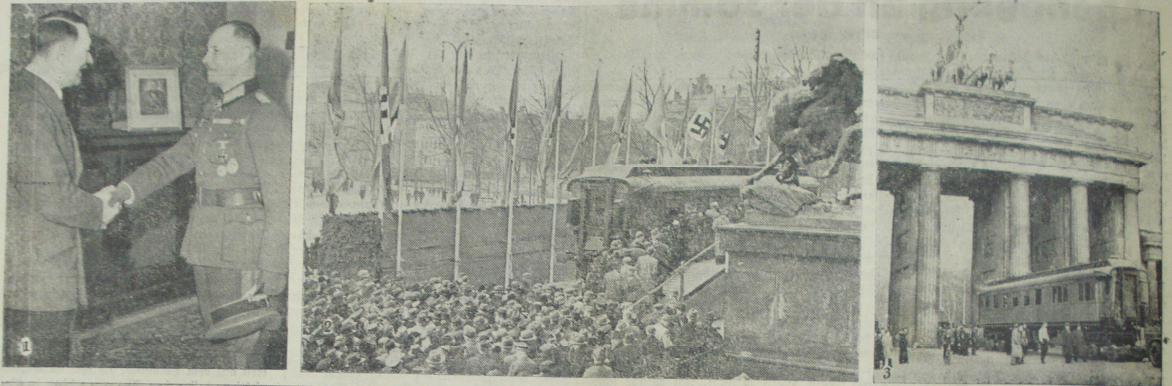

Stellungsbau an der libyschen Front
In dem deckungsarmen Wüstengelände müssen die Infanteriestellungen tief in den sandigen und steinigen Boden gebaut werden.
PK.-v. Troschke, (PBZ.-Sch.)

1. Deutsche Panzerbesatzung beim Frühstück unter heißer Sonne. Beim Marsch durch die Libysche Wüste hat die Panzerbesatzung eine kurze Rast gemacht und sich zum Frühstück auf dem Turm niedergesetzt. Sie ist froh, einmal aus der stählernen Burg herauszukommen. — 2. Eine Bombenladung ist in Afrika eingetroffen. Eben ist neuer Nachschub auf einem Einsatzhafen in der Wüste angelangt. Die Munitionsverwalter machen eine Zwischenprobe und stellen fest, ob die Sendung auch vollzählig ist. — 3. Luftnachrichten-Abteilung im Süden. Unsere Flieger nützen die herrliche Sonne so gut wie möglich aus und benutzen hier die Gelegenheit, ihren Dienst aus den Räumen ins Freie zu verlegen. Eine Nachrichten-Abteilung hat sich zu diesem Zweck ein nettes Plätzchen ausgesucht. — 4. Deutsche Soldaten bei einem kleinen Wüstengespräch. Wo die Verständigung schwer ist, kann eine Zigarette einen guten Vermittler spielen. Für die Eingeborenen ist deutsche Rauchware immerhin einen Tausch wert. — 5. Ein fröhlicher Waschtage bei unserer Flak. Hier macht das Waschen den Soldaten Vergnügen, denn sie wissen, daß ihre Wäsche in der heißen Sonne des Südens schnell trocknet und außerdem schön gebleicht wird. — 6. Araberbesuch auf einem Wüsten-Flugplatz. Die deutschen und italienischen Flieger, die jetzt gemeinsam von verschiedenen afrikanischen Zwischenlandeplätzen aus ihre Angriffe gegen britische Kolonnen ausführen, bekommen in ihren Unterküften sehr oft Eingeborenenbesuch; denn es gibt dort immer wieder viel Neues zu bewundern.

DK-Boecker-Scherl-M. DK-Lossiter-Scherl-M. DK-Sturm-Scherl-Bilderdienst-M.
DK-v. Kasper-Scherl-M. Presse-Bild-Zentrale-M. DK-Boecker-Atlantio-M.

1. Eichenlaub für General Rommel. Der Führer und Oberste Befehlshaber überreichte dem Kommandierenden General des deutschen Afrika-Korps Generalleutnant Rommel das Eichenlaub zum Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes. Generalleutnant Rommel war im West-Feldzug einer der erfolgreichsten Panzerdivisions-Kommandeure. — 2-3. Der historische Waffentilstandswagen von Compiègne ist auf Anordnung des Führers am „Tag der Wehrmacht“ zur Besichtigung aufgestellt worden. — 2. Der Waffentilstandswagen im Berliner Lustgarten. 3. Der Wagen durchfährt das Brandenburger Tor. — 4. Ruhepause unserer Flieger in der Umgebung des Aetna. — 5. Kradfahren des deutschen Afrika-Korps im Vormarsch durch Wüstensand. — 6. und 7. Prien sowie Kapitänleutnant Kretschmer wurden zu Korvettenkapitäne befördert. — 8. Admiral Lütjens meldet erfolgreiche Feindfahrt. Der Flottenadmiral hat als Führer eines Schlachtschiff-Verbandes bei einer längeren Unternehmung mit schweren Seestreitkräften im Nord-Atlantik die Versenkung von zusammen 110.000 BRT gemeldet.

Dresse-Hoffmann-M. — Scherl-Bilderdienst 3 M. — DK-Pelertil-Scherl-M. — DK-Boecker-Scherl-M. — Scherl-Bildarchiv 2 M.